

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

STATENS CIVILE
BYGNINGSADMINISTRATION
TEGNINGER
1738 - ca. 1917

33

STATENS CIVILE
BYGNINGSADMINISTRATION
TEGNINGSSAMLINGEN
1738 - ca. 1917

MED EN BESKRIVELSE VED
K. MILLECH

Udgivet af Rigsarkivet

KØBENHAVN 1976

ISBN 87 7497 042 9

FORORD

Rigsarkivet har en meget omfattende samling af tegninger og kort. Der findes ikke nogen samlet fortegnelse herover, bortset fra en duplikeret oversigt, udarbejdet af overarkivar Henry Bruun i 1970. Den væsentlige del af disse kort og tegninger er registreret på sedler, som gør det muligt at få et overblik over det mangfoldige og værdifulde indhold.

Over enkelte nyere samlinger fra Ministeriet for offentlige arbejder - statsbanerne - og Landbrugsministeriet er der tidligere udgivet specialregistraturer.

I længere tid har der været arbejdet på at færdiggøre fortegnelser over det store antal skibstegninger. En særlig registratur over de slesvigske og holstenske kort er ligeledes under udarbejdelse.

I årene 1966 og 1967 afleverede kgl. bygningsinspektør Eske Kristensen til Rigsarkivet en omfattende samling af bygningstegninger m. m. fra Indenrigsministeriets tegningsarkiv. De rækker i tid fra Christian 6.s Christiansborg Slot til Thorvald Jørgensens Christiansborg og omfatter foruden tegninger til de kgl. slotte på Slotsholmen også andre kgl. bygninger. I samlingen indgår også de "Rosenbergske mapper".

I betragtning af materialets store forskningsværdi er det naturligt at publicere Rigsarkivets kvitteringsdesignation. Arkitekt Knud Millech havde i 1955-1956 udarbejdet en registratur med en mere indgående beskrivelse af de enkelte tegninger. Rigsarkivet er arkitekt Millech tak skyldig for tilladelse til at publicere hans registratur sammen med den mere summariske designation.

Skrivningen af trykforlægget er udført af assistent Esther Ulriksen.

Rigsarkivet, den 27. oktober 1976.

Johan Hvidtfeldt

INDLEDNING

Statens civile bygningsvæsen eller de kongelige bygninger fik under Enevælden en stadig fastere overledelse af centrale forvaltningsmyndigheder. Fra 1782 var disse henlagt under Rentekammerets organisation. De bevarede korrespondance- og bogholderiarkiver fra disse forvaltningsorganer findes nu i Rigsarkivet som dele af Rentekammerets arkiv, jævnfør Vejledende Arkivregistraturer XII Rentekammeret I (København, 1964) s. 136-37, 158-59, 233-37. Efter forfatningsændringen og administrationsreformen i 1848-49 sorterede de kgl. bygninger og statens bygningsvæsen til forskellige tider under Finansministeriet, Indenrigsministeriet, Ministeriet for Monarkiets fælles indre Anliggender, Ministeriet for offentlige Arbejder og Boligministeriet. Bygningssagerne må derfor for denne tid søges først og fremmest i disse ministeriers arkiver, jævnfør Den civile Centraladministration 1848-1893, do. 1894-1913 og do. 1914-1935 udgivet af Rigsarkivet (København, 1894, 1921 og 1936).

Som så ofte har de tilsvarende tegnede arkivalier til dels fulgt egne veje og er blevet skilt fra de arkiver, de egentlig hørte til. En større samling af bygningstegninger m. m. hovedsagelig fra Enevældens tid eller de nærmest efter den følgende årtier og vedrørende kgl. bygninger navnlig i København og omegn havde fundet plads i Indenrigsministeriet, hvorfra den i kgl. bygningsinspektør Thomas Havnings tid synes at være blevet overført til dennes bygningsinspektorats lokaler. Mere indgående undersøgelser for at udrede samlingens administrations- og arkivhistoriske forhold har det endnu ikke været Rigsarkivet muligt at foretage. Det er blevet ved visse forsøg på sådanne undersøgelser, der gjordes af arkitekt Knud Millech, da han i 1955-56 foretog en registrering af tegningerne, som de da fandtes hos den kgl. bygningsinspektør.

I 1966-67 afleveredes hele samlingen af kgl. bygningsinspektør Eske Kristensen til Rigsarkivet. Den var da forøget med en del tegninger vedrørende det tredje Christiansborg og enkelte andre ting.

Samlingen er i Rigsarkivet blevet bevaret i den ordningstilstand, hvori den befandt sig ved afleveringen. Mapperne med tegningerne er blevet anbragt i nye kortskabe. Ved afleveringen udarbejdedes af Rigsarkivet en summarisk registratur over samlingen og dens fordeling på mapper. Denne registratur indgik i rækken af Rigsarkivets bindregistraturer med nummer 203 a, idet en kopi af Knud Millechs mere udførlige specifikation knyttedes til den som registratur nummer 203 b.

Det er disse registraturer, der hermed foreligger mangfoldiggjort til foreløbig vejledning ved benyttelsen af dette utvivlsomt overordentlig værdifulde tegningsmateriale, der vedrører en række af vore kendteste offentlige bygninger og repræsenterer højdepunkter i dansk arkitekturtegning.

Der er grund til at takke arkitekt Knud Millech for tilladelse til at mangfoldiggøre hans værdifulde registratur.

Begge registraturens dele foreligger her i alt væsentligt i ganske samme form som i forlæggene. Enkelte rettelser i stavemåder er dog foretaget, ligesom det i nogle tilfælde for overskuelighedens og ensartethedens skyld er fundet nødvendigt at tilpasse overskrifters fremhævelse o. l.

Skrivningen af trykforlægget er udført i sommeren og efteråret 1975 af assistent Esther Ulriksen.

Rigsarkivets 1. afdeling

November 1975

Sune Dalgård

INDHOLD

Registratur 203 a. Registratur (kvitteringsdesignation) over Statens bygningsadministrations tegningsarkiv (1738 - ca. 1917) afleveret af kgl. bygningsinspektør Eske Kristensen 1966 - 67	9-49
Titelblad	9
Forord	11-12
Indholdsfortegnelse	13-15
Registratur	17-49
Registratur 203 b. Registratur over Statens bygningsadministrations tegningsarkiv. Udarbejdet for kgl. bygningsinspektør Thomas Havning af arkivleder Knud Millech 1955 - 56	51-137
Titelblade	51-53
Indholdsfortegnelse	55-59
Registratur	61-137

Registratur
(kvitteringsdesignation)
over
Statens
bygningsadministrations
tegningsarkiv
(1738 - ca. 1917)
afleveret
af
kgl. bygningsinspektør
Eske Kristensen
1966 - 67

FORORD

Registratur (kvitteringsdesignation) over en fra Indenrigsministeriets bygningsadministration hidrørende samling af bygningstegninger, som af kgl. bygningsinspektør Eske Kristensen afleveredes til Rigsarkivet 12. maj 1966 og 12. oktober 1967.

Dette tegningsarkiv består af flere grupper bygningstegninger, de fleste til kongelige og offentlige bygninger. Den ældste gruppe udgøres af tegninger til Christian 6. s Christiansborg, den nyeste gruppe af tegninger til det tredje Christiansborg, men hovedparten af tegningerne stammer fra første halvdel af det 19. århundrede. Hovedgrupperne er her C. F. Hansens tegninger til det andet Christiansborg, Råd- og Arresthuset i København, Metropolanskolen, Vor Frue kirke og Hørsholm kirke, fyrstelige sarkofager tegnet af Joseph Christian Lillie, Jørgen Hansen Koch og Theodor Zeltner og "De Rosenbergske mapper".

Nærværende designation fortegner det afleverede materiale efter dets tilstand og henlæggelsesmåde ved afleveringen. Der

er således ikke foretaget ændringer i materialets fordeling på de mapper, hvori det var henlagt. Mappernes rækkefølge er den samme som i "Indregistrering af tegninger m. m. for den kgl. bygningsinspektør Thomas Havning, ved arkivleder Knud Millech, 1955-1956". Nærmere oplysninger om hovedparten af de af nærværende registratur (designation) omfattede tegninger vil derfor uden vanskelighed kunne findes i Knud Millechs registratur, der indeholder udførlige beskrivelser og til dels arkivalske og historiske undersøgelser af de enkelte tegninger. Denne registratur er indgået i rækken af Rigsarkivets nummererede registraturer med nummer 203 b. Foruden tegninger, der er optaget i den Millech'ske registratur, omfattede afleveringen også en mappe med tegninger vedrørende det tredje Christiansborg (af Thorvald Jørgensen, Joakim Skovgaard m. fl.). Denne mappe er registreret sidst i designationen.

Samtlige mapper har i designationen fået en fortløbende nummerering. Ved rekvisition af tegninger opgives mappens nummer samt tegningens bladnummer og/eller anden betegnelse.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Christian VI's Christiansborg slot og ridebaneanlæg . . .	17
C. F. Hansens Christiansborg slot	17
Det første sæt approberede tegninger 1803-1804 . . .	17
En sidste af Christian VII approberet tegning	18
Helhedstegninger fra 1808	18
Søjle- og pilasterkapitælet 1809	19
Et sæt facadepartier i stor målestok fra 1808-1809	20
Dronningens trappe 1809	20
Kongens trappe 1809	21
Interiørtegninger fra Frederik VI's tid	22
Planer over en del af nordvestlige fløjs etage og kronprinseparrets lejlighed 1841	26
"D. Meyers planer"	27
Et fotografi af riddersalen	27
Interiør af C. F. Hansen (?) til Christiansborg (?) . .	27
Tegninger af Theodor Zeltner	28
Tryk. Bilag til konkurrencen 1904	29
C. F. Hansens råd- og arresthus på Nytorv i København	29
C. F. Hansens Metropolitanskole	30
C. F. Hansens Christiansborg slotskirke	31
C. F. Hansens Vor Frue kirke	32
C. F. Hansens Hørsholm kirke	32
Tegninger af C. F. Harsdorff	32
Fyrstelige sarkofager	33
Fyrstelige sarkofager tegnede af J. Chr. Lillie og Jørgen Hansen Koch	33

Fyrstelige sarkofager tegnede af Theodor Zeltner ..	37
Fyrstelig (?) sarkofag	38
Læge Henrich Callisens gravsten i Petri kirkes gravkapel	38
Roskilde domkirke	38
Frederiksborg slot	38
Christian Joseph Zuber: En tegning til Broholm (?)	38
Et borgerligt etagehus	38
F. J. Sehesteds stilstudier 1778	39
De "Rosenbergske mapper"	39
"Charlottenlund slot"	40
"Cronborg Slot"	40
"Fredensborg og Frederiksborg Slotte for crc. 100 Aar siden"	40
"Frederiksberg Slot"	40
"Hsl. Kong Christian den Syvendes Palais på Amali- enborg"	41
"Det af Hds. Maist. Enkedronning Marie beboede Pa- lais på Amalienborg"	41
"Den kongelige Børs"	41
"Cancellie og Kammerbygningen"	41
"Charlottenborg Slot"	41
"Chirurgisk Akademi"	42
"Christiansborgs Slots Tilbygninger" dvs. Ridebane- anlægget	42
"Christiansborg Slots Vaskerhus"	42
"Endeel til Collegie-Bygningerne hørende og over- ladte Localer m. v."	42
"Frederiksholms Arresthus"	43
"Det kongelige Geheime-Archiv"	43
"De kongelige Korntørrings Magaziner"	43
"Den kongelige Mynt og Myntbetienter Vaaning"	43
"Det kongelige naturhistoriske Museum"	43

"Den kongelige Skrædersal"	44
"Den kongelige Staldbetjent-Bygning ved Christians- borg Slot" dvs. Staldmestergården	44
"Den kongelige Theater-Bygning"	44
"Den kongelige Vogngård og Theater-Malersals Bygning"	44
"Den forrige Ierchiske Gaard"	45
"Palaiet Nr. 123 i Amaliegade med Garderstalden", dvs. Det gule Palæ	45
"Rosenborg Slot"	45
"Forskjellige til Rosenborg Slot henhørende Byg- ninger"	45
"Salt-Compagniets Pakhuus"	46
"Det Kongelige Palais i Roeskilde"	46
"De Kongelige Bygninger på Jægersborg"	46
Thorvald Jørgensens Christiansborg	46
Diverse sager vedrørende overdragelse, udlån og ord- ning af tegningerne 1932-57.	49

1. CHRISTIAN VI's CHRISTIANSBORG SLOT OG RIDEBANEANLÆG

1 mappe med 4 tegninger. Påtegning: Christiansborg (4 blade).

Blad 1. Plan og opstalter af ridebaneanlægget, 1:240, 96,2 x 69,2 cm.

Undertegnet "12te May 1738. E. D. Häusser".

Påtegning: "Christiansborg originaler" og påskrift af E. D. Häusser.

Blad 2. Opstalt af skillerumsvæggen i den nordøstlige fløj ind mod slotsgården, 1:96, 44,4 x 124,4 cm.

Undertegnet "E. D. Häusser"; udat.

Påtegning: "Bygningsinspektoratet, 2", og "No T."

Blad 2 a og blad 2 b. Opstalt af pille med forskellige vaser. Mangler ved afleveringen.

Blad 3. Grundrids af det kgl. rustkammer, 1:96, 22,6 x 65,1 cm.

Undertegnet "den 9ten Aprill 1746. N. Eigtwedt".

Påtegning: "No 1", og forsynet med "Königl. Parti-(culier Ca)mmerseigel".

Blad 4. Opstalt af stillads foran nordøstlige fløjs facade mod slotspladsen, 1:192, 46,4 x 101,2 cm.

Ikke undertegnet eller dateret.

Påtegning: "Tegning af Kirkerup til en Stelage til Slottet". Yderligere 3 forskellige påtegninger: Rb 52, bygningstegning, Bygningsinspektoratet.

C. F. HANSENS CHRISTIANSBORG SLOT

2. Det første sæt approberede tegninger 1803-1804

1 mappe med 10 tegninger. Påtegning: C. F. Hansens Christiansborg, blad 1-10 med tre løse tekturer. Det 1803-1804 approb. sæt.

Blad 1. Plan over første etage over kælderen, 1:240, 58,4 x 79,7 cm.

Undertegnet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 2. Plan over første etage over kælderen, 1:240, 51,9 x 67,5 cm.

Ikke undertegnet eller dateret.

Blad 3. Plan over underste mezzanin, 1:240, 59,4 x 80,5 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 4. Plan over tredje etage over kælderens, 1:240, 60 x
81,5 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 5. Plan over tredje etage over kælderens, 1:240, 57,6
80,4 cm.
Ikke undertegnet eller dateret.

3 løse tekturer i forbindelse med blad 5.

Ændringer af kronprinsens, kronprinsessens og
prinsesse Carolines lejligheder i den nordvestlige
fløj.

Blad 6. Plan over tredje etage over kælderens, 1:240, 62,5 x
81,2 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen inv. 1804".

Blad 7. Opstalt af den nordøstlige fløjs facade mod slots-
pladsen, 1:168, 56,2 x 88,6 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 8. Opstalt af den nordøstlige fløjs facade mod slots-
gården, 1:168, 56,2 x 79,5 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 9. Opstalt af den nordvestlige fløjs facade mod slots-
gården, 1:168, 56,5 x 80,2 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 10. Opstalt af slottets facade mod ridebanen, 1:168,
56 x 91,6 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen inv. 1803".

3. En sidste af Christian VII approberet tegning

1 mappe med 1 tegning. Påtegning: C. F. Hansens Christians-
borg, blad 11. Indgangspartiet i gården.

Blad 11. Opstalt af indgangspartiet mod slotsgården, 1 alen
lig 4,35 cm, 87,5 x 92,4 cm.
Ikke undertegnet eller dateret.

4. Helhedstegninger fra 1808

1 rulle med 4 tegninger. Påtegning: Hansen C. F., Christians-

borg, blad 12-15.

Blad 12. Tegning af facade mod slotspladsen, 1 alen lig 9,05 mm, 57,9 x 178,8 cm.
Ikke undertegnet eller dateret.

Blad 13. Tegning af facade mod Kavalérgården, 1 alen lig 9,05 mm, 63,7 x 188,8 cm.
Ikke undertegnet eller dateret.

Blad 14. Tegning af nordøstlige fløjs facade mod slotsgården, 1 alen lig 9,05 mm, 58,6 x 184,8 cm.
Ikke undertegnet eller dateret.

Blad 15. Tegning af nordvestlige fløjs facade mod slotsgården, 1 alen omkr. 9,01 mm, 55,3 x 198,6 cm.
Ikke undertegnet eller dateret.

Blad 16. Plan over nordøstlige fløjs tagværk.
Mangler ved afleveringen.

5. 1 mappe med 3 tegninger. Påtegning: C. F. Hansens Christiansborg; blad 17-19. Tagværker omkr. 1808.

Blad 17. Opstalt af tagværk, 1 alen lig 9,05 mm, 62 x 98,7 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 18. Opstalt af tagværk, 1 alen lig 9,05 mm, 63 x 99,2 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 19. Opstalt af tagværk, 1 alen lig 9,05 mm, 65 x 98 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

6. Søjle- og pilasterkapitælet 1809

1 rulle med 2 tegninger. Påtegning: C. F. Hansen: Søjlekapitæl til midtrisaliten på Christiansborg og søjlekapitæl til slotskirkens forhal (Christiansborg, blad 20 og slotskirken, blad 9).

Blad 20. Opstalt af søjlekapitæl på midtrisaliten mod slotspladsen 1:2, 93,8 x 108,3 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 21. Opstalt af pilisterkapitæl til gårdsidernes midtrisaliter 1:2, 91,4 x 108 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Slotskirken

Blad 9. Jonisk kapitæl til den udvendige søjleforhal, 1:1, 90,9 x 91,1 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
(Millechs registratur side 105).

7. Et sæt facadepartier i stor målestok, sandsynligvis fra 1808-1809

1 rulle med 5 tegninger. Påtegning: Hansen C. F., Christiansborg, blad 22-26.

Blad 22. Tegning af parti af midtrisaliten i facaden mod slotspladsen, 1 fod omkr. 22 mm, 201 x 62,2 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 23. Tegning af siderisaliten i facaden mod slotspladsen eller den tilsvarende gavl mod ridebanen, 1 fod omkr. 22 mm, 207,3 x 56,5 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 24. Tegning af nordøstlige fløjs midtrisalite til gården, 1 fod omkr. 22 mm, 207,2 x 59,7 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 25. Tegning af parti af siden af fremspringet mod Ridebanen, 1 fod omkr. 22 mm, 214,1 x 61,3 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 26. Tegning af normalparti af facade, 1 fod omkr. 22 mm, 210,9 x 57,9 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

8. Dronningens trappe, 1809

1 mappe med 5 tegninger. Påtegning: C. F. Hansens Christiansborg blad 27-31, Dronningens trappe.

Blad 27. Plan af dameetagen og af mezzaninetagen, 1 fod omkr. 6,78 mm, 96,7 x 62,9 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1809".

- Blad 28. Plan af kongens etage og plan af kronprinsens etage, 1 fod omkr. 6,78 mm, 97,1 x 64,4 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1809".
- Blad 29. Tegning af profil efter linien ab, 1 fod omkr. 6,78 mm, 82 x 63,2 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1809".
- Blad 30. Tegning af profil efter linien cd og profil efter linien ef, 1 fod omkr. 6,78 mm, 82 x 63,7 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1809".
- Blad 31. Tegning af profil efter linien gh, 1 fod omkr. 6,75 mm, 82,3 x 63 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1809".

9. Kongens trappe 1809

1 mappe med 7 tegninger. Påtegning: C F. Hansens Christiansborg blad 32-38. Kongens trappe.

- Blad 32. Planer af kælderetagen, dameetagen og mezzaninetagen, 1 fod lig 6,8 mm, 96,9 x 63,4 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen 1809".
- Blad 33. Planer af kongens etage og af kronprinsens etage, 1 fod lig 6,8 mm, 98 x 62,9 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen 1809".
- Blad 34. Tegning af profil efter linien i planen ab, 1 fod omkr. 6,75 mm, 82 x 63,4 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen 1809".
- Blad 35. Tegning af profil efter linien i planen cd, 1 fod omkr. 6,75 mm, 81,8 x 63,9 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen 1809".
- Blad 36. Tegning af profil efter linien i planen ef, 1 fod omkr. 6,75 mm, 82,6 x 63,3 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen 1809".
- Blad 37. Tegning af profil efter linien i planen gh, 1 fod omkr. 6,7 mm, 82,3 x 63,3 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen 1809".
- Blad 38. Tegning af profil efter linien i planen lm, 1 fod omkr. 6,7 mm, 81,1 x 63,6 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen 1809".

10. Interiørtegninger fra Frederik VI's tid

1 mappe med 3 tegninger. Påtegning: C. F. Hansens Christiansborg, blad 39-41. Interiører approb. 1822.

Blad 39. Kongens trongemak, plan med loftsdekoration, opstalter af vægge, 1 alen lig 23,2 mm, 64,3 x 82,2 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1822".

Blad 40. Kongens store lakajgemak, plan med loftsdekoration, opstalter af vægge, 1 alen lig 23,2 mm, 58,2 x 96,5 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1822".

Blad 41. Første kavalérgemak, plan med loftsdekoration, opstalter af vægge, 1 alen lig 23 mm, 64,9 x 99,6 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1822".

11. 1 mappe med 11 tegninger og 3 løse tekturer. Påtegning: C. F. Hansens Christiansborg, blad 42-52 med 3 løse tekturer. Interiører, approb. eller tegn. 1826, tekturerne dog først approb. 1827.

Blad 42. Apartementssalen, plan med indtegnet loftsdekoration, 1 alen omkr. 23 mm, 54,7 x 93,2 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

Blad 43. Apartementssalen, opstalter af vægge, 1 alen lig 23 mm, 63,5 x 99,3 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

Blad 44. Kongens daglige spisesal, plan med indtegnet loftsdekoration og opstalter af vægge, 1 alen lig 23 mm, 61,7 x 99,3 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

Blad 45. Kongens parolsal, plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge, 1 alen lig 22,95 mm, 65 x 89,1 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

Blad 46. Dronningens sovegemak, plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge, 1 alen lig 23,1 mm, 63,3 x 98,4 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

Blad 47a. Dronningens damegemak, plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge, 1 alen lig 23,1 mm,

63,2 x 99,9 cm.

Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

Blad 47b-d. Dronningens damegemak, 3 løse tekturer til bagvæggen, 1 alen lig 23,1 mm, 47b: 18,5 x 44 cm, 47c: 18,5 x 44,3 cm, 47d: 18,5 x 44,3 cm.

Ikke undertegnet eller dateret.

Blad 48. Dronningens trongemak, plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge, 1 alen lig 23,2 mm, 63,8 x 98,2 cm.

Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

Blad 49. Højesterets sal i første etage i sydøstlige fløj, opstalter af langsiderne, 1 alen lig 17,3 mm, 64,5 x 97,8 cm.

Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

Blad 50. Mellemværelset, plan med indtegnet loftsdekoration og opstalter af vægge, 1 alen lig 23 mm, 64,4 x 97,6 cm.

Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

Blad 51. Kronprinsens kavalérgemak, opstalter af vægge, 1 alen lig 22,5 mm, 64,7 x 78,6 cm.

Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

Blad 52. Midterste rum i kongens etage i den nordvestlige fløjs smallere del, plan samt opstalter af vægge, 1 alen lig 2,25 cm, 61,5 x 69,2 cm.

Undertegnet "C. F. Hansen 1826".

1 mappe med 7 tegninger. Påtegning: C. F. Hansens Christiansborg, blad 53-59. Interiører tegn. 1827.

Blad 53. Andet kavalérgemak, plan med indtegnet loftsdekoration og opstalter af vægge, 1 alen lig 23 mm, 65,1 x 96,6 cm.

Undertegnet "C. F. Hansen 1827".

Blad 54. Statsrådsgemakket, plan med indtegnet loftsdekoration og opstalter af vægge, 1 alen lig 23,1 mm, 60,6 x 93 cm.

Undertegnet "C. F. Hansen 1827".

Blad 55. Kongens dagligværelse, plan med indtegnet loftsdekoration og opstalter af vægge, 1 alen lig 23,5 mm, 64,2 x 79,7 cm.

Undertegnet "C. F. Hansen 1827".

- Blad 56. Kongens dagligværelse, ufuldendt udkast til blad 55, 1 alen lig 23,1 mm, 63,7 x 79,7 cm.
Ikke undertegnet eller dateret.
- Blad 57. Kongens soveværelse, plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge, 1 alen lig 23,2 mm, 64,2 x 100 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1827".
- Blad 58. Drabantsalen, plan med indtegnet loftsdekoration, opstalt af en væg, 1 alen lig 22,5 mm, 98,6 x 63,3 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1827".
- Blad 59. Drabantsalen, opstalter af vægge, 1 alen lig 22,5 mm, 99,4 x 63,4 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1827".
13. 1 mappe med 5 tegninger og 1 fotografi. Påtegning: C. F. Hansens Christiansborg, blad 60-64. Riddersalen, approb. 1831. Med 1 fotografi.
- Blad 60. Riddersalen, dobbelt plan over nederste etage, 1:48, 60,9 x 98,5 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1831".
- Blad 61. Riddersalen, længdesnit mod vinduesvæggen, 1:48, 60,9 x 97,9 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1831".
- Blad 62. Riddersalen, længdesnit mod indervæggen, 1:48, 60,9 x 98,2 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1831".
- Blad 63. Riddersalen, tværsnit mod endevæggen, 1:48, 60,8 x 98,2 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1831".
- Blad 64. Riddersalen, plan af loftsdekorationen, 1:48, 60,8 x 98,1 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1831".
- Efter 1 omslag påtegnet C. F. Hansens Christiansborg. Foto-
blad 64. grafiet af Riddersalen.
Fotografiet måler 18,5 x 24 cm, er sat op på karton 31,7 x 38,7 cm. På dette klæbet karton med rudefor-
sats 34,5 x 41,8 cm.
Ikke undertegnet eller dateret.
(Millechs registratur s. 93).

14. 1 mappe med 3 tegninger. Påtegning: C. F. Hansens Christiansborg, blad 65-67. Interiører approb. 1832.
- Blad 65. Mellemværelset, plan med indtegnet loftsdekoration og opstalter af vægge, 1 alen lig 22,9 mm, 64,5 x 97,4 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1832".
- Blad 66. Spillesalen, plan med indtegnet loftsdekoration, 1 alen omkr. 18,3 mm, 64,2 x 99,2 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1832".
- Blad 67. Spillesalen, opstalter af vægge, 1 alen omkr. 18,3 mm, 64,1 x 99,5 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1832".
15. 1 mappe med 7 tegninger. Påtegning: C. F. Hansens Christiansborg, blad 68-73 samt et usikkert blad. Interiører approb. 1833 samt det sidstnævnte blads interiører.
- Blad 68. Første marskalstaffel, opstalter af vægge, 1 alen omkr. 23 mm, 64,2 x 99,3 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1833".
- Blad 69. Første marskalstaffel, plan med indtegnet loftsdekoration, 1 alen omkr. 23 mm, 64,3 x 99,3 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1833".
- Blad 70. Kongens officielle spisesal, opstalter af vægge, 1 alen lig 25,4 mm, 64,5 x 100 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1832".
- Blad 71. Kongens officielle spisesal, plan med indtegnet loftsdekoration, 1 alen lig 25,6 mm, 64,3 x 99,9 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1832".
- Blad 72. Andet marskalstaffel, opstalter af vægge, 1 alen lig 23 mm, 64,1 x 99,5 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1833".
- Blad 73. Andet marskalstaffel, plan med indtegnet loftsdekoration og opstalt af en væg, 1 alen lig 23 mm, 64 x 99,2 cm.
Undertegnet "C. F. Hansen 1833".
- Efter Ubestemt interiør, plan, snit og opstalter af vægge, 1 alen blad 73. lig 14,65 mm, 63 x 49,7 cm.
Ikke undertegnet eller dateret.
(Millechs registratur side 93).

Planer over en del af nordvestlige fløjs etage og kronprinseparrets lejlighed 1841

16. 1 mappe med 15 tegninger. Påtegning: C. F. Hansens Christiansborg, blad 74-88. Planer vedr. flytning af dronningens lejlighed samt kronprinseparrets lejlighed 1841, og en ubestemt plan.
- Blad 74. Plan over en del af nordvestlige fløjs første etage, 1 alen omkr. 4,98 mm, 62,5 x 49,3 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 75. Plan over kronprinsens etage, indretning af lejligheder, 1 alen lig 2,48 mm, 57,3 x 49,2 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 76. Plan over kronprinsens etage, rentegning af blad 75, 1 alen lig 2,5 mm, 58,7 x 47,8 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 77. Plan over kongens etage med kongens, dronningens og kronprinseparrets lejligheder, 1 alen lig 2,48 mm, 52,7 x 52,6 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 78. Udklippet plan over nordvestlige fløj af kongens etage, 1 alen lig 2,48 mm, 50,6 x 19 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 79. Plan over kongens etage, nordvestlige og nordøstlige fløje, 1 alen lig 2,45 mm, 55,1 x 46,3 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 80. Plan over kongens etage, 1 alen lig 2,48 mm, 58,5 x 47,7 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 81. Plan over kongens etage med kronprinseparrets lejlighed, 1 alen lig 2,46 mm, 59 x 47,5 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 82. Plan over første etage (dameetagen), opmåling, 1 alen lig 2,48 mm, 58,4 x 48 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 83. Plan over første etage, rentegning af blad 82, 1 alen lig 2,48 mm, 58,2 x 47,3 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

- Blad 84. Plan over underste mezzaninetage, opmåling, 1 alen omkr. 2,46 mm, 58,4 x 48 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 85. Plan over underste mezzaninetage, rentegning af blad 84, 1 alen omkr. 2,46 mm, 59 x 47,8 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 86. Kronprinsens dagliggemak, plan af loft, opstalter af vægge, 1 alen lig 14 mm, 51,5 x 50,6 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 87. Kronprinsessens damegemak, plan med indtegnede møbler og loft, opstalter af vægge, 1 alen lig 16,3 mm, 54 x 59,9 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 88. Kronprinsessens audiensgemak, plan med indtegning af loft, opstalter af vægge, 1 alen lig 15 mm, 49,8 x 49,5 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

17. "D. Meyers planer"

1 mappe med 2 tegninger. Påtegning: "D. Meyers planer" til Dame-etagen (stuen) og Underste Mezanin i C. F. Hansens Christiansborg (2 blade).

- Blad 1. Plan over dameetagen, 1 alen omkr. 2,5 mm, 61,3 x 51,2 cm.
Ikke underskrevet eller dateret, påtegnet D. Meyer.
- Blad 2. Plan over underste mezzanin, 1 alen omkr. 2,5 mm, 65,7 x 51 cm.
Ikke underskrevet eller dateret, påtegnet D. Meyer.

Et fotografi af Riddersalen.

Henlagt i mappe 13, C. F. Hansens Christiansborg efter blad 64.

Interiør af C. F. Hansen (?) til Christiansborg (?)

1 blad. Henlagt i mappe 15 blandt tegninger til C. F. Hansens Christiansborg efter blad 73.

18. Tegninger af Theodor Zeltner

1 mappe med 11 tegninger. Påtegning: Theodor Zeltner: Tegninger vedrørende C. F. Hansens Christiansborg (11 blade).

- Blad 1. Plan over dameetagen med skitseringer til forandringer, 1 alen lig 1,22 mm, 32,3 x 41,3 cm. Underskrevet "Th. Zeltner".
- Blad 2. Plan over første mezzaninetape med skitseringer til forandringer, 1 alen omkr. 1,2 mm, 33,1 x 41 cm. Underskrevet "Th. Zeltner".
- Blad 3. Plan over kongens etage med skitseringer til forandringer, 1 alen lig 1,25 mm, 37,3 x 54 cm. Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4. Plansnit, tværsnit og opstalt af Colonnaden med forslag til indretning af en vinterhave, 1 alen omkr. 1,85 mm, 58,9 x 65,5 cm. Underskrevet "Th. Zeltner, Febr. 1861".
- Blad 5. Folketingets formandsværelse, plan og opstalter af vægge, 1 alen lig 5/8 tomme, 58,9 x 57,2 cm. Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 6. Opstalt af en væg i et gemak, 1 alen antagelig lig 5/8 tomme, 33,6 x 36,7 cm. Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 7. Plan over stueetagen ud mod slotspladsen sydøst for midttrisaliten og over den tilstødende del af forbindelsesbygningen med landstingets lokaler og nye kontorer for statsgælden, 1 alen omkr. 6,5 mm, 63,3 x 76,4 cm. Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 8. Del af rosetten i andet kavalérgemak, størrelsesforhold ikke angivet, 39,9 x 26,2 cm. Underskrevet "C. 19/2 84".
- Blad 9. To loftsgesimser fra vestibulen og værelset i stueetagen ved jerntrappen, 1:1 (?), 60,6 x 44,5 cm (max.). Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 10 og 11. To sammenhængende blade med planer over kælder-, dame-, mezzanin- og kongeetagen, 1 alen lig 0,625 mm, blad 10: 39,3 x 34,1 cm, blad 11: 36,5 x 34

cm. Begge blade underskrevet "Th. Zeltner".

19. Tryk. Bilag til konkurrencen 1904

Plan af stueetagen.

Mangler ved afleveringen.

20. C. F. HANSENS RÅD- OG ARRESTHUS PÅ NYTORV I KØBEN-
HAVN

1 mappe med 10 tegninger. Påtegning: C. F. Hansens Råd- og Arresthus, blad 1-10.

Blad 1. Beliggenhedsplan over råd- og arresthuset, 1 alen lig 1,84 mm, 51,2 x 66,9 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 2. Breddesnit af råd- og arresthuset, 1 alen lig 9,1 mm, 59 x 91,8 cm.

Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 3. Breddesnit af råd- og arresthuset, en fortsættelse af blad 2, 1 alen lig 9,1 mm, 60,8 x 76,5 cm.

Blad 4. Dybdesnit af rådhuset, 1 alen lig 9,1 mm, 53,9 x 112,9 cm.

Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 5. Facade af arresthuset mod stutrigaden, 1 alen lig 9,15 mm, 56,2 x 86,9 cm.

Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 6. Snit af forskellige indvendige partier, 1 alen lig 9,15 mm, 58,8 x 91,5 cm.

Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 7. Snit af forskellige indvendige partier, intet målestoksforhold, 61,1 x 96,3 cm.

Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1803".

Blad 8. Tværsnit af hovedvestibulen, 1 fod lig 11,3 mm, 77,8 x 57,9 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 9. Loftgesims i søjleforhallen, opstalt med profilsnit,

1:1, 62,6 x 93,9 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 10. Loftgesims i søjleforhallen, opstalt med profilsnit,
1:1, 54,5 x 94 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 11. Søjleforhallen, snit og loftsplan 1:24, 63,7 x 92,8 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 12. Søjleforhallen, loftsdekoration, 1 alen lig omkr. 32
mm, 65,5 x 101,3 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
Denne tegning er ikke anført i Millechs registrant.
Den fandtes indrammet sammen med og bag ved blad
11.

21. C. F. HANSENS METROPOLITANSKOLE

1 mappe med 6 tegninger. Påtegning: C. F. Hansens Metropoli-
tanskole, blad 1-6.

Blad 1. Forside mod Frue Kirke, 1 fod lig 5,12 mm, 47,6 x
81,5 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1809".

Blad 2. Gavlside med mur og port mod Store Kannikestræde,
samt side mod gården, 1 fod lig 5,18 mm, 63,7 x 85
cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1809".

Blad 3. Planer af kælder og stue, 1 fod lig 5,14 mm, 64,1 x
83,7 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1809".

Blad 4. Plan af første sal, 1 fod lig 5,16 mm, 63,7 x 84 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1809".

Blad 5. Længde- og tværsnit, 1 fod lig 5,16 mm, 64,3 x 83,9
cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1809".

Blad 6. Planer af bjælkelag til kælder og stue, 1 fod lig 5,12
mm, 64,3 x 100,3 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

22. C. F. HANSENS CHRISTIANSBORG SLOTSKIRKE

- Blad 1. Forsiden, 1 fod lig omkr. 3,4 mm, 58,8 x 50,4 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1810".
- Blad 2. Langsiden mod kanalen, 1 fod lig omkr. 3,4 mm,
58,3 x 83,3 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1810".
- Blad 3. Grundplan med indtegnet inventar, 1 fod lig omkr.
3,4 mm, 97 x 61,6 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1810".
- Blad 4. Pulpiturplan med indtegnet loftsdekoration, 1 fod
lig omkr. 3,4 mm, 95,5 x 61,7 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1810".
- Blad 5. Længdesnit, 1 fod lig 3,46 mm, 53,6 x 85,6 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
Afl. sept. 1968 (RA. Afl. j. F. 03-3)
- Blad 6. Forsiden, 1:60, 66,5 x 63,5 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
Afl. november 1968 (RA. Afl. j. F. 03-3)
- Blad 7. Tværsnit mod indgang og mod alter, 1:60, 60,7 x
101 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 8. Længdesnit, 1:60, 60 x 100,6 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 9. Jonisk kapitæl til den udvendige søjleforhal, 1:1,
90,9 x 91,1 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
Tegningen findes i rulle 6: C. F. Hansens Christians-
borg slot.
Søjle- og pilasterkapitælet 1809 efter blad 21.

23. C. F. Hansens Christiansborg Slotskirke

Grundplan, ufuldendt, blyantstegnet

Mangler ved afleveringen

24. C. F. HANSENS VOR FRUE KIRKE

1 mappe med 1 tegning. Påtegning: C. F. Hansen: Vor frue kirke (1 blad).

Blad 1. Frue kirkes forside med søjleforhallen og attikaen, 1 alen lig 7,9 mm, 62,5 x 95,6 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

25. C. F. HANSENS HØRSHOLM KIRKE

1 mappe med 5 tegninger. Påtegning: C. F. Hansen: Hørsholm kirke (5 blade).

Blad 1. Grundplan, 1:64, 62,3 x 40,6 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1817".

Blad 2. Tværsnit mod alter og mod indgang, 1:64, 62,5 x 41 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1817".

Blad 3. Længdesnit, 1:64, 40,9 x 62,2 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1817".

Blad 4. Indgangsside, 1:64, 62,5 x 40,7 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1817".

Blad 5. Langside, 1:64, 40,8 x 62,5 cm.
Underskrevet "C. F. Hansen inv. 1817".

26. TEGNINGER AF C. F. HARSORFF

1 mappe med 2 tegninger. Påtegning: C. F. Harsdorff: Loft til Carise kapel og indgangsportal til kapellet i Roskilde (2 blade).

Blad 1. Tegning af loft i det Moltke'ske gravkapel ved Karise kirke, 1 alen lig 14,3 mm, 43,9 x 56,1 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 2. Opstalt af indgangsportalen fra Roskilde Domkirkes søndre sideskib til Frederik V's og Christian VI's kapel, 1:16, 47,5 x 33,6 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

FYRSTELIGE SARKOFAGER

27. Fyrstelige sarkofager tegnede af J. Chr. Lillie og Jørgen Hansen Koch

1 mappe med 11 tegninger. Påtegning: Joseph Chr. Lillie: Sarkofag for Juliane Marie, død 1796 (Fyrstelige sarkofager, blad 1) - J. H. Koch: Sarkofager for prins Frederik Vilhelm Carl Ludvig af Hessen, Philippsthal, Barchfeld, død 1834 (Fyrstelige sarkofager, 2a-f: 6 blade) og for Joakim Ludvig Moltke, død 1836 (Fyrstelige sarkofager, 3a-c: 3 blade), samt gravsten for lægen Henrich Callisen, død 1824 (1 blad).

Dronning Juliane Maries sarkofag.

Blad 1. Opstalter, 1 alen på 2 1/4 tomme, 46,6 x 31 cm.
Underskrevet "Lillie".

Prins Frederik Vilhelm Ludvig af Hessen, Philippsthal, Barchfelds sarkofag.

Blad 2a. Løse udkast til lang- og kortsider, uden målestok, 28,5 x 34,3 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 2b. Løse udkast til lang- og kortsider, uden målestok, 59,5 x 34,8 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 2c. Udkast til lang- og kortsider, 1 alen lig 63,5 mm, 39,2 x 49,7 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 2d. Tegning af overside, langside og kortside, 1 alen lig 64 mm, 47,4 x 68,8 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 2e. Tegning af overside, langside og kortside, 1 alen lig 64 mm, 46,3 x 65,7 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 2f. Tegning (endelig udformning) af overside, langside og kortside, uden målestok, 46,2 x 65,8 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Joakim Ludvig Moltkes sarkofag.

Blad 3a. To udkast til lang- og kortside, 1 alen omkr. 2½ tom-

me, 44,4 x 49,5 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 3b. To udkast til lang- og kortside, 1 alen omkr. $2\frac{1}{2}$ tomme, 44,4 x 51,1 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 3c. Tegning af overside, langside og kortside, 1 alen lig 96 mm, 62,1 x 55,7 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Læge Henrich Callisens gravsten i Petri Kirkes gravkapel.

Et blad Tre udkast til opstalter, 1:16, 33,2 x 48,1 cm.
uden nr. Underskrevet "Koch 1824".

(Millechs registrering side 119).

28. Fyrstelige sarkofager, tegnede af Jørgen Hansen Koch.

1 mappe indeholdende 18 tegninger og en konvolut med trykte og skrevne bilag. Påtegning: Fyrstelige sarkofager, blad 4a-r (18 blade), Frederik VI's sarkofag og bisættelse. Med skrevne og trykte bilag.

Frederik VI's sarkofag og bisættelse.

Blad 4a. Udkast til sarkofagens lang- og kortside, 1 alen omkr. 64 mm, 37,2 x 51,2 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 4b. Udkast til sarkofagens langside, ingen målestok, 16,5 x 51,3 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 4c. Udkast til sarkofagens langside, ingen målestok, 37,3 x 18 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 4d. Udkast til sarkofagens overside, langside og kortside, 1 alen lig 127 mm, 62,3 x 98,7 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 4e. Udkast til sarkofagens overside, 1 alen omkr. 64 mm, 33,3 x 21,4 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 4f. To udkast til sarkofagens kortside, 1 alen omkr. 64 mm,

- 31,6 x 39 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4g. Kalke af sarkofagens kortsider, ingen målestok, omkr. 18,7 x 11,9 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4h. Forskellige løse udkast muligvis til Frederik VI's sarkofag, katafalk og ligvogn, ingen målestok, 21,5 x 33,3 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4i. Udkast til langsiden af katafalk med sarkofag, ingen målestok, 33,4 x 30,4 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4j. Udkast til lang- og kortsider af katafalk med sarkofag, 1 alen lig 23,6 mm, 30 x 30,4 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4k. Udkast til langsiden af katafalk med sarkofag og kandelabre, ingen målestok, 39 x 45 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4l. Udkast til langsiden af katafalk med sarkofag og skitse angivelse af bagvæggens dekoration, 1 alen omkr. 35,5 mm, 64,9 x 93,7 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4m. Planrids formentlig af det rum, hvori castrum doloris stod, og opstalter af vægge samt udkast muligvis til dekoration af ligvognen og skitse til ligbåren. Ingen målestok, 31,5 x 49 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4n. Udkast til langsiden af katafalk med sarkofag, kandelabre og taburetter til ordener, 1 alen lig 35,54 mm, 31,4 x 48,5 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4o. Udkast til katafalken med taburetter til ordener, 1 alen lig 64 mm, 58,4 x 85,2 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Blad 4p. Langsiden og kortsiden af katafalk med sarkofag og kandelabre, 1 alen lig 35,4 mm, 70,7 x 49,1 cm.
Underskrevet "Koch".

Blad 4q. Omrids af sarkofagens kortsider, 1:1, 96 x 102,2 cm (max.).

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 4r. Tegning til frise af vingede englehoveder og valmuefrugter, muligvis til Frederik VI's sarkofag, 1:1, 31,7 x 38,2 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Efter En konvolut med skrevne og trykte bilag:

blad 4r. 5 ark håndskrevne udkast til sarkofagens og katafal-kens indskrifter.

En trykt plakate med overskriften "Castrum doloris".
Et trykt hefte vedrørende ceremoniellet ved Frederik VI's begravelse.

Et håndskrevet ark med indskriften til enkedronning Marie Sophie Frederikkes sarkofag.

En trykt plakate vedrørende hofsorgen for enkedronning Marie Sophie Frederikke.

29. Fyrstelige sarkofager tegnede af Jørgen Hansen Koch.

1 mappe med 13 tegninger, 1 ark beskrivelser og en konvolut med trykte bilag. Påtegning: Fyrstelige sarkofager, blad 5a-m (13 blade samt et ark beskrivelse til blad 5h). Christian VIII's sarkofag og bisættelse, med trykte bilag samt arveprins Frederik Ferdinands sarkofag.

Christian VIII's sarkofag.

Blad 5a. Udkast til langside, ingen målestok, 22,3 x 51,2 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 5b. Udkast til langside, ingen målestok, 35 x 42,7 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 5c. To udkast til langside, 1 alen lig 64 mm, 55 x 30,8 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 5d. Tegning, mærket a, af langside og to kortsider, 1 alen omkr. 64 mm, 40,8 x 47,6 cm.
Underskrevet "Januar 1848, Koch".

Blad 5e. Tegning, mærket b, af langside og to kortsider, 1 alen omkr. 64 mm, 40,8 x 47,6 cm.

Underskrevet "Januar 1848, Koch".

Blad 5f. Tegning, mærket c, af langside og to kortsider, 1 alen omkr. 64 mm, 40,8 x 47,6 cm.
Underskrevet "Januar 1848, Koch".

Blad 5g. Tegning, mærket d, af langside og to kortsider, 1 alen omkr. 64 mm, 40,8 x 47,6 cm.
Underskrevet "Januar 1848, Koch".

Blad 5h. Tegning af lang- og kortsider af katafalk og sarkofag, 1 alen lig 35 mm, 67,5 x 51,6 cm.
Underskrevet "Januar 1848, Koch".

Efter Et ark beskrivelse til blad 5h.
blad 5h.

Blad 5i. To udkast til sarkofagens kortsider og brudstykke af vandret snit, 1 alen omkr. 130 mm, 109,9 x 66,6 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 5j. Tegning (endelig udformning) af sarkofagens lang- og kortsider, 1 alen omkr. 130 mm, 102,2 x 67,3 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 5k. Enkeltheder til blad 5j, 1:1, 110 x 66,4 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 5l. Muligvis udkast til katafalkens øverste del, 1:16, 34,2 x 41,5 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 5m. Formentlig opmåling af Frederik VI's og Christian VII's sarkofagens kortsider, 1 alen omkr. 35,5 mm, 53,4 x 54,4 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.

Efter En konvolut med trykte bilag.
blad 5m. Et trykt blad: "Castrum doloris".
Et trykt hefte vedrørende ceremoniellet ved Christian VIII's lit de parade og castrum doloris.

30. Fyrstelige sarkofager tegnede af Theodor Zeltner.

Blad 6a-b. Frederik VII's sarkofag og katafalk.
Mangler ved afleveringen.

31. Fyrstelige sarkofager tegnede af Theodor Zeltner.

1 mappe med 3 tegninger. Påtegning: Fyrstelige sarkofager, blad 7a-c.

Grevinde Danner.

Grevinde Danners sarkofag.

Blad 7a. Tegning af lang- og kortside, "1/4 størrelse", 65,6 x 106,6 cm.

Underskrevet: "Th. Zeltner, 23/3 74".

Blad 7b. Enkeltheder, 1:1, 44,4 x 35,7 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Blad 7c. Indskriften på pladen, 1:1 (?), 41,4 x 29,5 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

32. Fyrstelig (?) sarkofag.

1 mappe med 1 tegning. Påtegning: Fyrstelige sarkofager blad 8 (NB syrepletter).

Blad 8. Udkast til en fyrstelig (?) sarkofags lang- og kortside, ingen målestok, 31,6 x 43,6 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

LÆGE HENRICH CALLISENS GRAVSTEN I PETRI KIRKES GRAVKAPEL.

En tegning, der findes i mappe 27 Fyrstelige sarkofager efter blad 3c.

33. ROSKILDE DOMKIRKE.

FREDERIKSBORG SLOT.

CHRISTIAN JOSEPH ZUBER: EN TEGNING TIL BROHOLM(?).

ET BORGERLIGT ETAGEHUS.

1 mappe med 4 tegninger. Påtegning: Zuber's tegning til Broholm.

Borgerligt hus. Roskilde domkirke. Frederiksborg slot (4 blade).

Et blad. Grundplan af Roskilde domkirke, 1 alen omkr. 3,325 mm, 53,3 x 41,1 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Et blad. Tegning af Frederiksborg slots indgangsside, 1 alen lig 4,65 mm, 64 x 93,3 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Et blad. Plan over nyindretning af en gang og et værelse (Broholm ?), 1 alen omkr. 27,2 mm, 21,5 x 31 cm.

Underskrevet "Zuber".

Et blad. Plan af stueetagen i et borgerligt etagehus eller en herbergsgård, 1 alen omkr. 33,7 mm, 22,3 x 29,8 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

34. F. J. SEHESTEDS STILSTUDIER 1778.

1 mappe med 4 blade. Påtegning: F. J. Sehesteds stilstudier 1778 (4 blade).

Blad 1. Den doriske orden, 45,6 x 57,3 cm.

Underskrevet "F. J. Sehested, d. 21. Febr. 1778, Broholm".

Blad 2. Den ioniske orden, 40,3 x 51,3 cm.

Underskrevet "F. J. Sested, 7. Martz 1778, Broholm".

Blad 3. "Det ioniske kapitæls volute", 39,9 x 51,5 cm.

Underskrevet "F. J. Sehested, 19. Martz 1778, Broholm".

Blad 4. Den korinthiske søjlebase, 49,6 x 40 cm.

Underskrevet "F. J. Sehested, 31. Marti 1778, Broholm".

DE "ROSENBERGSKE MAPPER".

(28 næsten lige store, ensartet indbundne mapper, indeholdende opmålingstegninger af kongelige og offentlige bygninger hovedsagelig fra omkr. 1833 til begyndelsen af 1850'erne).

35. Rosenbergske mappe nr. 1.

"Charlottenlund slot".

1 mappe med 7 blade tegninger. Mappens format 62,5 x 97,7 cm.

7 blade med tegninger: Beliggenhedsplan 1:720, planer 1:96, snit og facade 1:64.
Ikke underskrevet eller dateret.

36. Rosenbergske mappe nr. 2.

"Cronborg Slot"

1 mappe med 5 blade tegninger og 5 indklæbte blade med tegninger. Mappens format 61,5 x 95,7 cm.

5 blade med tegninger: Planer 1:192, facader 1:128.
Ikke underskrevet eller dateret.

5 indklæbte blade med tegninger: Opmålinger af tårnene samt loftet i sydøstre tårn.
Blad 1-4 påtegnet af F. Meldahl, blad 1-2 underskrevet af F. Bøttger, blad 5 dateret 14/11 67.

37. Rosenbergske mappe nr. 3.

"Fredensborg og Frederiksborg Slotte for crc. 100 Aar siden".

(Kopier efter ældre tegninger).

1 mappe med 4 blade tegninger. Format 66,7 x 97,5 cm.

3 blade med tegninger: Fredensborg: Fugleperspektiv, snit og beliggenhedsplan, 7 tegninger: Frederiksborg: Absonometrisk fremstilling.
Ikke underskrevet eller dateret.

38. Rosenbergske mappe nr. 4.

"Frederiksberg Slot".

1 mappe med 13 blade tegninger. Format 62,3 x 96,5 cm.

13 blade med tegninger: Snit og facader 1 alen omkr. 7,2 mm, planer 1:120.
Ikke underskrevet eller dateret.

39. Rosenbergske mappe nr. 5.

"Hsl. Kong Christian den Syvendes Palais på Amalienborg" (med staldene og Jardins lysthus).

1 mappe med 15 blade tegninger. Format 61,5 x 95,3 cm.

15 blade med tegninger: Beliggenhedsplan 1:216 (?), planer, snit, facader 1:108 (?).
Ikke underskrevet eller dateret.

40. Rosenbergske mappe nr. 6.

"Det af Hds. Maist. Enkedronning Marie beboede Palais på Amalienborg"
(d. v. s. det Schack'ske, eller Frederik VI's eller Christian IX's. Med udbygninger og Colonnade).

1 mappe med 14 blade tegninger. Format 62,4 x 97,3 cm.

14 blade med tegninger: Beliggenhedsplan 1:240, planer, snit og facader 1:120.
Ikke underskrevet eller dateret.

41. Rosenbergske mappe nr. 7.

"Den kongelige Børs".

1 mappe med 9 blade tegninger. Format 62,2 x 96,5 cm.

9 blade med tegninger: Planer, snit og facader, 1:144 og 1:72.
Ikke underskrevet eller dateret.

42. Rosenbergske mappe nr. 8.

"Cancellie og Kammerbygningen".

1 mappe med 7 blade tegninger. Format 61,3 x 96,8 cm.

7 blade med tegninger: Planer 1:120 og facader 1:80.
Ikke underskrevet eller dateret.

43. Rosenbergske mappe nr. 9.

"Charlottenborg Slot".

1 mappe med 5 blade tegninger. Format 61,5 x 95,8 cm.
5 blade med tegninger: Planer 1:160, snit og facader, 1:80.
Ikke underskrevet eller dateret.

44. Rosenbergske mappe nr. 10.

"Chirurgisk Akademi".

1 mappe med 4 blade tegninger. Format 62,5 x 98 cm.
4 blade med tegninger: Planer, 1 alen lig 4,45 mm, snit og
facader, 1 alen lig 6,7 mm.
Ikke underskrevet eller dateret.

45. Rosenbergske mappe nr. 11.

"Christiansborgs Slots Tilbygninger" dvs.
Ridebaneanlægget.

1 mappe med 7 blade tegninger. Format 61 x 96 cm.
7 blade med tegninger: Beliggenhedsplan, 1:640, snit, facader
1:256.
Ikke underskrevet eller dateret.

46. Rosenbergske mappe nr. 12.

"Christiansborg Slots Vaskerhuus".

1 mappe med 5 blade tegninger. Format 62,2 x 97,3 cm.
5 blade med tegninger: Planer, 1:80, snit og facader 1:48.
Ikke underskrevet eller dateret.

47. Rosenbergske mappe nr. 13.

"Endeel til Collegie-Bygningerne hørende og
overlattede Localer m. v." dvs. bygninger på grundene
omkring Cancellibygningen bl. a. Slotsholmsgade nr. 6.

1 mappe med 8 blade tegninger. Mappens format 61,8 x 96 cm.
8 blade med tegninger: Beliggenhedsplan 1:320, planer, snit og
facader, 1:96.
Ikke underskrevet eller dateret.

48. Rosenbergske mappe nr. 14.

"Frederiksholms Arresthus".

1 mappe med 6 blade tegninger og indklæbet fortegnelse. Format 61,3 x 95,7 cm.

6 blade med tegninger: Planer, 1:42, snit og facader 1:64.
Ikke underskrevet eller dateret.

49. Rosenbergske mappe nr. 15.

"Det Kongelige Geheime-Archiv".

1 mappe med 7 blade tegninger. Mappens format 62,2 x 96,5 cm.

7 blade med tegninger: Planer, snit og facader, 1:48.
Ikke underskrevet eller dateret.

50. Rosenbergske mappe nr. 16.

"De kongelige Korntørrings Magaziner".

1 mappe med 7 blade tegninger og indklæbet fortegnelse. Format 61,7 x 96,8 cm.

7 blade med tegninger: Planer, snit og facader 1 alen omkr.
5,04 mm.
Ikke underskrevet eller dateret.

51. Rosenbergske mappe nr. 17.

"Den kongelige Mynt og Myntbetienter Vaaning".

1 mappe med 9 blade tegninger. Format 63,2 x 96,8 cm.

9 blade med tegninger: Beliggenhedsplan 1:192, planer 1:96, snit og facader 1:48.
Ikke underskrevet eller dateret.

52. Rosenbergske mappe nr. 18.

"Det kongelige naturhistoriske Museum".

1 mappe med 7 blade tegninger. Format 61,8 x 96,4 cm.

7 blade med tegninger: Beliggenhedsplan 1 alen lig 5,7 mm,
planer 1:80, snit og facader 1:48.
Ikke underskrevet eller dateret.

53. Rosenbergske mappe nr. 19.

"Den kongelige Skrædersal".

1 mappe med 3 blade tegninger og en indklæbet fortegnelse.
Format 62,3 x 97,5 cm.

3 blade med tegninger: Planer 1 alen lig 3/8 tysk tomme, snit
og facader 1:48.
Ikke underskrevet eller dateret.

54. Rosenbergske mappe nr. 20.

"Den kongelige Staldbetjent-Bygning ved Christiansborg Slot" dvs. Staldmestergården.

1 mappe med 7 blade tegninger. Mappens format 62,3 x 97,3 cm.

7 blade med tegninger: Beliggenhedsplan 10 alen = 1½ tomme,
planer, snit og facader, 1:96.
Ikke underskrevet eller dateret.

55. Rosenbergske mappe nr. 21.

"Den kongelige Theater-Bygning".

1 mappe med 5 blade tegninger og 4 løse blade med kopier af
4 manglende blade. Format 61,3 x 96 cm.

4 løse blade med kopier. Facader og snit, 1:80, A: 52,5 x 62,5
cm, B: 54,5 x 89 cm, C: 52,5 x 62,5 cm, D: 54,6 x
89,6 cm.

Iflg. påskrift udført af Carl F. Petersen, 1937-40.
Kopier af originaler ophængt i Teatermuseet.

5 blade med tegninger: Planer og tværsnit 1:80.
Ikke underskrevet eller dateret.

56. Rosenbergske mappe nr. 22.

"Den kongelige Vogngaard og Theater-Malersals

Bygning".

1 mappe med 7 blade tegninger. Format 61,7 x 96,5 cm.

7 blade med tegninger: Planer 1 alen omkr. 6,7 mm, snit og facader, 1 alen omkr. 8,35 - 8,5 mm.
Ikke underskrevet eller dateret.

57. Rosenbergsk mappe nr. 23.

"Den forrige Ierchiske Gaard".

1 mappe med 8 blade tegninger. Mappens format 61,3 x 95,1 cm.

8 blade med tegninger: Beliggenhedsplan 1:300, planer 1 alen = 5,6 mm, snit og facader, 1:72.
Ikke underskrevet eller dateret.

58. Rosenbergsk mappe nr. 24.

"Palaiet Nr. 123 i Amaliegade med Garderstalden", dvs. Det gule Palæ.

1 mappe med 8 blade tegninger. Mappens format 62,8 x 99 cm.

8 blade med tegninger: Planer 1 alen = 7,2 mm, snit og facader 1 alen = omkr. 10,7 mm, 1 alen = omkr. 11,8 mm og 1 alen = omkr. 14,3.
Ikke underskrevet eller dateret.

59. Rosenbergsk mappe nr. 25.

"Rosenborg Slot".

1 mappe med 8 blade tegninger. Format 61,7 x 96,8 cm.

8 blade med tegninger: Planer 1:60, snit og facader omkr. 1:120.
Ikke underskrevet eller dateret.

60. Rosenbergsk mappe nr. 26.

"Forskjellige til Rosenborg Slot henhørende Bygninger".

1 mappe med 15 blade tegninger: Format 61,5 x 96,7 cm.

15 blade med tegninger: Beliggenhedsplan 1:800, planer, facader og snit omkr. 1:60.

Ikke underskrevet eller dateret.

61. Rosenbergske mappe nr. 27.

"Salt-Compagniets Pakhuus".

1 mappe med 5 blade tegninger. Format 61,5 x 96,3 cm.

5 blade med tegninger: Planer, snit og facader, 1:120.

Ikke underskrevet eller dateret.

62. Rosenbergske mappe nr. 28.

"Det Kongelige Palais i Roeskilde".

1 mappe med 8 blade tegninger. Format 61,2 x 96,5 cm.

8 blade med tegninger: Planer 1:120, snit og facader 1 alen omkr. 7,3 mm.

Ikke underskrevet eller dateret.

63. "DE KONGELIGE BYGNINGER PÅ JÆGERSBORG".

1 mappe med 8 blade tegninger. Format 53 x 73,8 cm.

8 blade med tegninger. "Generalplan" 1:600, planer 1 alen omkr. 4,6 mm.

Ikke underskrevet eller dateret.

64. THORVALD JØRGENSENS CHRISTIANSBORG

1 mappe med 20 tegninger. Påtegning: Kgl. bygningsinspektør Th. Jørgensens Christiansborg. Joachim Skovgaard. Diverse tegninger.

Et blad [1] Tværgalleri, interiør. Blyanttegning, ingen målestok, 60,4 x 78,9 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Et blad [2] Kongegalleriet. Opstalt af væg, blyanttegning på tyndt papir opklæbet på karton, ingen målestok, tegn. 78,5 x 39,3 cm, karton 84,5 x 50 cm.

Underskrevet 4. Febr. 1910 Th. J.

- Et blad [3] Hvælvet galleri ved Alexandersalen. Opstalter af østre og vestre endevæg, tusch [?] med farve, målestok 1:25, 41,5 x 64,2 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Et blad [4] Hvælvet galleri ved Alexandersalen. Opstalt af søndre langvæg, tusch [?] med farve, målestok 1:25, 82,5 x 33,5 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
Anm.: Blad 3 og 4 er dele af ét blad, hvis resterende del mangler ved afleveringen.
- Et blad [5] Dronningetrappen. Vangeprofil, blyantstegning på tyndt papir, ingen målestok, 77 x 40 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Et blad [6] Spisesal. Opstalter af vægge, 4 blyantstegninger med farve på tyndt papir opklæbet på ét karton, ingen målestok, karton 64,1 x 48 cm, blyantstegningerne henholdsvis 35,7 x 20 cm, 25,7 x 20 cm, 36,5 x 19,5 cm, 24 x 19,7 cm.
Ikke underskrevet eller dateret. Påtegnet "Spisesal 617-19".
- Et blad [7] Dronningens forværelse. Opstalt af væg, tusch med farve, målestok 1:25, 34,7 x 32,1 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Et blad [8] Dronningens forværelse. Opstalt af væg, tusch med farve, målestok 1:25, 22,8 x 32,5 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Et blad [9] Dronningens forværelse. Opstalt af væg, tusch med farve, målestok 1:25, 23,1 x 32,6 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Et blad [10] Kongens håndbibliotek. Loftsdekoration, blyantstegning med farve på tyndt papir opklæbet på karton, 1:25, karton 64 x 48 cm, tegning 62,3 x 47 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Et blad [11] Loftsdekoration. Blyantstegning med farve, ingen målestok, 72,6 x 71 cm.
Ikke underskrevet eller dateret. På bagsiden næsten udviskede blyantsskitser af lamper, søjler etc.
- Et blad [12] Loftsplan. Blyantstegning med målangivelser, 1:50,

61,4 x 50,5 cm.

Ikke underskrevet eller dateret.

Anm.: Planen svarer nøje til blad 17: Loftsplan i Dronningens modtagelsesværelse.

- Et blad [13] Brudstykke af tegning af en vase. Blyantstegning med farve, ingen målestok, 31,1 x 48,1 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Et blad [14] Dronningens modtagelsesværelse. Opstalt af væg med kuppel, tusch med farve, målestok 1:25, 73,6 x 53,2 cm.
Underskrevet "Joakim Skovgaard, A. Clemmensen".
- Et blad [15] Dronningens modtagelsesværelse. Tegning af væg med kuppel, blyantstegning på tyndt papir, 1:25, 68,8 x 38,9 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
- Et blad [16] Dronningens modtagelsesværelse. Opstalt af væg med kuppel, tusch med farve, 1:25, 73,9 x 53,4 cm.
Underskrevet "Joakim Skovgaard, A. Clemmensen".
- Et blad [17] Dronningens modtagelsesværelse. Loftsdekoration, tusch med farve, 1:25, 73,4 x 53,3 cm.
Underskrevet "Joakim Skovgaard, A. Clemmensen".
- Et blad [18] Loftsdekoration. Blyantstegning med farve på tyndt papir, 1:25, 76,3 x 56,9 cm.
Ikke underskrevet eller dateret.
Anm.: Dækker et loftsareal, som er lig det i blad 10: Loft i Kongens Håndbibliotek. Påskriften 1:25 er skrevet med samme hånd.
- Et blad [19] Alexandersalen. Opstalt af væg, tryk med blyants-tilføjelser, 1:25, 67,8 x 38 cm.
Underskrevet "Thorvald Jørgensen Jan. 1917".
På bagsiden følgende påtegninger: "Panel ved Vindue Alex Salen, Knudsen, Roset Albertsen" [?] samt 4 runde blyantstegninger med følgende motiver: Christian V's rytterstatue, Rosenborg, Eremitageslottet Kirsten Pils kilde.
- Et blad [20] Tværgalleri, interiør. Blyantstegning på tyndt papir opklæbet på karton, ingen målestok, karton 63,9 x 48 cm, tegning 51,4 x 42,4 cm.
Signeret med mærke af uvis betydning.

Påtegnet "Tværgalleri (613a-b-c-d og 650a-b-c-d)
I".

[Uden for mapperne]

- 1932-1957. "Gamle Tegninger tilhørende Boligministeriet"
..... 1 læg
Indeholder diverse sager vedrørende over-
dragelse, udlån, ordning og registrering af
tegningerne.
Findes som bilag i afleveringssagen RA Afl.
j. nr. F. 26-40-6.

Registratur
over
Statens
bygningsadministrations
tegningsarkiv

Udarbejdet
for
kgl. bygningsinspektør
Thomas Havning
af
arkivleder
Knud Millech
1955 - 56

Indregistrering af tegninger m. m. for den kgl. bygningsinspektør Thomas Havning, ved arkivleder Knud Millech, 1955-1956 (afsluttet januar 1957).

Indregistreringen af Häussers tegninger til pille i Ridehusets stald er tilføjet af samme i januar 1960, se bemærkningen om tegningernes proveniens.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Christian VI's Christiansborg. Slot og Ridebaneanlæg ..	61
E. D. Häusser: Ridebaneanlægget. 1738	61
Samme: aftrækskanaler i nordøstre fløjs længdeskil- lerum	61
Samme: pille med vase til stald	62
Niels Eigtved: plan af Rustkammeret. 1746	63
Andreas Kirkerup: stillads foran hovedfacaden	63
C. F. Hansen's Christiansborg. Selve slottet foruden slotskirken	64
Det første sæt approberede tegninger. 1803-1804	64
En sidste af Christian VII approberet tegning	69
Helhedstegninger fra 1808	69
Søjle- og pilasterkapitæl, 1809	71
Facadepartier i stor målestok, sandsynligvis 1808- 1809	71
Dronningens trappe, 1809	72
Kongens trappe, 1809	73
Plan over kongens etage, med betegnelser for rum ..	73
Interiørtegninger fra Frederik VI's tid	74
Plan over en del af nordvestlige fløjs første etage ...	81
Kronprinseparrets lejlighed 1841	82
"D. Meyer's planer"	92
Et fotografi af Riddersalen	93
Interiør af C. F. Hansen (?) og til Christiansborg (?)..	93
Tegninger af Theodor Zeltner	94
Plan af stue-etagen. Bilag til konkurrencen 1904	98

C. F. Hansen's Råd- og arresthus på Nytorv i København	98
C. F. Hansen's Metropolitanskole, de 1809 approberede tegninger.....	101
C. F. Hansen's Christiansborg Slotskirke, de 1811 approberede tegninger m. m. vedrørende den oprindelige sag .	103
Samme. En påbegyndt grundplan sikkert fra nyere tid...	105
C. F. Hansen's Vor Frue kirke. Det nederste parti af kirkens forside med søjleforhallen. Originaltegning.....	105
C. F. Hansen's Hørsholm kirke, de 1817 approberede tegninger	106
C. F. Harsdorff: loft til det Moltke'ske gravkapel ved Karise kirke, og indgangsportalen til Roskilde kapel	106
Fyrstelige sarkofager	107
Joseph Christian Lillie: Juliane Maries sarkofag, 1796. Den approberede tegning	107
Jørgen Hansen Koch: sarkofag for prins Frederik (Friedrich) Vilhelm Carl Ludvig af Hessen, Philipps-thal, Barchfeld, 1834.....	107
Jørgen Hansen Koch: sarkofag for Joakim Ludvig Moltke, 1836.....	108
Jørgen Hansen Koch: Frederik VI's sarkofag og katafalk samt ligvogn, ligbåre og en vægdekoration. 1839 .	109
Vedrørende indskriften på enkedronning Marie Sophie Frederikke's sarkofag, der i øvrigt blev udført mægt til Frederik VI's. 1852.....	114
Jørgen Hansen Koch: Christian VIII's sarkofag og katafalk, 1848. Et af udkastene til sarkofagen (på blad 5d) blev 1863 benyttet til arveprins Frederik Ferdinands sarkofag. Enkedronning Caroline Amalie's sarkofag blev udført mægt til Christian VIII's, 1881..	114
Theodor Zeltner: Frederik VII's sarkofag og katafalk, 1863	118
Theodor Zeltner: Grevinde Danner's sarkofag, 1874 .	118
Fyrstelig(?) sarkofag	119

Jørgen Hansen Koch: lægen Henrich (Hinrich) Callisens gravsten i Petri kirkes gravkapel, 1824	119
Roskilde domkirkes grundplan, efter 1818	119
Frederiksborg slots indgangsside, før 1859	120
F. I. Sehesteds stilstudier, 1778	120
Christian Joseph Zuber: en tegning til Broholm (?)	120
"Plan af 1 ^{ste} Etage" til et borgerligt etagehus eller en herberges-gård, omkr. 1800	121
"Rosenberg'ske mapper", en samling ensartede mapper med opmålinger af kongelige og offentlige bygninger, udførte fra omkr. 1833 til begyndelsen af 1850'erne	121
Charlottenlund slot. Foran i mappen er indklæbet et brev af 23/9 1896 fra kammerherre F. Meldahl	124
Cronborg. Opmålingen skyldes muligvis en arkitekt Mathiesen, 1844. Bag i mappen er indklæbet 5 blade med opmålinger, hvoraf ét er dateret 14/11 67. De er underskrevet af F. Meldahl, to tillige af F. Bøttger. ...	124
"Fredensborg og Frederiksborg Slotte for circ. 100 Aar siden". Kopier efter ældre tegninger. Tegningerne til Fredensborg er udført af C. A. Møller, omkr. 1849	124
Frederiksberg slot	125
København. Amalienborg. Christian VII's palæ. Opmålingen er udført af C. A. Møller, omkr. 1849	126
København. Amalienborg. Det Schack'ske palæ (Frederik VI's, Christian IX's) med Colonnaden. Opmålingen skyldes C. A. Møller, omkr. 1849. Indlagt i mappen er 4 blade med planer, muligvis fra begyndelsen af 1860'erne	126
København. Børsen. For "de tvende Langs-Facader"s vedkommende skyldes opmålingen Georg Nielsen Holgreen, omkr. 1834	127
København. "Cancellie og Kammerbygningen". Opmålingen skyldes C. A. Møller, omkr. 1841	127
København. "Charlottenborg Slot"	127
København. "Chirurgisk Akademi"	128

København. "Christiansborgs Slots Tilbygninger", d. v. s. Ridebaneanlægget. Opmålingen skyldes C. A. Møller, omkr. 1840	128
København. "Christiansborg Slots Vaskerhuus." (på nr. 14'tens grund i Ny Vestergade)	128
København. "Endeel til Collegie-Bygningerne hørende og overladte Localer m. v.", d. v. s. bygninger på grundene omkring Cancellibygningen bl. a. Slotsholms- gade nr. 6. Opmålingen skyldes C. A. Møller, omkr. 1847	129
København. "Frederiksholms Arresthus", det såkaldte "Blaataarn"	129
København. "Det Kongelige Geheime-Archiv" i Tøjhus- gade	130
København. "De kongelige Korn tørrings Magaziner", d. v. s. to pakhuse på "Larsens plads"	131
København. "Den kongelige Mynt og Myntbetienter Vaa- ning" ved Nyhavn. Optegningen er sket efter 1850	131
København. "Det kongelige naturhistoriske Museum", d. v. s. Holsteins palæ, Stormgade nr. 10	131
København. "Den kongelige Skrædersal", d. v. s. Slots- holmsvagtten mellem Børsen og Lerches gård	132
København. "Den kongelige Staldbetjent-Bygning ved Christiansborg Slot", d. v. s. Staldmestergården. Opmå- lingen skyldes C. A. Møller, omkr. 1846	132
København. "Den kongelige Theater-Bygning"	133
København. "Den kongelige Vogngaard og Theater-Ma- lersals Bygning"	133
København. "Den forrige lerchiske Gaard". Opmålingen skyldes C. A. Møller, omkr. 1847	134
København. "Palaiet Nr. 123 i Amaliegade med Garder- stalden", d. v. s. det gule palæ	134
København. "Rosenborg Slot", og "Forskjellige til Ro- senborg Slot henhørende Bygninger". Opmålingen skyl- des C. A. Møller, omkr. 1846	135
- København. "Salt-Compagniets Pakhuus"	136

Roskilde. "Det Kongelige Palais i Roeskilde".....	136
(Her slutter de "Rosenberg'ske mapper")	
"De Kongelige Bygninger paa Jægersborg". Opmåling....	137

CHRISTIAN VI'S CHRISTIANSBORG. SLOT OG RIDEBANE-ANLÆG

Chr. VI's Chr. borg, blad 1. Bladet har på bagsiden følgende påskrift: "Dass diese Zeichnung von dem Grundriss und Facaden derer bey Ihro Königl. May^{ts} Residence Schlosse zu erbauenden Stall Gebäuden nebst dem Reit-Hause und Domestiquen-Gebäude, Wie selbige umb die 2-Schloss Vorhöfe in Circumference anzulegen, die richtige Copia nach dem Original sey, Welche von Meinem Allergnädigsten König und Herren unter Dero Hohen Königlichen Hand Zeichen Allergnädigst an mir unterschriebenen ist eingeständiget worden, und wornach berechte Gebäude, durch dem beystand Gottes von mir allerunterthänigst zum Stand gebracht werden sollen ein solch (at)te(sti)e(r)et in aller unterthänigkeit, Copenhagen 12te May 1738. E. D. Häusser", d. v. s. Ridebaneanlægget, med indtegned grundplan af dettes bygninger samt opstalt af den sydøstlige fløj set udefra og af den nordvestlige fløj set indefra tillige med snit af portbygningen ved Marmorbroen. En påklæbet lap angiver forslag til et fremskudt portalparti med indkørsel på midten af Ridehuset. Målestoksforhold: 1 alen på 2,49 mm , d. v. s. 1:240. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader samt gennemskygning i farve af opstalter. Med betegnelsen: "Das Königliche Residentz Schloss på omrids af dettes side mod Ridebanen. På bagsiden findes yderligere en senere tilføjet påskrift: Christiansborgsoriginaler". (96,2 x 69,2 cm). Vandmærke: en lilie i et kronet våbenskjold og derunder et "4"-tal samt begyndelsen til monogrammet "W.R.". Tegningen er opklæbet på lærred, dog med udsparede partier for påskrifterne på bagsiden.

Chr. VI's Chr. borg, blad 2. "Innwendiges vorderes Profil, nach dem Schloss-Hoffe, von der vorderen Seite nach dem Canal", d. v. s. opstalt af den side af længdeskillerummet i den forreste fløj ved Slotspladsen (den nordøstlige), som vender ind imod slotsgården. Tegningen af skillerumsvæggen er skematisk, med angivelse af kaminåbninger og aftræksrør. Disse er nummererede med tal og bogstaver, og det er åbenbart for deres skyld, at tegningen er udarbejdet. Målestoksforhold: 1 alen lig 6,06 mm , d. v. s. 1:96. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, gennemskygning i farve af opstalten. Med blyant er - sikkert senere -

tilføjet et snit af kælderen samt forskellige notitser og skitse-ringer. Undertegnet: "D. E. Häusser", og påtegnet: "No. T." (bogstavet dog halvt ulæseligt). (44,4 x 124,4 cm). Vandmærke: Lilie i kronet våbenskjold og derunder et "4"-tal og monogrammet "W.R."; desuden findes for sig et "IV".

Chr. VI's Chr.borg, blad 2 a. Opstalt af pille med vase over, til anbringelse imellem spiltougene i stald i ridehusfløjen på Christiansborg. Målestoksforhold: 1 alen = 40 mm. (1:16 med en uvæsentlig afvigelse). Tuschstreg med gennemskygning i farve. Tegningen er forneden betegnet med et bogstav eller romertal "I". - (27,2 x 10,1 cm). Håndgjort papir.

Chr. VI's Chr.borg, blad 2 b. Fire forskellige vaser til ovennævnte pille, betegnet: "C", "D", "E", "F". Målestoksforhold: 1 alen = 88 mm (sandsynligvis et vilkårligt valgt forhold). Tuschstreg, muligvis tillige delvist blyantsstreg, med gennemskygning i farve. - (23,1 x 36,3 cm). Vandmærke: lillie over et våbenskjold.

På bagsiden af sidstnævnte tegning er skrevet:

Diese Zeichnung wegen der in den Stall auf den Pfeilern zwischen den Pferden, zu setzenden Vases, approbiren Wir hiermit allergnädigst, und wollen dannenhero, dass bemelte Vassen darnach verfertiget werden sollen. Geben auf Unserm Schlosse Friderichsberg den 30ten Martii 1740. Christian R. Paraferet: "A. C. Linde", og "C. Backer".

En seddel, 8,9 x 20,1 cm (lidt uregelmæssig) og af håndgjort papir, skrevet med Häussers hånd, var med en nål vedhæftet de to tegninger. Seddelen er nu klæbet på bagsiden af den sidste tegning. Den lyder: Die mittel Pfeiler oder Standers von Holz - so zwischen die Pferden Spiltauen in denen Stallgebäuden kommen (overstreget: gesetz werden und wor-auff die Vasen gesetz werden) selbe müssen am ober Theile, worauf die Vasen gesetz werden - Die Einrichtung sollen gleich (overstreget: auff auff dieser) als diese Zeignung ausweiset; (overstreget: welches den (?)) Copenhagen den 7ten Aprillis. (overstreget: ut supra.) 1740.

Med blå blyant er endvidere på bagsiden af sidstnævnte blad tegnet et monogram: "V.I."; d. v. s. Valdemar Ingemann (arkitekten). Denne har givet tegningerne til muremester Fritz Schönsted, som den 14de januar 1960 atter har skænket dem til den kongelige bygningsinspektør Thomas Havnings arkiv.

Pillerne er forsvundet. Vaserne, udført med små afvigelser fra tegningerne, findes nu i den vestre stald, den nærmest Marmorbroen, i Ridehusets fløj. Muligvis stammer de fra stalden på den modsatte side af Ridehusets sal. Udtrykket i Häussers skrivelse: "selbe müssen am ober Theile", har vistnok kun mening i forbindelse med det overstregede. Det kan skyldes skødesløshed og hastværk, at ikke også det er overstreget.

Chr. VI's Chr. borg, blad 3. "Grund-Riss von der Gallerie in dem südlichen grossen Neben-Gebäude am Residence-Schloss, woselbst die Königliche Rustkammer einzurichten.", d. v. s. plan af Rustkammeret. Målestoksforhold: 1 alen lig 6,22 mm, d. v. s. 1:96. Tuschstreg og farvepålægning på snitflader. Med nummerering af båse samt bogstavbetegnelser på hjørne-borde (?) og på døre. Med blyant et par skitseringer, muligvis senere. Underskrevet: "Copenha-gen den 9ten Aprill 1746. N. Eigtwedt.", samt påtegnet: "No.1.", og forsynet med det "Königl. Papie(r) (und) (K)ammer Siegel" i rødt lak. (22,6 x 65,1 cm).

Tegningen er opspændt på lærred, så vandmærke ikke kan undersøges.

Chr. VI's Chr. borg, blad 4. "Opstalt af en udvendig Stelagie, tienlig til Christiansborg Slotts Hoved Bygnings Istandsættelse", d. v. s. facade af slot og sidebygninger mod Slotspladsen med stilladset foran. Målestoksforhold: 1 alen lig 3,055 mm, d. v. s. 1:192. Tuschstreg og gennemskygning i farve. De punkterede linier angiver sandsynligvis flyttelige mellem-etager i stilladset. På bagsiden en gammel påskrift: "Tegning af Kirkerup til en Stellage til Slottet." Desuden er på bagsiden påklæbet en lap med påstemplet: "R", og med en skrevet tilføjelse: "b. 52." (46,4 x 101,2 cm). Intet vandmærke. - Tegningen er udført efter branden 1794. Andreas Kirkerup var blevet hoftømmermester 1775. En dublet med vedliggende "sag" findes i Forsvarets bygningstjeneste.

C.F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FORUDEN SLOTSKIRKEN

Blad 1-10: Det første sæt approberede tegninger, 1803-1804

C. F. H. 's Chr. borg, blad 1. Plan til første etage over kælderen, den såkaldte "Dame-etage". Planen af forbindelsesfløjen til Slotskirken er medtaget; de øvrige forbindelsesfløje er derimod kun antydede i omrids. I Prins Jørgens gård er et haveanlæg foreslået. Planen består dels af den oprindeligt udarbejdede tegning, dels af to påklæbte tekturer, som er tilføjede inden approbationen, idet approbationen delvis går ind over det ene, muligvis i den hensigt at vise, at det er for tekturerne, den gælder. Målestoksforhold: 1 alen lig 2,5 mm, d. v. s. 1:240. Tuschstreg. Desuden er ved pålægning af sort tusch angivet resterne af Christian VI's slot, ved pålægning af rød farve det nye. Konturen af de tre antydede forbindelsesfløje er fremhævet ved en stribe grå farve. Nogle ændringer er med blyant skitseret i rummene bagved Højesterets sal i den sydøstlige fløj (på tekturen) samt i rum "p" i den nordøstlige fløj. Haveanlægget er gennemskygget i farve. Med store bogstaver A-O er på den oprindelige plan de rum betegnede, som udgør den bageste lejlighed i den nordvestlige fløj, med små bogstaver a-ö de øvrige rum. Undertegnet: "C. F. Hansen inv. 1803.", og med approbationen: "aproberet Christian R". - (58,4 x 79,7 cm).

Vandmærke i venstre tektur: "I. H. & Z.", hvorover en løve med sværd; på løvefigurens sokkel står tillige: "Honig".

Vandmærke i den underliggende tegnings bagklædningspapir: "D. & C. Blauw, IV", foruden monogram: "D. & C. B.", i våbenskjold.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 2. Plan til samme etage som på blad 1, den første over kælderen, den såkaldte "Dame Etage". Forbindelsesfløjen til Slotskirken er også her medtaget. De andre tilstødende forbindelsesfløje er derimod kun antydede, ligesom på blad 1. Tegningen er ikke approberet. Men den hører til sættet med de approberede tegninger, idet den betegner et mellemliggende trin imellem den plan, som C. F. Hansen først havde indsendt til approbation, og den skikkelse, som samme fik inden approbationen ved tilføjede tekturer; den ligger med andre ord imellem blad 1 i dette blads oprindelige

skikkelse og i dets endelige. Dette viser bl. a. udformningen af forbindelsesfløjen til Slotskirken og anbringelsen af riddersalen. Målestoksforhold: 1 alen lig 2,51 mm, d. v. s. 1:240. Tuschstreg, tusch- og farvepålægning. Som på blad 1 er med sort tusch resterne af Christian VI's Christiansborg angivet, med rød farve det nye. Med blyant er nogle forandringer skitseret samt indskrevet nogle mål i fod og betegnelser for en del rum. På rummet mod Ridebanen i den sydøstlige Colonnade-tværfløj står: "V(ærelse) for de forsk. Pater", åbenbart tilknyttet Højesteret. I selve den sydøstlige fløjs bageste halvdel er angivet nogle andre rum for Højesteret. I siden ind mod Ridebanen og Slotsgården findes: "for Prokurat(orerne)"; "Arestan(ter)"; "Reti(rade)"; "Justitarius". I siden ud mod Cavalérgården findes: "Domstol V(ærelse)", "Assessorer". I rummet bagved kongens trone i Højesterets sal står: "Retirade", sikkert i dette ords oprindelige betydning af "se retirer". I den forreste del af den sydøstlige fløj står over de tre første rum ind mod Slotsgården: "Hofskriverens Stue", og over det sidste rum: "Hof Fouereer". I samme fløjs rum mod Cavalérgården begynder en lejlighed, som efter alt at dømme må have været tiltænkt dronningen, med: "Buffet"; "Spise Sal"; "Daglig Stue"; "Cabinet"; "Sove G(emak)"; "Toilet & Cabinet". I den nordøstlige fløj ud mod Slotspladsen fortsætter denne lejlighed med: "Bibliothek"; "Cabinet"; "Audiens G(emak)"; "For G(emak)"; "Laquai G(emak)". Derpå følger ved portrummet: "Vagt". På den anden side portrummet er angivet "Officeer Vagt". På bagsiden nogle blyantsmål og -skitser. (51,9 x 67,5 cm). Vandmærke: "D & C. Blauw", med våbenskjold, hvori monogram.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 3. Plan over underste mezzanin af slottet og forbindelsesfløjen til Slotskirken; de andre forbindelsesfløje er også her kun antydet. Med to påklæbde tekturer. Den underliggende plan svarer til den underliggende på blad 1, tekturerne til tekturerne på blad 1. Samme målestoksforhold: 1:240, og samme udførelsesmåde med sort tusch og rød farvepålægning som blad 1 og 2. Rummene er ligeledes betegnede med bogstaver. Med store bogstaver A-C er på den underliggende plan de rum i den nordvestlige fløjs bageste del betegnede, der må antages at udgøre en lejlighed for sig eller høre sammen med en underliggende eller overliggende lejlighed, med små bogstaver de øvrige rum. Undertegnet: "C. F. Hansen inv. 1803". Approbationen: "aprobiret Christian Rex.", findes på den ene tektur. (59,4 x 80,5 cm).

Vandmærke i det papir, hvorpå tegningen er opspændt: "I. Honig & Zoonen", med bikube og monogram.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 4. Plan af slottets tredje etage over kælderens, "Kongens Etage". Mærket: "No. 1. -", hvilket her betyder udkast no. 1 og kan være påskrevet senere. Med en påklæbet tektur, medens vistnok en eller to andre påklæbte tekturer er forsvundne. Den underliggende tegning svarer i det store og hele til den underliggende tegning på blad 1 (sml. trapperne "ö" og "K") og fuldstændigt til den på blad 3, medens tekturen fortsætter tekturerne på disse. Samme målestoksforhold: 1:240, og samme udførelsesmåde i sort tusch og rød farvepålægning som de foregående tegninger af det approberede sæt. Rummenes bogstavbetegnelser findes også her kun på den underliggende tegning og er ligeledes her delte i to grupper. Den første omfatter kongens lejlighed i den nordøstlige og sydøstlige fløj og er mærket med bogstaverne a-ö ("v" er benyttet for "u", desuden er benyttet "w og c"). Den anden gruppe omfatter lejlighederne i den nordvestlige fløj og er mærket A-Ø (indbefattet W). Undertegnet: "C. F. Hansen inv. 1803". Tildels på selve tegningen, tildels på tekturen er skrevet: "aprobiret Christian R." - (60 x 81,5 cm). Vandmærke i tekturen: "I. Honig & Zooner". Vandmærke i den underliggende tegnings bagklædningspapir: "D. & C. Blauw, IV", med våbenskjold, hvori monogram.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 5. Plan af samme tredje etage, "Kongens Etage", mærket "No. 2", d. v. s. udkast no. 2. Samme målestoksforhold: 1:240, og samme udførelsesmåde i sort tusch og rød farvepålægning som de foregående tegninger af det approberede sæt. Denne plan er udarbejdet med hensyn til forandringer i den del af kongens lejlighed, der ligger ud imod Slotspladsen, d. v. s. i den nordøstlige fløj, samt i lejlighederne i den nordvestlige fløj, indbefattet ændringer af nicher i Dronningens trappe. Rummene i disse to fløjes lejligheder har betegnelser for deres brug, hvoraf fremgår, at lejlighederne i den nordvestlige fløj er bestemte for kronprinsparret og prinsesse Caroline. - (57,6 x 80,4 cm). Intet vandmærke bevaret.

Foroven er den indrammende bræmme og sikkert tillige en kant af det tilstødende papir med C. F. Hansen's signatur afskåret, åbenbart for at betegne bladet som kasseret.

Til denne tegning hører tre løse tekturer, hvoraf den første og den sidste er mærket "No. 3" og "No. 4", medens den mellemste intet nummer har. "No. 3" vedrører kun ændringer af den forre-

ste lejlighed i den nordvestlige fløj, som var tiltænkt kronprinsessen. Denne lejligheds plan gentages på det mellemste, større alternativ med den ringe forandring, at der er anbragt en ovn i kammerjomfruens soveværelse og at to sokler (?) er udeladt i "Forgemak". Iøvrigt er denne mellemliggende tektur udarbejdet med hensyn til kronprinsens og prinsesse Carolines lejligheder i fløjens bageste del. Det er indlysende, at denne tektur må være kommen efter "No 3", idet det vilde være meningsløst at gentage planen fra denne mere omfattende tektur på den mindre, hvorimod der er god mening i at gentage denne plan i sammenhæng med den øvrige plan af denne etage i den nordvestlige fløj. Tekturen "No 4", som også gælder for hele den nordvestlige fløj, fortsætter den sidste, unummererede tektur, dog med nogle forandringer, idet der bl. a. er byttet om på kronprinsens og kronprinsessens lejligheder. Denne tektur fører over til blad 6: den 1804 approberede plan til Kongens etage. - De løse tekturer er uregelmæssigt udklippede. Tektur no. 3 har som største højde og bredde: 25,5 x 18,2 cm. Den unummererede, mellemliggende tektur: 45,1 x 23,4 cm. Tektur no. 4: 44,7 x 23,4 cm. Vandmærke i no. 3: "I. Ruse, 1799".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 6. Den endeligt approberede plan til tredje etage, "Kongens Etage". Samme målestoksforhold: 1:240, og samme udførelsesmåde i sort tusch og rød farvepålægning som de tidligere blade af det approberede sæt. Med en påklæbet tektur. Undertegnet: "C. F. Hansen inv. 1804", samt med approbationen: "aprobiret Christian R" - (62,5 x 81,2 cm).

Vandmærke i tegningens bagklædningspapir: "D. & C. Blauw, IV", samt våben med monogram.

Som ved de andre blade viser den påklæbede tektur overensstemmelse med de tilsvarende tekturer på planerne til "Dame-Etagen" og "Underste Mezzanin", sml. trappen bagved kongens soveværelse. Alle disse tekturer til slottets nordlige hjørne ser ud til at være på samme papir og derfor udarbejdet sammenhængende, medens tekturerne til den sydøstlige fløj er på andet papir og efter approbationens anbringelse at dømme muligvis udarbejdet meget snart, efter at den underliggende tegning har været forelagt til første bedømmelse. Såvel ved trappen bagved kongens soveværelse og anbringelsen af funktionærernes bitrappeløb bagved kongens bitrappeløb som også på anden

måde er planen til Kongens etage på blad 6 den af de forskellige forslag til denne plan, der står nærmest ved tavle LXXX i C. F. Hansen-værket.

C. F. H.'s Chr. borg, blad 7-10. Opstalter, bestående af: Den nordøstlige fløjs forside, d. v. s. Slottets hovedfacade mod Slotspladsen. (Blad 7).

Samme nordøstlige fløjs facade mod gården med snit af sidefløje. I snittet af den sydøstlige fløj ses det oprindeligt påtænkte slotskapel, hvilket viser, at tegningen hører sammen med de inden tekturerne udarbejdede planer. Taglinien er punkteret ind. (Blad 8).

Facade til gården af den nordvestlige fløj med snit af den nordøstlige fløj og Colonnaden. Taglinierne er punkteret ind, og over Colonnade-tværfløjens tagryg er yderligere punkteret et kvadrat i en cirkel. Kvadratets side er lig intercolumniet af den midterste søjlerække i Colonnaden. Desuden er med blyant indtegnet et drivhusanlæg over Colonnaden, og facadepartiet bagved er lagt over med gul farve; begge disse ting er sikkert gjort senere. Sml: Zeltner, Christiansborg, blad 4 (side 96). (Blad 9).

Slottets side mod Ridebanen (Blad 10).

Målestoksforhold: 1:168, d. v. s. 7 alen på tommen.

Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, interiørerne på snittene gennemskyggede i farve, selve facaderne tuscherede, muligvis på enkelte steder med lidt farve i blandet i tuschen.

Hvert blad er undertegnet: "C. F. Hansen inv. 1803".

Alle blade er approberede, dels: "aprobiret, Christian R" (blad 7, 8, 9), dels "aproberet Christian Rex" (blad 10).

Blad 7: 56,2 x 88,6 cm.

Blad 8: 56,2 x 79,5 cm.

Blad 9: 56,5 x 80,2 cm.

Blad 10: 56 x 91,6 cm.

Bagklædningspapiret for blad 7, 8, 9 har vandmærke: "D & C. Blauw, IV", med våbenskjold, hvori monogram. På bagklædningspapiret til blad 8 kan skimtes brudstykker af en plan, med mål og udregninger. Ved blad 10 kan intet vandmærke ses; men det kan skimtes, at bagklædningspapiret er en kasseret tegning til Christiansborg.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FOR-
UDEN SLOTSKIRKEN.

En sidste af Christian VII approberet tegning

C. F. H. 's Chr. borg, blad 11. Indgangspartiet mod Slotsgården. Opstalt. Målestoksforhold: 3 alen på 5 danske tommer, d. v. s. 1 alen lig 4,35 cm (dette målestoksforhold er bestemt af den kgl. bygningsinspektør Thomas Havning og sandsynligvis rigtigt; muligvis vil det sige, at 1 alen er lig 1 3/4 tomme. Tuschstreg og tuschering. De forskellige dele af indgangspartiet er mærket med bogstaverne: a-i. Påtegnet: "approberet. Christian R". - (omkr. 87,5 x 92,4 cm; men bladet er noget beskadiget og lidt uregelmæssigt i kanten). Intet vandmærke synligt.

Tegningen svarer hverken helt til virkeligheden eller det 1803-1804 approberede sæt eller afbildningen i C. F. Hansenværket, for eks. med hensyn til målene og slutstenen i buen. Derimod passer den til blad 14 i "Helhedstegninger fra 1808-1809".

Tegningen er sat på karton: 89,8 x 97,4 cm.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FOR-
UDEN SLOTSKIRKEN

Helhedstegninger fra 1808. (Blad 12-19)

C. F. H. 's Chr. borg, blad 12. Facade mod Slotspladsen. Målestoksforhold: 1 alen lig 9,05 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på jorden, iøvrigt gennemskygning i farve. - (57,9 x 178,8 cm).

Vandmærke: "Whatman..." (Årstal ulæseligt).

I venstre, nederste hjørne er med blyant noteret: "Laant til Tegnestuen af Murmester Fussing" (sikkert Hans Nielsen Fussing, 1838-1914).

C. F. H. 's Chr. borg, blad 13. Facade mod Cavalérgården (nuværende Rigsdagsgård) med snit igennem de tilstødende sidefløje. Målestoksforhold: 1 alen lig 9,05 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på jorden og farvepålægning på de andre snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve. Med påskrift: "Approberes, Kiøbenhavn d. 23de September 1808. Frederik R". -

(63,7 x 188,8 cm).

Vandmærke: "J. Ruse, 1804".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 14. Den nordøstlige fløjs, d. v. s. forbygningens gårds side med snit af de tilstødende fløje. Målestoksforhold: 1 alen lig 9,05 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på jorden og farvepålægning på de andre snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve. - (58,6 x 184,8 cm).

Vandmærke: "J. Ruse, 1804".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 15. Nordvestlige fløjs gårds side med snit igennem forbygningens og Colonnadens midte. Målestoksforhold: 1 alen omkr. 9,01 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på jord og farvepålægning på de andre snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve. - (55,3 x 198,6 cm).

Vandmærke: "I. Whatman 1801".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 16. Plan over forbygningens, den nordøstre fløjs tagværk samt et plansnit af foden af et fag med to tilhørende opstalter. Målestoksforhold: 1 alen lig 8,85 mm. Tuschstreg, farvepålægning og gennemskygning i farve. Undertegnet: "C. F. Hansen 1808", og påtegnet med en skævtstående, usikker skrift: "Approberes, Kiøbenhavn d. 15de Julii 1808", samt med en almindelig skrift: "Approberes, Kiøbenhavn d. 15d Julii 1808, Frederik R". - (63 x 176,3 cm).

Vandmærke: "I. Ruse 1804".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 17-19. Opstalter af tagværker. Målestoksforhold: 1 alen lig 9,05 mm. Tuschstreg, farvepålægning og gennemskygning i farve. Med bogstavbetegnelser på de forskellige tagværker. - (Blad 17: 62 x 98,7 cm; blad 18: 63 x 99,2 cm; blad 19: 65 x 98 cm).

Vandmærke: "I. Whatman 1801".

Da papiret er det samme som i tegningerne til kongens og dronningens trapper og tildels det samme som i de foregående tegninger fra 1808 og da udførelsen er den samme som i den foregående tagværksplan, kan det anses for sikkert, at bladene 17-19 hører til sættet fra 1808.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FOR-
UDEN SLOTSKIRKEN

Søjle- og pilasterkapitælet. 1809. (Blad 20-21)

C. F. H. 's Chr. borg, blad 20. Korintisk kapitæl til søjlerne på midtrisaliten mod Slotspladsen. Opstalt. 1:2. Tuschstreg og tuschering. På bagsiden påtegningerne: "Denne Tegning approberes, Kiøbenhavn, d. 1ste September 1809. Frederik R", og "Aproberes, Frederik R". - (93,8 x 108,3 cm).

Vandmærke: "D & C. Blauw. I. W. "

Over voluterne er klæbet endelige ændringer, sml. den dobbelte approbation.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 21. Korintisk pilasterkapitæl til gårdsidernes midtrisaliter. Opstalt. 1:2. Tuschstreg og tuschering. I venstre side foroven ses et "G". På bagsiden påtegningen: "Denne Tegning approberes. Kiøbenhavn den 1st September 1809. Frederik R". - (Den indrammede tegning er i øjeblikket, d. v. s. 1956, ophængt i den kongelige bygningsinspektør Thomas Havning's kontor. Tegningen måler indenfor rammen: 88,7 x 105,3 cm).

Vandmærke har ikke kunnet undersøges.

På siderne af abacus er anbragt noget løvværk. Denne enkelthed genfindes på blad 14 og blad 15 i det 1808 approberede sæt, men ikke på de 1803-1804 approberede tegninger eller på de følgende tegninger og heller ikke på C. F. Hansen-værkets tavle LXXXIV - LXXXV.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FOR-
UDEN SLOTSKIRKEN

Et sæt facadepartier i stor målestok, sandsynligvis fra 1808-1809. (Blad 22-26)

Disse facadepartier er sikkert udførte i sammenhæng med sættet fra 1808-1809. Derpå tyder også det anvendte papir, med vandmærke: "I. Whatman, 1801". Men på den anden side fremtræder pilasterkapitælet på den afbildede gårdsides midtrisalit uden løvværk på abacus (sml. blad 21, ovenfor), hvad der tyder på, at disse tegninger hører til den sidste del af dette afsnit.

De er udført ganske ensartede. Målestoksforholdet er: 1 fod lig omkr. 22 mm, eller omkr. 7/8 tomme, d. v. s. sandsynligvis 1:12. Udførelsen er i tuschstreg, tuschpålægning på jord, iøvrigt gennemskygning i farve. De enkelte tegninger forestiller følgende:

C. F. H. 's Chr. borg, blad 22. Parti af midtrisaliten i facaden mod Slotspladsen. - (201 x 62,2 cm. Bredden er målt foroven; den går ned til 59,2 cm).

C. F. H. 's Chr. borg, blad 23. Siderisaliten i facaden mod Slotspladsen eller den tilsvarende gavl mod Ridebanen. (207,3 x 56,6 cm; bredden er målt på midten, men varierer lidt). Tegningen bærer på forsiden en påklistret seddel, nummereret: "6".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 24. Parti af forbygningens, d. v. s. den nordøstlige fløjs midtrisalit til gården. - (207,2 x 59,7 cm. Bredden er taget på øverste halvdel; også længden varierer lidt).

C. F. H. 's Chr. borg, blad 25. Parti af siden af fremspringet mod Ridebanen. (214,1 x 61,3 cm).

C. F. H. 's Chr. borg, blad 26. Normalparti af facade. - (210,9 x 57,9 cm).

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FORUDEN SLOTSKIRKEN

Dronningens trappe. 1809. (blad 27-31).

C. F. H. 's Chr. borg, blad 27-28. "Plan af Dame-Etagen"; "Plan af Mezanin Etagen"; "Plan af Kongens Etage"; "Plan af Cronprindsens Etage". Målestoksforhold: 1 fod omkr. 6,78 mm. Tuschstreg, farvepålægning, gennemskygning i farve. Med målpåskrivning og snitlinier. Undertegnet: "C. F. Hansen inv. 1809", samt påtegnet: "Aproberes, Kiøbenhavn d. 22de Novb. 1809, Frederik R" (blad 27) og "Aproberes, Kiøbenhavn d. 22de Novb. 1809, Frederik R" (blad 28). - (Blad 27: 96,7 x 62,9 cm; blad 28: 97,1 x 64,4 cm).

Vandmærke: "I. Whatman, 1801".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 29-31. "Profil efter Linien ab."; "Profil efter Linien cd." og "Profil efter Linien ef."; "Profil efter Linien gh." Målestoksforhold: 1 fod omkr. 6,78 mm (blad 29-30) og omkr. 6,75 mm (blad 31). Tuschstreg, farve- og (for jordens vedkommende) tuschpålægning på snitflader, opstalter gennemskyggede i farve. Med målpåskrivning på blad 29. Undertegnet: "C. F. Hansen inv. 1809", og påtegnet: "Aproberes, Kiøbenhavn d. 22de Novemb^r 1809, Frederik R". - (Blad 29: 82 x 63,2 cm; blad 30: 83 x 63,7 cm; blad 31: 82,3 x 63 cm).
Vandmærke: "I. Whatman, 1801".

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FORUDEN SLOTSKIRKEN

Kongens trappe. 1809. (blad 32-38)

C. F. H. 's Chr. borg, blad 32-33. "Plan af Kielder Etagen"; "Plan af Dame Etagen"; "Plan af Mezanin Etagen"; "Plan af Kongens Etage"; "Plan af Cronprindsens Etage". Målestoksforhold: 1 fod lig 6,8 mm. Tuschstreg, farvepålægning, gennemskygning i farve. Med målpåskrivning og snitlinier. Påtegnet: "No. 1" og "No. 2". Undertegnet: C. F. Hansen 1809". Desuden med approbation: "Aproberes, Kiøbenhavn d. 1ste September 1809, Frederik R". - (Blad 32: 96,9 x 63,4 cm.; Blad 33: 98 x 62,9 cm).
Vandmærke: "I. Whatman 1801".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 34-36. "Profil efter Linien i Planen a. b."; "Profil efter Linien i Planen cd."; "Profil efter Linien i Planen e. f." Målestoksforhold: 1 fod omkr. 6,75 mm. Tuschstreg, farve- og (for jordens vedkommende) tuschpålægning, gennemskygning i farve. Blad 35 har indskrevne højdemål. Påtegnet: "No. 3."; "No. 4."; "No. 5." Underskrevet: "C. F. Hansen 1809", og approberet: "Aproberes, Kiøbenhavn d. 1ste September 1809, Frederik R". - (Blad 34: 82,8 x 63,4 cm; blad 35: 81,8 x 63,9 cm; blad 36: 82,6 x 63,3 cm).
Vandmærke: "I. Whatman, 1801".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 37-38. "Profil efter Linien i Planen g. h."; "Profil efter Linien i Planen l. m." Målestoksforhold: 1 fod omkr. 6,7 mm. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader. Påskrevet: "No. 6." og "No. 8". Underskrevet: "C. F. Hansen 1809", og approberet: "Approberes, Kiøbenhavn d. 1ste September 1809, Frederik R.". - (Blad 37: 82,3 x 63,3 cm; blad 38: 81,1 x 63,6 cm).
Vandmærke: "I. Whatman, 1801".

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FORUDEN SLOTSKIRKEN.

Interiørtegninger fra Frederik VI's tid.
(Blad 39-73)

De efterfølgende tegninger danner et ensartet sæt, udført under C. F. Hansen's og G. F. Hetsch's fælles ledelse. De fleste synes ikke gjorte med stor nøjagtighed. Deres mål svarer i hvert fald ikke altid til de planer, der har indskrevne mål, eller til planerne i C. F. Hansen-værket. I opstalter af vægge er forskelligt inventar indtegnet; dette er kun noteret for det vigtigstes vedkommende. Fra beskrivelsen i G. Stern: "Statistisk-topographisk Beskrivelse over Hoved- og Residentsstaden Kjøbenhavn", Kbh. 1841, er der enkelte afvigelser.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 39. Kongens trongemak. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge; tronen med Thorvaldsens Caryatider er indtegnet. Målestoksforhold: 1 alen lig 23,2 mm. Tuschstreg og gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Påtegnet foroven: "No. 1", og undertegnet: "C. F. Hansen 1822". På bagsiden: "Denne Tegning approberes. - Kiøbenhavn d. 16de April 1822. Frederik R.". - (64,3 x 82,2 cm).
Vandmærke: "I. Honig & Zoonen", med monogram og bikube.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 40. Kongens store lakjegemak. Brudstykke af plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 23,2 mm. Tuschstreg og gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Undertegnet: "C. F. Hansen 1822". På bagsiden: "Denne Tegning approberes. Kiøbenhavn d. 16de April 1822. Frederik R." - (58,2 x 96,5 cm).

Vandmærke: "I. Honig & Zoonen", samt monogram med bikube over. Som et enkelt eksempel på afvigelserne i mål kan nævnes, at på denne tegning rummets areal er: 17 alen 4 tommer x 18 $\frac{1}{2}$ alen. Ifølge målpåskrivning på blad 77 er det 18 x 18 alen. Ifølge C. F. Hansen-værket er det omkr. 17 x 17 alen. - Heller ikke vinduesinddelingen svarer til det endelige.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 41. Første cavallérgemak. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 23 mm. Tuschstreg og gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Påtegnet foroven: "No. 1". Undertegnet: "C. F. Hansen 1822". - (64,9 x 99,6 cm).

Vandmærke: "I. Honig & Zoonen", med bikube.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 42-43. Apartements-salen. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig omkr. 23 mm. Tuschstreg og gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Begge tegninger er foroven påtegnede: "No. 1", og undertegnede: "C. F. Hansen 1826". På bagsiderne: "Approberes. - Frederiksberg d. 12te September 1826. Frederik R". - (Blad 42: 54,7 x 93,2 cm; blad 43: 63,5 x 99,3 cm). Vandmærke: "C. & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 44. Kongens daglige spisesal. Brudstykke af plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 23 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Påtegnet foroven: "No. 2", og undertegnet: "C. F. Hansen 1826". På bagsiden: "Approberes. - Frederiksberg d. 12te September 1826. Frederik R". - (61,7 x 99,3 cm). Vandmærke: "C. & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 45. Kongens parolsal. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 22,95 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Foroven påtegnet: "No. 3". Undertegnet: "C. F. Hansen 1826". På bagsiden:

"Approberes. - Frederiksberg d. 12te September 1826. Frederik R". - (65 x 89,1 cm).
Vandmærke: "C & I. Høinig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 46. Dronningens sovegemak. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge med seng indtegnet. Målestoksforhold: 1 alen lig 23,1 mm. Tuschstreg og gennemskygning i farve; papirets grund er, på nær en stribe tilhøjre, lagt over med blegrødt. Påtegnet foroven: "No. 4". Undertegnet: "C. F. Hansen 1826". På bagsiden: "Approberes. - Frederiksberg d. 12te September 1826. Frederik R". - (63,3 x 98,4 cm).
Vandmærke: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 47 a-d. Dronningens damegemak. Blad 47 a (hovedbladet). Brudstykke af plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Over bagvæggens midterste del er klæbet en tektur. Målestoksforhold: 1 alen lig 23,1 mm. Tuschstreg samt gennemskygning i farve af opstalter; papirets grund lagt over med blegrødt. Påtegnet foroven: "No. 5" samt undertegnet: "C. F. Hansen 1826". På bagsiden: "Approberes saaledes som den paahæftede Tegning udviser, med 3de Døre paa den lange Væg. - Frederiksberg d. 12te September 1826. Frederik R". - (63,2 x 99,9 cm).
Vandmærke: "C & I. Honig". Tekturen er af samme papir. Blad 47 b-d. Til den midterste del af bagvæggen af dette gemak hører foruden den faste tektur tre løse. I mål og udførelse svarer disse til hovedtegningen. De to er mærkede "A" og "B". "B" har på bagsiden påskriften: "Approberes som en Forandring i den ved Vor allerhøieste Resolution af 12te September 1826 approberede Tegning. Kiøbenhavn d. 25de December 1827. Frederik R". - (Blad 47 b: 18,5 x 44 cm; blad 47 c: 18,5 x 44,3 cm; blad 47 d: 18,5 x 44,3 cm).
Vandmærke i 47 c: "C & I. Honig", hvorover kronet våbenskjold med lilie. De to andre tekturer er sandsynligvis samme papir.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 48. Dronningens trongemak. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge med tronstol indtegnet. Målestoksforhold: 1 alen lig 23,2 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt.

Påtegnet foroven: "No. 6", og undertegnet: "C. F. Hansen 1826". På bagsiden: "Approberes. Frederiksberg d. 12te September 1826. Frederik R". - (63,8 x 98,2 cm).
Vandmærke: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 49. Højesterets sal i første etage i sydøstre fløj. Opstalter af langsiderne med kongens trone og sølv-løverne indtegnet. En tektur til tronen og sølv-løverne er påklæbet den øverste figur. Målestoksforhold: 1 alen lig 17,3 mm. Tuschstreg og gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med blegrødt. Påtegnet foroven: "No. 7", og undertegnet: "C. F. Hansen 1826". På bagsiden: "Approberes. - Frederiksberg d. 12te September 1826. Frederik R". - (64,5 x 97,8 cm).
Vandmærke: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 50. Mellemværelset. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 23 mm. Farvepålægning på planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med blegrødt. Undertegnet: "C. F. Hansen 1826". - (64,4 x 97,6 cm).
Vandmærke: "C & I. Honig".
Sammenlign den den 4de august 1832 approberede tegning til det samme gemak, blad 65 (side 80), som på nær de opstillede statuer i ét og alt svarer til dette blad.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 51. Sandsynligvis det på den approberede plan af 14de januar 1841 til kronprinseparrets lejlighed som kronprinsens kavalérgemak betegnede værelse. Opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 22,5 mm. Tuschstreg og gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med blegrødt. Undertegnet: "C. F. Hansen 1826". - (64,7 x 78,6 cm).
Vandmærke: "(C & I.) Honig".

Gemakkets areal er på denne tegning: $11\frac{1}{2}$ x 14 alen, på den approberede plan omkr. $12\frac{1}{2}$ x 15 alen. På blad 77 er de indskrevne mål: 12 x $14\frac{1}{2}$ alen, i C. F. Hansen værket er rummet omkr.: 13 x 14 alen.
Hos Stern er dette gemak ikke omtalt; efter al sandsynlighed er dekoreringen derfor ikke udført.

C. F. H. 's Christiansborg, blad 52. Midterste rum i "Kongens Etage" i den smallere del af den nordvestlige fløj, som springer frem mod Ridebanen. Plan samt opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 2,25 cm. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med blegrødt. Undertegnet: "C. F. Hansen 1826". - (61,5 x 69,2 cm). Intet vandmærke synligt.

Den franske dør og dennes højde viser, at der ikke kan være tale om nogen anden etage. Men hverken i mål - som sædvanligt - eller i enkeltheder stemmer denne tegning helt overens med andre planer. Sterm omtaler ikke dette rum. Det må derfor anses for tvivlsomt, om dekorationen er udført.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 53. Andet kavallérgemak. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 23 mm. Tuschstreg og gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Påtegnet foroven: "No. 2". Undertegnet: "C. F. Hansen 1827". - (65,1 x 96,6 cm) Vandmærke: "I. Honig & Zoonen", samt monogram med bikube over.

Ved alle tegningerne fra 1827, blad 53-59, er der den ejendommelighed, at kongens approbation ikke er påskrevet dem.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 54. Conseille- eller statsrådsgemakket. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 23,1 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve. Foroven påtegnet: "No. 3", og undertegnet: "C. F. Hansen 1827". - (60,6 x 93 cm).

Vandmærke: "I. Honig & Zoonen", samt monogram med bikube over.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 55. Kongens dagligværelse. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 23,5 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Påtegnet foroven: "No. 4".

Undertegnet: "C. F. Hansen 1827". - (64,2 x 79,7 cm).

Vandmærke: "(C) & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 56. Ufuldendt udkast til det foregående blad: Kongens dagligværelse. Samme figurer (plan, opstalter af vægge). Målestoksforhold: 1 alen lig 23,1 mm. Tuschstreg. Nogle mål er indskrevet på spejlet, dels med blyant og dels, noget ændrede, med blæk. - (63,7 x 79,7 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig". Desuden et vandmærke bestående af en løve med et knippe lyn i kloen, stående på en sokkel, hvorpå læses: "Vreyheytt", det hele indrammet i en cirkelformet bort med indskriften: "Pro patria ejusque libertate", og øverst en krone.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 57. Kongens soveværelse. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge med seng indtegnet. Målestoksforhold: 1 alen lig 23,2 mm. Tuschstreg, tuschpålægning af planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Foroven påtegnet: "No. 5". Undertegnet: "C. F. Hansen 1827". - (64,2 x 100 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 58-59. Drabantsalen. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 22,5 mm. Tuschstreg, tuschpålægning af planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Undertegnet: "C. F. Hansen 1827". - (Blad 58: 98,6 x 63,3 cm; blad 59: 99,4 x 63,4 cm). Vandmærke: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 60-64. Et sæt tegninger til Riddersalen, mærkede foroven: "Nø. 1-5". De forestiller: No. 1 (blad 60). Dobbelt plan over salens nederste etage. Den ene halvdel af planen er set ned mod gulvet, den anden op mod loftet, henholdsvis med indtegnet parketmønster og loftsdekoration.

No. 2 (blad 61). Længdesnit af salen, set mod vinduesvæggen.

No. 3 (blad 62). Længdesnit af salen, set mod indervæg.

No. 4 (blad 63). Tværsnit af salen, set mod endevæggen.

No. 5 (blad 64). Plan af loftsdekorationen foroven i salen.

Alle fem blade er udførte i målestoksforholdet: 1:48, samt i tuschstreg, farvepålægning på snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve. De er signerede: "C. F. Hansen 1831", og har appro-

bationen: "Approberes. Kiøbenhavn d. 4de Juni 1831, Frederik R".

(blad 60: 60,9 x 98,5 cm; blad 61: 60,9 x 97,9 cm; blad 62: 60,9 x 98,2 cm; blad 63: 60,8 x 98,2 cm; blad 64: 60,8 x 98,1 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 65. Mellemværelset. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 22,9 mm. Tuschstreg, farvepålægning på planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med blegrødt. Undertegnet: C. F. Hansen 1832". På bagsiden: "Approberes. - Frederiksberg d. 4de August 1832. Frederik R", og "No. 1". - (64,5 x 97,4 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig".

Sammenlign blad 50 (side 77).

C. F. H. 's Chr. borg, blad 66-67. Spillesalen. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen omkr. 18,3 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund henholdsvis helt og delvist lagt over med blegrødt. Undertegnede: "C. F. Hansen 1832". På bagsiderne: "Approberes. Frederiksberg d. 4de August 1832. Frederik R", samt nummereringen: "No. 2", og "No. 3". - (Blad 66: 64,2 x 99,2 cm; blad 67: 64,1 x 99,5 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 68-69. Første marskaltaffel. Plan med indtegnet loftsdekoration, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen omkr. 23 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med gråt. Mærkede foroven: "No. 1" og "No. 2", samt undertegnede: "C. F. Hansen 1833". På bagsiderne: "Approberes. Kiøbenhavn d. 7de Mai 1833. Frederik R". - (Blad 68: 64,2 x 99,3 cm; blad 69: 64,3 x 99,3 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 70-71. Kongens spisesal d. v. s. den officielle i den sydøstre fløj. Plan med indtegnet loftsdekoration, tværsnit set mod indgangen samt udfoldning af den halve væg. Målestoksforhold: 1 alen lig 25,4 mm (blad 70) og 25,6 mm (blad 71). Tuschstreg, tuschpålægning på pla-

nens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; på blad 70 er papirets grund lagt over med gråt. Påtegnede foroven: "No. 3" og "No. 4", samt undertegnede: "C. F. Hansen 1832". På bagsiderne: "Approberes. - Kiøbenhavn d. 7de Mai 1833. Frederik R.". - (Blad 70: 64,5 x 100 cm; blad 71: 64,3 x 99,9 cm).
Vandmærke: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 72-73. Andet Marskal-taffel. Plan med loftsdekoration indtegnet, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 23 mm. Tuschstreg, farvepålægning på planens snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; papirets grund lagt over med blegrødt. Påtegnede foroven: "No. 5" og "No. 6", samt undertegnede: "C. F. Hansen 1833". På bagsiderne: "Approberes. - Kiøbenhavn d. 7de Mai 1833. Frederik R.". - (Blad 72: 64,1 x 99,5 cm; blad 73: 64 x 99,2 cm).
Se tillige side 93 : en tegning til et interiør, som muligvis hører til i denne række.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FOR- UDEN SLOTSKIRKEN

C. F. H. 's Chr. borg, blad 74. Plan over den del af den nordvestlige fløjs første etage (d. v. s. over kælderens), der ligger bagved Dronningens trappe; en del af denne trappe og af Colonnaden er tillige medtaget. Kakkelovne er indtegnede. Målestoksforhold: 1 alen omkr. 4,98 mm, d. v. s. sandsynligvis 1:120. Tuschstreg og farvepålægning. Rummene er nummererede med blyant, enkelte forandringer og en skitse-ring udenfor planen er tegnede med blyant, og - ligeledes med blyant - er enkelte notitser om antallet af ruder (sikkert senere) indskrevne i nogle vindueslysninger. Desuden er med en anden hånd end de sidstnævnte påskrifters ud for Dronningens trappe med blyant skrevet: "Dronningens Trappe". - (62,5 x 49,3 cm).
Vandmærke: "C & I. Honig".

Den ovenfor nævnte anden håndskrift minder om Th. Zeltner's. Men "A" i "Alen" på målestokken gør det ikke, og muren indtil forbindelsesbygningen mod den kongelige vogngård viser en anden anordning end Zeltner's Christiansborg-plan, blad 1.

Det er i virkeligheden ganske usikkert, om dette blad skyldes C. F. Hansen eller J. H. Koch eller muligvis Th. Zeltner. Afvigelserne fra C. F. Hansen-værkets tavle LXVIII er i hvert fald ikke store. Tilstedeværelse af rammelinie tyder på, at tegningen har været af en vis vigtighed.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FOR- UDEN SLOTSKIRKEN

Blad 75-88.

Indretning af en lejlighed i Konge-etagens nordvestlige fløj for kronprins Frederik Carl Christian, den senere kong Frederik VII, og hans gemalinde i andet ægteskab, prinsesse Mariane af Mecklenburg-Strelitz. Den endelige plan til kronprinseparrets lejlighed er approberet den 14de januar 1841; indtoget i København fandt sted den 22de juni samme år. Arbejdet udførtes under Slotsbygningskommissionens ledelse. Tegningerne er ikke signerede. Men arkitekten var C. F. Hansen. Dette fremgår af den på Rigsarkivet værende "Fortegnelse over Slotsbygnings Commissionens Forestillinger og de derpaa faldne Kongelige Resolutioner fra 1829 til ... 1845", side 272, forestilling og kongelig resolution af 14de januar 1841 (sag No. 345) og side 280, forestilling og kongelig resolution af 12te august 1841 (sag No. 390). I den sidstnævnte sag siges udtrykkeligt: "... samt lige(ledes) allernådigst under 14de Jan. d. A. at approbere en i Anledning af mig, Conferentsraad Hansen forfattet Plan-Tegning, ...".

Da ifølge sidstnævnte resolution af 12. august også kongeparret tog ophold på Christiansborg, blev tillige en del andre værelser indrettede eller istandsatte. Muligvis må desuden regnes med indretning af værelser til kronprinseparrets lakaier og domestiker i andre etager end kongens etage, og der er, så vidt påskrifterne kan tydes, på blad 82 tale om nogle værelser til Højesterets medlemmer i den nordvestlige fløjs stue-etage. Der må regnes med, at nogle af de planer, som oprindeligt har været tegnede til kronprinseparrets lejlighed, også er benyttede senere, og at de i den anledning har fået påskrivning af mål og af forskellige notiser.

Iøvrigt er en undersøgelse af sagen ud over det, som tegningerne selv fortæller, anset for at falde udenfor den arkiv-

mæssige indregistrering og at høre ind under den historiske forskning. Sikkerheden eller, for enkelte tegningers vedkommende, sandsynligheden for, at disse tegninger hører til nævnte sag, følger dels af deres indholdsmæssige fremstilling og deres påskrifter, dels deraf at håndskriften i de forskellige blades etagebetegnelse og også ofte på deres målestoksbetegnelse ser ud til at være den samme.

Almindelig oversigt over tegningernes rækkefølge og sagens udvikling.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 75. "Kronprindsens Etage". Forslaget synes at gå ud på at indrette en lejlighed for enkedronning Marie (Sophie Frederikke) i rummene i den sydøstlige fløj bagved Riddersalen, hvis balcon er vist. Den nordvestlige fløjs etage på begge sider af "Dronningens trappe" skulle indtages af kronprinseparrets lejlighed. I forrummet ved kongens bitrappe er med blyant indtegnet et skillerum, sikkert for på én gang at give en bekvem cirkulation i kronprinsessens lejlighed og muliggøre, at denne kunde komme ud på kongens bitrappe uden at generes af færdselen på den tilstødende trappe for det underordnede personale. Forbindelseslinier fra de tilstødende rum i den nordøstlige fløj er antydede.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 76. "Kronprindsens Etage". I det store og hele er dette blad en rentegning af det foregående. Dog er en forholdsvis vigtig ændring indført i gemakket med den halvrunde niche ved gårdens vestlige hjørne imellem Colonnadetværfløj og hovedfløj. Ved fjernelse af et skillerum er dette gemak sammensmeltet med det foranliggende til en trefags sal; tillige er bagvæggen ændret i overensstemmelse hermed. Det på forrige blad skitserede skillerum i rummet ved siden af kongens bitrappe er opgivet. Hvad de fire blyantskryds i kronprinsessens lejlighed og i et gemak til gården betyder, vides ikke. Et forskelligt antal trin i trapperne ved enkedronningens formentlige lejlighed fra dem på forrige blad viser, hvor lidt vægt, der lagdes på nøjagtighed.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 77. "Kongens Etage". Korridoren fra kongens lejlighed til den forreste lejlighed i den nordvestre fløj, den såkaldte "kongens geheime korridor", viser at denne lejlighed må have været tiltænkt dronningen, li-

gesom det tidligere havde været tilfældet. Kronprinseparrets lejlighed tænkes nu indrettet bagved "Dronningens trappe". I kronprinsensens (?) sovegemak er vist en dobbeltseng, ligesom på C. F. Hansen-værket's tavle LXXX. Ikke mindre end tre umiddelbart efter hinanden følgende døråbninger er angivet i gennemgangen til det sidste stykke af den nordvestlige fløj. Planen synes i det hele udført med megen omhu. For eksempel er der gjort mere rede for Appartementssalen end i de øvrige planer, som hører til dette sæt. Ganske løst synes i Colonnade-tværfløjen det rum antydnet, som på senere, uomtvistelige forslag til kronprinseparrets lejlighed betegnes som "Blomsterværelse" eller "Cabinet" for kronprinsessen. I samme retning, nemlig at det drejer sig om indretning af en lejlighed for kronprinseparret i den del af den nordvestlige fløj, som ligger bagved "Dronningens trappe", peger også målpåskrivningen i denne del. Når mål, foruden enkelte notitser, tillige er indskrevet i dronningens og kongens lejligheder, tyder dette på, at dette blad tillige har noget at gøre med istandsættelsen af kongeparrets værelser, d. v. s. at det skulde have været benyttet både før og efter 14. januar 1841.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 78. Et udklip, som kun indeholder planen til den nordvestlige fløj i Kongens etage. I alt væsentligt er denne plan en gentagelse af den på forrige blad. Dog er der i Gemakket ved gårdens vestlige hjørne vist et lige skillerum også på den anden side af den halvrunde niche samt en dobbeltseng i denne. Det, som ved denne plan har væsentlig interesse, er imidlertid de påskrifter og rettelser i blyant, som findes indført i den til kronprinseparret bestemte lejlighed bag "Dronningens trappe". "Blomsterværelset" i Colonnade-tværfløjen er skitseret, og bag det som "Spise Gemak" betegnede rum er skitseret en gang og en bitrappel. Det er disse to forandringer - i forbindelse med de følgende blade - som gør det sandsynligt, at i hvert fald påskrifterne og rettelserne er senere end det foregående blad. Men den omstændighed, at den med tusch tegnede dobbeltseng i den halvrunde niche stemmer overens med blyantspåskriften "Kronprinsens Sove Gemak", kunde tyde på, at også planen er det.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 79. Kongens etage. Det at "Blomsterværelset" i Colonnade-tværfløjen er indtegnet, viser, at denne plan er senere end blad 77 og 78. Forøvrigt er

der kun få ændringer fra disse. I det mørke rum ved siden af den halvrunde niche er lidt forandret, og selve dette gemak er atter blevet kronprinsens trongemak. Det som "Spise Gemak" på det forrige blad betegnede rum er atter blevet sovegemak. Men med blyant er påny antydet den samme gang og bitrappe bagved det som på forrige blad. Et dobbelt skille-rum synes at være glemt i det næstsidste af rummene mod Slotspladsen.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 80. Den i blyant optegnede plan over hele "Kongens Etage" gør indtryk af ikke at være helt nøjagtig. Den lille, skrå gang, som i den sydøstlige fløj fra spisesalen førte ud i Colonnade-tværfløjen, er glemt; opgivet er den næppe. Anbringelsen af en gang og en bitrappe i den bageste del af det andet rum mod Prins Jørgens gård fra "Dronningens trappe" (kronprinsens soveværelse?) er her indført i rentegnet skikkelse, hvad der viser, at dette blad er senere end de to foregående, hvor den kun var antydet. Indretningen af det mørke rum ved siden af den halvrunde niche i kronprinsens tron- eller sovegemak er ikke ganske som på det foregående blad. Blomsterværelset i Colonnade-tværfløjen er kun løst antydet. Den ene åbning (vindue?) i retiraden i det sidste stykke af den nordvestlige fløj (se den approberede plan, blad 81) mangler. Vinduespillerne bag "Dronningens trappe" svarer i denne plan hverken til de øvrige planer eller til C. F. Hansen-værket, sandsynligvis en unøjagtighed. Planen gør som helhed indtryk af at være et sidste eller et af de sidste forarbejder til den approberede plan. Men den har dog sikkert også tjent andre formål, for eks. den senere udstyrelse af rummene såvel for kronprinse- som kongeparret, hvad en del spredte mål og notitser hentyder til. I Appartementsalen er indtegnet et bord.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 81. Den approberede plan til kronprinseparrets lejlighed, i Kongens etage, i den del af den nordvestlige fløj, som ligger bagved Dronningens trappe.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 82 - 85. Planer af stue-etagen, den såkaldte "Første Etage" eller "Dame-Etagen" og af underste mezzanin, muligvis en forening af opmåling og forslag til forandringer. Medens de forudgående planer med sikkerhed kan henføres til sagen vedrørende kronprinseparrets lej-

lighed og istandsættelsen af værelser til kongeparret og dets følge, kan disse planer kun med en vis sandsynlighed sættes i forbindelse med denne sag. Men dels taler sandsynlighed for, at i hvert fald nogle af de værelser, der skulde "meubleres for Cavalierer, Betjente og Domestikker" i kongeparrets følge (forestilling og resolution af 12te august 1841) har været henlagte til disse etager, dels er karakteren af etagebetegnelsernes og muligvis også af målestokkenes påskrifter de samme som på de forudgående blade. Tilstedeværelsen af bitrappen i "Underste Mezanin"s plan, i det andet rum fra Dronningens trappe, kunde tyde på, at også kronprinseparret har disponeret over nogle rum i hvert fald i denne etage. Til lige giver denne bitrappes tilstedeværelse en mulighed for at datere disse planer til omtrent samme tidspunkt som det, da denne bitrappe indførtes i planerne til kronprinseparrets lejlighed, hvilket skete på blad 78. En mærkelighed i disse planer over Dame-etage og Underste Mezanin er forholdet til forbindelsesbygningen mod den kongelige vogngård, forøvrigt ganske som på de såkaldte D. Meyer's planer over de samme etager, se side 92. Der er nemlig kun angivet vinduer på det stykke, hvor denne forbindelsesbygning skulde støde til slottet. Medens dette forhold til nøds kan forklares i Dame-etagen, fordi forbindelsesbygningen her dannede en på begge sider åben buegang, se C. F. Hansen-værket, tavle LXVIII, er det uforståeligt i Underste mezanin, sml. J. H. Koch's plan over denne etage, K. S. 486 b i Akademiets samling, medmindre man antager, at der på et vist tidspunkt har været planer fremme om helt at fjerne denne forbindelsesbygning. Skulde dette være rigtigt, ligger det nær yderligere at antage, at sådanne planer har været fremme, da opførelsen af Thorvaldsens museum medførte, at i hvert fald de to arkader nærmest museumsbygningen blev fjernede (indstillet af Slotsbygningskommissionen den 6te juni 1839, approberet den 12te, nedbrydning omtrent imellem september 1840 og midten af 1841). Disse blade 82-85 skulde da sandsynligvis være udført samtidigt med nedbrydningen af de to arkader, hvis da ellers deres tilhørighed til sættet af 1841 er rigtig.

Et eksempel på at disse planer foruden at være opmålinger muligvis tillige indeholder forslag til forandringer, er anordningen af rummene i det nordlige hjørne, sammenlign afvigelserne fra C. F. Hansen-værkets tavle LXVIII og fra de med "D. Meyer" betegnede planer til de samme etager, se side 92 . Er D. Meyer's planer senere end disse, taler sandsyn-

ligheden for, at de formentlige forandringer ikke er udførte.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 86-88. Interieurtegninger til samme arbejde. Blad 87 er betegnet "Prindsessens damegemak" og svarer til samme i planerne, omend unøjagtigt. De to andre tegningers mål svarer derimod nøjagtigt til de for dem angivne rum, nemlig "Kronprinsens daglig gemak" og "Kronprinsessens audiensgemak". De tre blade viser også deres indbyrdes samhørighed ved en særlig form for målestoksangivelse, idet på dem alle målestokken er indtegnet i planen over den ene væg.

Se tillige side 94: Zeltner, Chr. borg, blad 3, en plan til Kongens etage, der står i et vist sammenhæng med planerne i dette sæt.

Specifikation over de enkelte tegninger med hensyn til de på dem indeholdte figurer, disses målestoksforhold og udførelse samt påskrifter og bladenes format og vandmærke.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 75. Plan, betegnet "Kronprindsens Etage". Hele slottets omrids er angivet og indenfor dette er indtegnet planen til den nordvestlige fløj, den ud imod Prins Jørgens gård, samt i den sydøstlige fløj, den ud imod den nuværende "Rigsdagsgård", planen til indretning af en lejlighed bagved Riddersalen, den der som nævnt kan formodes at være tiltænkt enkedronningen. Målestoksforhold: 1 alen lig 2,48 mm, d. v. s. 1:240. Konturer i blyantsstreg, tuschpålægning på snitflader på planen til den nordvestlige fløj, blyantskravering på snitflader på planen til enkedronningens formentlige lejlighed. Påskrifter på rummene er skrevet med blyant.

I enkedronningen(?)'s lejlighed står der, regnet fra Riddersalen: "Laqu(ai)"; "Aud(iens)"; Ad(j)u(dant)"; "Op(holds Gemak)"; "Dag(liig Gemak)"; "Sp(i)s(e)gemak"; "Cabinet"; "Cabinet-Bufet", og i Colonnade-tværføljen: "Daglig Oph(olds Gemak)"; "Sove Gemak". Efter planen at dømme må dog påskrifterne for "Audiensgemak" og "Adjutantgemak" være ombyttede.

I den nordvestlige fløj er påskriften i det nordligste rum mod Prins Jørgens gård, det ved gennemgangen til kongens bi-trappe, ulæselig. Den kan muligvis tydes som: "Mad.G(abel)"; men kronprinsessens kammerjomfru hed "Stieler". De andre påskrifter i kronprinsessens lejlighed, den foran "Dronningens trappe", svarer i hvert fald i hovedtræk til rummenes be-

nyttelse i dronningens lejlighed nedenunder (sammenlign Frederik Weilbach: C. F. Hansens Christiansborg, 1935, s. 121). På de to rum imod gården læses, i retning mod Dronningetrappen: "Dame- og Spisegemak"; "Laquai". Mod Prins Jørgens gård er påskrifterne, læst i samme retning, efter det formentlige "Mad. Gabel": "Prins(essen)s Sove G(emak)"; "Cabinet"; "Dagl(ig)"; "Tron(e)". Yderligere er udfor denne lejlighed skrevet: "Prindsessens Følge Overste Mez(anin)."

Værelserne imellem "Dronningens trappe" og Ridebanen var tiltænkt kronprinsen. I Colonnade-tværfløjen havde kronprinsen følgende gemakker, i rækkefølge hen imod Colonnaden: "Kam(m)er Tiener"; "Adjutant"; "do". I det smallere fremspring af hovedfløjen imod Ridebanen er det rum, som ligger nærmest Colonnade-tværfløjen, betegnet: "Cavaler", de to hjørneværelser: "Cabinet", rummet i midten med den halvrunde bagvæg: "Arbeids", og rummet bagved dette mod Prins Jørgens gård: "Audienz". Derpå følger i selve hovedfløjen, på samme side, i rækkefølge ind imod Dronningetrappen: "For-saml(ings) G(emak)"; "Do"; "Cab(inet)-Toil(et)"; "Dagli(g) G(emak)"; "K(ron)p(rinsens) Sove G(emak)!" I rummene imod Slotsgården står, i rækkefølge fra Dronningetrappen: "K(ron)-p(rinsens) Laquai(gemak)"; "Cavaler"; "Trone". Udfor hjørnet af kronprinsens lejlighed står tilsvarende påskriften udfor kronprinsessens: "Prinds(ens) øvrig(e) følge overst Metz(anin). - (57,3 x 49,2 cm).
Intet vandmærke.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 76. Plan, betegnet: "Kronprindsens Etage". Som nævnt rentegning af det foregående blad. Målestoksforhold: 1 alen lig 2,5 mm, d. v. s. 1:240. Tuschstreg og farvepålægning. - (58,7 x 47,8 cm).

C. F. H. 's Chr. borg, blad 77. Plan, betegnet: "Kongens Etage". Hele slottets omrids er angivet. Men lejlighedsplaner er kun indtegnede i den nordøstlige fløj, den imod Slotspladsen, indeholdende kongens lejlighed, og i den nordvestlige fløj, den imod Prins Jørgens gård, indeholdende dronningens og kronprinseparrets lejligheder. Målestoksforhold: 1 alen lig 2,48 mm, d. v. s. 1:240. Tuschstreg og farvepålægning. Mål på de fleste rum og nogle notitser ("Gulvteppe", "Statsraads") er påskrevet med blyant. - (52,7 x 52,6 cm).

Vandmærke: "C og I. Honig", med våbenskjold hvori en lillie, samt derover en krone.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 78. Udklippet plan til, den nordvestlige fløj. Målestoksforhold og udførelse som på det foregående blad. Påskrifter med blyant på rummene i kronprinseparrets lejlighed; ligeledes er et par ændringer skitseret ind med blyant. - (Længde x største bredde: 50,6 x 19 cm).

Papiret er håndgjort, ganske sikkert som det foregående blad.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 79. Hele slottets omrids er angivet, men planer kun indtegnede i den nordvestlige fløj, den mod Prins Jørgens gård, og i den nordøstlige fløj, den med kongens lejlighed mod Slotspladsen. Målestoksforhold: 1 alen lig 2,45 mm, d. v. s. 1:240. Tuschstreg og tuschpålægning. - (55,1 x 46,3 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Chr. borg, blad 80. Plan over hele "Kongens Etage". Målestoksforhold: 1 alen lig 2,48 mm, d. v. s. 1:240. Blyantsstreg og blyantsskravering, dog påskriften "Kongens Etage" i blæk. En mængde mål samt enkelte notitser ("intet Forbandt"; "helt op" eller "går helt op" ved døråbninger; "til Belletagen") er indskrevet, ligeledes med blyant. - (58,5 x 47,7 cm). Tegningen er opklæbet på et bagklædningspapir. I selve tegningens papir er vandmærket: "C & I. Honig", med våbenskjold, hvorover lillie.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 81. Plan, betegnet: "Kongens Etage". Hele slottets omrids er angivet. Men kun planen til kronprinseparrets lejlighed i den bageste del af den nordvestlige fløj, fra og med "Dronningens trappe", er indtegnat. Målestoksforhold: 1 alen lig 2,46 mm, d. v. s. 1:240. Tuschstreg; på planen til den indtegnede lejlighed tillige tuschpålægning på snitflader, dog således at nogle nye skillerum er angivet med rød farve, og der tillige med blyant er antydnet et par ganglinier i hele lejligheden og er skitseret forskellige skillerum i kronprinsessens del og forskellige andre forandringer, for eks. ved "Prindsessens Trappe". Slottets øvrige areal er lagt over med rød farve. Betegnelser er skrevet på alle rum. Foroven på bladet påskrifterne: "Approberes. Kiøbenhavn d. 14de Januar 1841. Christian R.", samt: "ad J. No. 54/1841". I modsætning til forarbejderne er dette blad forsynet med rammelinie. - (59 x 47,5 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig", og våbenskjold med lilie, samt et "IV".

C.F.H.'s Chr.borg, blad 82. En opmåling, muligvis med forslag til nogle ændringer af "Dame-Etagen", d. v. s. første etage over kælderens. De tre forbindelsesfløje er vist. Den til den kongelige vogngård er derimod kun antydet; men dens breddemål: "13° 4 3/4", er påskrevet. Målestoksforhold: 1 alen omkr. 2,48 mm, d. v. s. 1:240. Blyantsstreg og -skravering, påskriften "Dame-Etagen'dog med blæk. Med påskrevne mål samt betegnelser af nogle rum i den nordvestre fløjs lejligheder. Disse betegnelser er næsten ulæselige. Det synes for den bageste halvdel vedkommende at dreje sig om rum, der skulde optages af Højesterets justitiarius og assessorer. I den forreste halvdel kan i rummet nærmest Dronningetrappen mod Prins Jørgens gård læses "Kabinet" og i de to følgende "d(o)", dernæst "Oldfru(e)" og tilslut en ulæselig betegnelse. Påskriverne på rummene mod Slotsgården kan muligvis tydes: "Grevens"; "Adm(inistrationens) kontor"; "Statsraadssekretairen"; "Revisor". De i rummene mod Slotspladsen på den nordvestlige side af indgangen indtegnede firkanter er piller i kælderens. - (58,4 x 48 cm). Tegningen er opspændt på et bagklædningspapir. Vandmærke i selve tegningens papir: "C & I. Honig", med våbenskjold, hvorover lilie.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 83. Samme plan som på det forrige blad, nemlig "Dame-Etagen's", rentegnet, men dog med enkelte ændringer. Forbindelsesbygningen til den kongelige vogngård er helt udeladt. Samme målestoksforhold: 1:240, samme blyantsudførelse og påskriften "Dame-Etagen" ligeledes skreven med blæk. Ingen målpåskrivning eller rumsbetegnelser. Nogle afvigelse fra målebladet; et skillerum i den østlige Colonnade-tværfløjs rum mod Ridebanen er udeladt eller glemt, og det samme gælder et afskrået hjørne i et rum mod Slotspladsen meget nær indgangspartiet. (58,2 x 47,3 cm). Ligesom ved det foregående blad er tegningen opspændt på et bagklædningspapir. Vandmærket i selve tegningens papir er: "C & I. Honig", med våbenskjold, hvori en lilie, samt desuden et "IV"-tal.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 84-85. To blade til "Underste Mezanin-Etage's plan, svarende ganske til de to fore-

gående til "Dame-Etagen"s plan, nemlig en opmåling, muligvis med nogle forslag til ændringer, og en rentegning. Sidefløjene er ikke medtaget i disse planer. Målestoksforhold: 1 alen omkr. 2,46-2,48 mm, d. v. s. 1:240. Blyantsstreg og -skravering, påskriften "Underste Mezanin-Etage" dog med blæk. Rumsbetegnelser mangler ganske i disse planer. Men nogen målpåskrivning findes i forarbejdet på den nordvestlige fløjs forreste lejlighed og de nærmest liggende rum i fløjen mod Slotspladsen; ligeledes er her tegnet en særlig skitse af nogle rum ved det nordlige hjørne, ligeledes med målpåskrivning, sandsynligvis forslag til en ændring, sammenlign bemærkningerne side 85. - (Blad 84: 58,4 x 48 cm; blad 85: 59 x 47,8 cm).

Blad 84 er opspændt på bagklædningspapir. Vandmærke i selve tegningens papir er "C & I. Honig", med våbenskjold, hvorover lilie.

Vandmærke i blad 85: "C & I. Honig", med våbenskjold, hvori lilie; desuden kan i vandmærke læses et "IV"-tal.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 86. Kronprinsens dagliggemak. Plan med indtegnet loft, opstalter af de fire vægge. Målestok: 1 alen lig 14 mm. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve; med blyant er en ekstra dør indtegnet i plan og den tilsvarende rettelse indført i opstalten af væggen ved en påklæbning. Papirets grund er lagt over med gråt. - (51,5 x 50,6 cm). Håndgjort papir, men intet vandmærke synligt.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 87. Kronprinsessens dagmegemak. Plan med indtegnede møbler og indtegnet loftsroset, opstalter af de fire vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 16,3 mm. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader og på en bræmme udenom; med blyant er desuden nogle rettelser indført i inddelingen af to af væggene. Påskrevet: "Prindsessens Dagmegemak", samt hvilke døre er "Blenddør" og hvilken "Indgangsdør". - (54 x 59,9 cm).

Håndgjort papir, men intet vandmærke synligt. Bredden af rummet er tegnet omkr. $1\frac{1}{2}$ alen for ringe.

C. F. H. 's Chr. borg, blad 88. Kronprinsessens audiensgemak. Plan med skematisk indtegnelse af loft, opstalter af de fire vægge. Målestok: 1 alen lig 15 mm. Tuschstreg, tusch-

eller farvepålægning i to toner (for at angive det nye snedkerarbejde) på planens snitflader, gennemskygning i farve af væggenes opstalter. - (49,8 x 49,5 cm).
Håndgjort papir, men intet vandmærke synligt.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FORUDEN SLOTSKIRKEN

"D. Meyer's planer"

To ensartede planer henholdsvis af "Dame-Etagen" og "Underste Mezanin". På ingen af dem er forbindelsesbygningerne vist. Begge blade er foroven på forsiden mærkede: "D. Meyer". Blad 2, planen af "Underste Mezzanin," som er opklæbet på lærred, har på bagsiden yderligere en påtegning med gotisk skrift: "Gamle Tegn. C. B. S." (d. v. s. Christians Borg Slot). På begge er rummene nummereret fortløbende. På planen til Dame-etagen er benyttet numrene 1-6, 15-23, 25-49, 51-63 ("63" to gange), 64-88, 90-122. På planen til Underste mezanin er benyttet 1-70 ("70" to gange, men sidste gang tydeligt nok en skrivefejl for "71"), 72-115, hvilket vil sige, at på denne plan er alle rum nummererede.

Som nævnt side 86 står disse planer nær ved bladene 82-85. Der er også i Meyer's planer til Dame-etagen med blyant indtegnet ovne og andet inventar i de rum, der på blad 82 synes at være anvist medlemmer af Højesteret. Imod de - ikke ind tegnede - sydøstlige forbindelsesbygninger er i Dame-etagen slottet vist lukket; i Underste mezanin-etages plan er derimod vist åbninger. Imod forbindelsesbygningen til den kongelige vogngård, der som nævnt heller ikke er vist her, er i begge etager kun angivet vinduer, sammenlign bladene 82-85.

Heller ikke fra C. F. Hansen-værket er afvigelserne store, og enkelte af disse afvigelser kan være forglemmelser. Det samme kan gensidigt være tilfældet i forholdet mellem bladene 82-85 og D. Meyer's planer.

Påskriften "D. Meyer" skyldes muligvis en assistent hos brandinspektøren Deodatus Fredericus Sextus Meyer. Håndskriften er i hvert fald ikke Meyers, og henførelsen til denne er i det hele usikker. Meyer udnævntes 1. maj 1884, og 3. oktober samme år brændte slottet. Men planerne kan som nævnt være ældre end Meyer's påtegning.

Meyer's blad 1. Plan, med blyant og med samme håndskrift som "D. Meyer" påtegnet: "Damen-Etage". Målestoksforhold: 1 alen lig omkr. 2,5 mm, d. v. s. 1:240. Målestokken, som er i blyant, kunde se ud til at være indtegnet senere. Tuschstreg og tuschpålægning. Nogle ubetydelige påskrifter og påtegninger af mål og andet er gjort med blyant, muligvis ligeledes senere end tegningen er udført. - (61,3 x 51,2 cm). Vandmærke: "(C &) I. Honig".

Meyer's blad 2. Plan af Underste mezanin. Samme målestoksforhold, men uden målestok (sml. ovenfor), og samme udførelse som blad 1. En del rum har indskrevne mål, hvad der tyder på påtænkte forandringer i disse; efter skriften at dømme er målene sandsynligvis indført samtidigt med rummenes nummerering. -(65,7x51 cm). Sikkert papir som blad 1, idet afstanden imellem papirets "striber" er den samme. Men opklæbningen på lærred umuliggør at finde et eventuelt vandmærke.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FORUDEN SLOTSKIRKEN

Et fotografi af Riddersalen. (Sat op på karton 34,5 x 41,8 cm; selve fotografiet måler: 31,8 x 39 cm).

Interiør uden nærmere bestemmelse, men sandsynligvis af C. F. Hansen og muligvis til Christiansborg

Det afbildede rum er rigt dekoreret med pilastre m. m. Plan, to længde- og to tværsnit med opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 14,65 mm. Tuschstreg. Med indskrevne mål. - (63 x 49,7 cm).

Vandmærke: "D. & C. Blauw, IV".

Dekorationens karakter står nær ved Christiansborg-interiørerne. Rummets mål efter dybden: 15 alen $2\frac{1}{2}$ tomme, kunde også passe nogenlunde med den indvendige bredde af en af de nordlige sidefløje, men målene på bredden af vinduer og vinduespille passer ikke.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FOR- UDEN SLOTSKIRKEN

Tegninger fra Theodor Zeltner's tid, sandsyn-
ligvis alle af denne eller fra dennes kontor

Zeltner blev konstitueret som slotsforvalter i 1852 og udnævnt
i 1854. I 1856 afløste han hofbygmester Jørgen Hansen Koch
som arkitekt ved slottet.

Zeltner, Chr. borg, blad 1. Plan af "Dame Etagen";
alle fire forbindelsesbygninger er medtaget. Målestok: 10 alen
lig 12,25 mm, d. v. s. 1:480. Blyantsstreg og farvepålægning.
Rummene er nummererede med blæk. Forskellige påskrifter
og skitseringer til forandringer med blyant. Underskrevet:
"Th. Zeltner". - (Bladet, som er gået over på midten, måler
i alt: 32,3 x 41,3 cm).

Intet vandmærke.

Blandt skitseringerne er et forslag til at anbringe Folketing
og Landsting på Colonnadens og de tilstødende rums plads.
På bagsiden findes ligeledes nogle løse skitseringer.

Zeltner, Chr. borg, blad 2. En lignende plan som den
foregående over "1ste Mezzanin Etage", også med alle for-
bindelsesbygninger. Målestok: 10 alen lig knap 12 mm, d. v. s.
1:480. Blyantsstreg og farvepålægning. Rummene nummere-
rede med blæk. En del rumsbetegnelser og udregninger og
mål med blyant. Underskrevet: "Th. Zeltner". - (Bladet, som
er gået over på midten, måler i alt: 33,1 x 41 cm).

Intet vandmærke.

På bagsiden ligeledes nogle løse skitseringer.

Zeltner, Chr. borg, blad 3. Plan over "Kongens eta-
ge". Over den nordvestlige fløj med nærmest tilstødende rum
er anbragt to tekurer; den øverste af disse er betegnet
"Kronp(rinsens) Etage". Målestok: 10 alen lig 12,5 mm, d. v. s.
1:480. Tuschstreg, tusch- og farvepålægning samt blyantsskit-
seringer og en del blyantsskrevne rumsbetegnelser. - (37,3 x
54 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig", med en lilie i et kronet våben-
skjold.

Karakteristisk for disse planer er det først og fremmest, at
skillerummene i den bageste halvdel af den nordvestlige fløj

er lagt over med rødt; på den øverste tektur er det samme tillige tilfældet for den forreste halvdel vedkommende. Ved denne farvepålægning er åbenbart tilsigtet en eller anden indretning af lejlighederne i den nordvestlige fløj, og i sammenhæng dermed må de påskrifter ses, der i den underliggende tegning og den nederste tektur findes på rummene i fløjens bageste halvdel. På den underste plan er rummene mod Prins Jørgens gård i den nordvestlige fløjs bageste halvdel, læst fra Dronningens trappe, betegnede: "Toilet"; "Sove" (med to senge); "Dag(ig)"; "Cabinet"; "Laq(ai) G(emak"; "Antie(hambre?)"; "Audiens" (med trone); "Cab(inet)"; i de tilstødende rum mod Ridebanen: "Dag(ig)"; "Cab(inet)"; "Sove"; "Cavaler"; "Cavaler". Ind mod Slotsgården er de tilstødende rum i den bageste halvdel, læst fra Dronningens trappe, betegnede: "Laq(ai)"; "Dame"; "F(l?)". - Tilstedeværelsen af to sove- og dagligværelser samt af to lakaigemakker tyder på to lejligheder. På den nederste tektur har kun nogle af rummene i den nordvestlige fløjs bageste halvdel påskrifter. Mod Prins Jørgens gård læses fra Dronningens trappe: "Cabinet"; "Sove"; "Dag(ig)" og - overspringende et rum - "Laq(ai)". De tilstødende rum mod Slotsgården er reduceret til to: "Laq(ai)" og "Spise G(emak)".

Af de forskellige blyantsskitseringer kan særligt fremhæves de, der angiver en flytning af riddersalen fra den sydøstlige fløj til den nordvestlige, henholdsvis foran og bagved dronningens trappe, i sidste tilfælde, d. v. s. på den øverste tektur, er tillige denne trappe tænkt ændret eller fjernet. Den på den underliggende plan skitserede balkon udfor Dronningens trappe hører sikkert sammen med dette forslag. Riddersalens indtegning på den nederste tektur tyder på, at denne tektur ligesom den underliggende tegning hører til Kongens etage; det kan vanskeligt tænkes, at riddersalen skulde ligge i en anden etage. At riddersalen er skitseret ind over rummene i Kronprinsens etage i den øverste tektur behøver ikke at betyde andet, end at denne plan, som for den bageste halvdel vedkommende i ét og alt svarer til den underliggende etages, er benyttet som et tilfældigt grundlag.

Den underliggende tegningsplan til Kongens etage har så nær tilknytning til tilstanden efter 1841, at den, uanset nogle afvigelser fra den approberede plan af 14de januar 1841 til kronprinseparrets lejlighed, kan tænkes at betegne den endelige ordning. Derfor kan den selvfølgelig godt være tegnet af

Theodor Zeltner, hvem blyantsskitseringerne til ændringer sikkert skyldes. De væsentlige af disse, som fjernelsen af Dronningens trappe og flytningen af riddersalen, blev som bekendt ikke udførte. I "Kongens store Lakajgemak" er skrevet "Forgemak". De andre påskrifter i den nordøstlige og sydøstlige fløj er stærkt udviskede.

Zeltner, Chr. borg, blad 4. Forslag til overdækning af Colonnaden med en vinterhave. Plansnit, tværsnit og opstalt, den sidste figur visende hele slottets bagside. Målestoksforhold: 1 alen lig omkr. 1,85 mm, d. v. s. 1:320. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, gennemskygning i farve af opstalter. Undertegnet: "Th. Zeltner, Febr. 1861". - (58, 9 x 65, 5 cm).

Intet vandmærke.

Sammenlign: C. F. Hansen's Christiansborg, blad 9 (side 68).

Zeltner, Chr. borg, blad 5. "Folketingets Formandsværelse" (påskrift på bagsiden). Plan, opstalter af vægge. Målestoksforhold: 1 alen lig 5/8 tomme. Tusch- og blyantsstreg, gennemskygning i farve og blyant. - (58, 9 x 57, 2 cm).

Intet vandmærke.

På bagsiden yderligere påskrevet: "En Del af Rigsdagens Lokaler".

Zeltner, Chr. borg, blad 6. Et lignende blad, visende opstalten af en væg i et gemak. Ingen målestok, men sandsynligvis samme forhold som på foregående blad: 1 alen 5/8 tomme. Blyantsstreg eller let tuschstreg samt gennemskygning i farve. - (33, 6 x 36, 7 cm).

Intet vandmærke.

Over dørene er anbragt rigsvåbenet, med sværd og scepter, foran væggen midte en buste, sandsynligvis af Christian IX.

Zeltner, Chr. borg, blad 7. "Landstinget og de ny Kontorer for Statsgjælden" (påskrift på bagsiden. "Landstinget" er skrevet med Zeltner's hånd, det øvrige tilføjet af en anden), d. v. s. en plan over lokalerne i stue-etagen ud mod Slotspladsen sydøst for midtrisaliten samt over lokalerne i Cancelliets løngang i samme etage indtil porten i løngangens midte. Frisklufts- (og varme?)kanaler er indtegnet. Ovenover denne plan er anbragt en opmålingsskitse og en rentegnet plan

af den tilsvarende del af kælderens i løngangen. Målestoksforhold: 1 alen lig omkr. 6,5-6,6 mm, d. v. s. 10 alen lig $2\frac{1}{2}$ tomme. Stueplanen er udført i tuschstreg og -skravering, den retnede kælderplan i blyantsstreg, opmålingsskitserne til samme tillige med blyantsskravering. En snitlinie gennem løngangen er angivet med blyant. Nogle ændringer i stueplanen er antydet med rød streg. Med blæk er påskrevet en del mål i kvadrattommer, vistnok tværsnitsarealerne af friskluftskanalerne. Med blyant er skrevet en del rumsbetegnelser. I selve slotet læses fra midtrisaliten udefter: "Landstingssalen" (næsten udvisket); "Ministrene"; "Landstingets Formand"; "Glasdør" (udfor et af de med rødt indtegnede skillerum). I løngangen læses: "Toilet"; "Udvalgsværelser"; "Toilet og Omklædningsværelse". Forneden læses: "Konge Trappen" og "Kavalergaarden". Skriften er vistnok Zeltner's. En enkelt løs skitsering og nogle udregninger findes også. - (63,3 x 76,4 cm).

Intet vandmærke.

På bagsiden findes yderligere påskrifterne: "En Del af Rigsdagens Lokaler" (næsten udvisket); "Lokaler for Statsgælden", og til denne sidste påskrift er (med anden hånd?) tilføjet: "(Rigsdagen)".

Tegningens hele dobbeltpræg så vel som tilstedeværelsen af tre målestokke kunde tyde på, at det oprindeligt kun har været en plan over Landstingets rum i stue-etagen, som Zeltner har tegnet for friskluftskanalerne skyld. Senere har han benyttet samme plan til et forslag om at anbringe statsgældskontorerne i nogle af Landstingets lokaler (det med rød streg angivne). Muligvis senere endnu - da der ikke nævnes noget derom i påskrifterne - har han benyttet samme blad til forslag om en kælderlejlighed i den ene halvdel af løngangen. Tilføjelserne til Zeltner's påskrifter på bagsiden behøver ikke at betyde noget med hensyn til denne skitserede karakter af tegningen.

Zeltner, Chr. borg, blad 8. "Del af Rosetten i blaa Cavallergemak Chrbg. Slot" (påtegning med moderne, latinsk skrift på bagsiden), d. v. s. "Andet Cavallergemak" (C. F. H.'s Chr. borg, blad 53, side 78). Blyantsstreg og -gennemskygning. Undertegnet: "C. 19/2 84". - (39,9 x 26,2 cm).
Intet vandmærke.

Zeltner, Chr. borg, blad 9. To loftsgesimser. 1:1(?). Blyantsstreg og -skravering. Ved den ene er påskrevet: "Ve-

stibulen", ved den anden: "Værelset i Stue-Etagen ved Jerntrappen"; skriften er moderne, latinsk skrift. - (Bladet er skævt; største højde og bredde: 60,6 x 44,5 cm).

Intet vandmærke.

Formodningen om tilhørigheden til Christiansborg støtter sig udelukkende til, at denne tegning har ligget sammen med Christiansborg-tegninger. Desuden har loftsgesimserne klassicistisk præg. Så vel skriften som udtrykket "Stue-Etage" tyder - for så vidt det er Christiansborg - på en sen tilbivelsestid.

Zeltner, Chr. borg, blad 10 og 11. To sammenhængende blade med planer, der viser, hvortil de forskellige dele af kælder-, Dame-, mezanin- og Konge-etagen benyttes. De fire forbindelsesbygninger er medtaget. Arealernes størrelse i kvadratalen er opgivet, og en forklarende fortegnelse er tilføjet. Målestoksforhold: 1 alen lig 0,625 mm, d. v. s. 1:960. Tuschstreg og forskelligt farvet skravering. Bladene er undertegnet: "Th. Zeltner". - (Blad 10: 39,3 x 34,1 cm; blad 11: 36,5 x 34 cm; men begge blade er både skævt tilskårne og beskadigede).

Kalkerpapir uden vandmærke.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG, SELVE SLOTTET FORUDEN SLOTSKIRKEN

Plan af stue-etagen. Omkr. 1:240. Tryk. Bilag til konkurrencen 1904. - (68 x 80,9 cm).

Intet vandmærke.

C. F. HANSEN: RÅD- OG ARRESTHUSET I KØBENHAVN

Tegningerne approberedes 1803; det udvendige blev færdigt 1816. (10 blade).

Råd- og arresthuset, blad 1. Beliggenhedsplan med Råd- og arresthuset indtegnet på tomterne af Vajsenhuset og de tilstødende private ejendomme. Målestoksforhold: 1 alen lig 1,84 mm. Tuschstreg og farvepålægning. Med betegnelser, skrevet med blæk, af de forskellige tomter samt af gader og pladser. Desuden findes en påskrift i blyant, svarende til bog-

stavbetegnelser ligeledes i blyant på planen. Denne påskrift lyder:

"Generalplan af Raad og Domhuset med tilhørende Fængsel i Kiøbenhavn.

Raad og Domhuset	{	a. b. c. d. e. f. g. h. i. -Grunden af det ældre Wajsenhuus.
		g. h. i. k. -ledige Tomter af private Ejendomme.
Fængslet	{	l. m. n. o. -Grunden af det ældre Slutteri.
		o. p. q. r. s. m. n. ledige Tomter af private Ejendomme."

Yderligere er med blyant tilføjet: "Kattesundet", ligesom enkelte udregninger er påskrevet med blyant. I siden er også tegnet en ekstra målestok i blyant. - (51,2 x 66,9 cm). Håndgjort papir, men vandmærke ikke bevaret.

Råd- og arresthuset, blad 2-3. Et snit efter bredden af Råd- og arresthus, Slutterigaden indbefattet. Selvom den indrammende bræmme er bredere på det sidste blad end på det første, fortsætter bladene nøje hinanden og må ses som et sammenhængende snit; dette er betegnet med rød skrift "A-B". Målestoksforhold: 1 alen lig 9,1 mm. Tuschstreg, tusch- og farvepålægning på snitflader, opstalter genemskyggede i farve. Undertegnet (på blad 2): "C. F. Hansen inv. 1803". - (Blad 2: 59 x 91,8 cm; blad 3: 60,8 x 76,5 cm. På blad 3 stikker tillige en taggesims udenfor den højre rand).

Begge tegninger er opspændte på bagklædningspapir. Det til blad 2 hørende bagklædningspapir har vandmærke: "C & I. Honig". Det til blad 3 hørende har vandmærke: "I. Honig & Zoonen", samt en elefant med monogram under.

Råd- og arresthuset, blad 4. Snit efter dybden gennem midten af Rådhuset, betegnet med rød skrift: "C. D." Samme målestoksforhold, samme udførelse og samme underskrift som det foregående snit. - (53,9 x 112,9 cm). Tegningen er opspændt på bagklædningspapir; i dette vandmærket: "I. Honig & Zoonen", med en elefant og under denne monogram.

Råd- og arresthuset, blad 5. Facade af arresthuset mod Slutterigaden, med snit af overgangene. Målestoksforhold: 1 alen lig 9,15 mm. Tuschstreg, tusch- og farvepålægning på snitflader (gult synes dog at være glemt på overdæk-

ningen over overgangene), opstalten gennemskygget i farve. Undertegnet: "C. F. Hansen inv. 1803", samt påtegnet: "aproberet. Christian R." - (56,2 x 86,9 cm).

I vandmærket læses: "1794", d. v. s. at det er Whatman.

Råd- og arresthuset, blad 6-7. To ensartede blade med snit af forskellige indvendige partier; snittene er mærkede med bogstaverne "E-O" ("J" er udeladt). Hvilken sal snittene "E", "F" og "G" forestiller, har det ikke været muligt at afgøre. Så vidt det kan ses, svarer den sal ikke til noget rum i de endelige planer. Sandsynligst er det, at den har forestillet Borgerrepræsentationens sal, "De 32 mænds sal", i den approberede plan. "K" er kapellet, "H-I" partiet ved den sydøstlige sideindgang fra Nytorv, "L-M" Magistratens sal, "N-O" salen bagved den nordvestre bue i facaden. Målestoksforhold (kun angivet på blad 6): 1 alen lig 9,15 mm. Tuschstreg, tusch- og farvepålægning på snitflader, opstalter gennemskygget i farve. Undertegnet: "C. F. Hansen inv. 1803". - (Blad 6: 58,8 x 91,5 cm; blad 7: 61,1 x 96,3 cm).

Vandmærke i blad 6: "Whatman 1794". Tegnepapiret i blad 7 er sandsynligvis samme papirsort, men opspændt på et papir med vandmærke: "I. Honig & Zoonen", med en elefant og monogram.

Råd- og arresthuset, blad 8. Tværnsnit af "Hovedvestibulen", set imod indgangen fra Nytorv. Målestoksforhold: 1 fod lig 11,3 mm. Tuschstreg, tusch- og farvepålægning på snitflader, opstalter gennemskygget i farve. - (77,8 x 57,9 cm).

Selve tegnepapiret er Whatman, men opspændt på et andet ark med vandmærke: "C & I. Honig".

Råd- og arresthuset, blad 9-10. Loftsgesims i søjleforhallen. Opstalt med profilsnit. 1:1. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, tuschering af opstalter. - (Blad 9: 62,6 x 93,9 cm; blad 10: 54,5 x 94 cm).

Begge blade er opspændte på papir med vandmærke: "C. & I. Honig". Ved blad 10 er selve tegningen på Whatman papir, hvis vandmærke kan ses; sandsynligvis er det samme tilfældet ved blad 9.

Råd- og arresthuset, indrammet blad på den kgl. bygningsinspektørs tegnestue. Søjleforhallen. Snit og loftsplan. Målestoksforhold: 1 alen lig omkr. 23 mm, d. v. s. 1:24. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, iøvrigt tuschering. - (Mål indenfor rammen 74,9 x 125,2 cm).

Vandmærke har ikke kunnet undersøges.

Målestoksforholdet er taget fra en tegning af samme parti og i samme målestoksforhold, løbenr. K. S. 67c i Kunstakademiets biblioteks samling af arkitekturtegninger. På dette blad er 1 alen lig 22,75 mm. Sml. tillige blad 8 her i Bygningsinspektøratets samling, tværsnit af "Hovedvestibulen", som er i samme målestoksforhold.

C. F. HANSEN'S METROPOLITANSKOLE

(Blad 1-6)

C. F. H. 's Metropolitansk. Blad 1-5 udgør det approberede sæt. Alle bladene er undertegnede: "C. F. Hansen inv. 1809". På blad 1-2 og blad 5 lyder approbationen: "At denne Tegning er af Hans Majestæt Kongen approberet, bevidner Directionen for Universitetet og de lærde Skoler. Malling. Moldenhawer". På blad 3-4 lyder approbationen: "At dette Grundrids er af Hans Majestæt Kongen approberet, bevidner Directionen for Universitetet og de lærde Skoler. Malling. Moldenhawer." (Malling er: Ove Malling, Moldenhawer: D. G. Moldenhawer). Målestoksforholdet er 1:60.

C. F. H. 's Metropolitansk., blad 1. Forside imod Frue Kirkes plads. Målestoksforhold: 1 fod lig 5,12 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på jord, gennemskygning i farve. Et med byant påskrevet længdemål: "65 Al. 18", "må gælde hele facadens længde; denne er her noget kortere. Tegningen er mærket med et "A". - (47,6 x 81,5 cm). Vandmærke i bagklædningspapiret: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Metropolitansk., blad 2. Gavlside med mur og port mod Store Kannikestræde, samt side mod gården. Målestoksforhold: 1 fod lig omkr. 5,18 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på jord, gennemskygning i farve. Figurerne er mærkede henholdsvis "B" og "C". - (63,7 x 85 cm). Vandmærke i bagklædningspapiret: "I. Honig & Zoonen".

C. F. H. 's Metropolitansk., blad 3. Planer af kælder og stue. Målestoksforhold: 1 fod lig 5,14 mm. Tuschstreg, tusch- og farvepålægning på snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve af de på planerne afbildede opstalter. Med bogstav-signaturer på rum. Planerne er mærkede henholdsvis "D" og "E". (64,1 x 83,7 cm).

Vandmærke i tegningens papir: "D & C. Blauw IV", med ornamenteret monogram: "D & C. B.", i bagklædningspapiret: "C & I. Honig".

C. F. H. 's Metropolitansk., blad 4. Plan af første sal samt loftsbjælkelagets plan til samme etage forbundet med hanebjælkelagsplan; tillige er skorstenstrækningerne punkteret ind. Målestoksforhold: 1 fod lig 5,16 mm. Tuschstreg, tusch- og farvepålægning på snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve af de på planerne viste opstalter. Med bogstav-signaturer på første-sals-planens rum. Planerne er mærkede henholdsvis "F" og "G". - (63,7 x 84 cm).

Vandmærke i tegningens papir: "D & C. Blauw IV", med ornamenteret monogram: "D & C. B.", i bagklædningspapiret: "I. Honig & Zoonen", med monogram: "I. H. & Z.", hvorover en elefant.

C. F. H. 's Metropolitansk., blad 5. Længde- og tværsnit. Målestoksforhold: 1 fod lig 5,16 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på jord, farvepålægning på snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve. Figurerne er mærkede henholdsvis "H" og "I". - (64,3 x 83,9 cm, men bladets overkant er lidt ujævn, sml. højden 64,3 cm).

Vandmærke i tegningens papir: "I. Whatman 1801", i bagklædningspapiret: "C & I. Honig".

Hermed slutter sættet med de approberede tegninger.

C. F. H. 's Metropolitansk., blad 6. Bjælkelagsplaner til kælder og stue. Målestoksforhold: 1 fod lig 5,12 mm. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, iøvrigt gennemskygning i farve. - (64,3 x 100,3 cm).

Denne tegning er ikke opspændt. Vandmærke: "D & C. Blauw IV" samt ornamenteret monogram: "D & C. B.".

Bladet er beskadiget ved en tilsmudset fold hen over kælderplanen.

Tegningen har i alt samme karakter som de approberede tegninger og må regnes for at høre til samme sæt.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG SLOTSKIRKE

(Blad 1-9)

C. F. H. 's Slotskirke, blad 1-5. De approberede tegninger. De er alle undertegnede: "C. F. Hansen inv. 1810", og påtegnede: "Vi approbere allernaadigst denne Tegning. Kiøbenhavn 1ste Januar 1811. Frederik R". Af snitlinierne på planerne fremgår, at to tværsnit: "C-D" og "E-F" er gået tabt. De approberede tegninger afviger noget fra den endelige bygning; for eks. har denne ingen attika og vinduerne på siderne af midterrisaliten har indfatninger. De enkelte tegninger forestiller som følger.

C. F. H. 's Slotskirke, blad 1-2. Forside og langside mod kanalen. Målestoksforhold: 1 fod lig omkr. 3,4 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på jord, iøvrigt gennemskygning i farve. Tegningerne er i øverste, venstre hjørne mærkede henholdsvis: "No. 1" og "No. 2". - (Blad 1: 58,8 x 50,4 cm; Blad 2: 58,3 x 83,3 cm).

I blad 1's bagklædningspapir er vandmærket: "I. Ho(nig & Zo)onen", samt bikube med monogram. I blad 2 griber vandmærkerne i selve tegningens papir og i bagklædningspapiret ind i hinanden. Men vistnok i begge er det: "D & C. Blauw IV", samt ornamenteret monogram: "D & C. B. ".

C. F. H. 's Slotskirke, blad 3. Grundplan med inventar indtegnet. Målestoksforhold: 1 fod lig 3,4 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på snitflader, farvepålægning på vinduers, nichers og skorstenes flader, gennemskygning i farve af de på planen viste opstalter. Med målpåskrivning og nummerering af de enkelte dele af rummet, begge dele med blyant; tillige er enkelte rettelser indføjet med blyant. Tambour og kuppel er antydede. Snitlinier er angivet. Tegningen er i øverste venstre hjørne mærket: "No. 3". - (97 x 61,6 cm). Vandmærke i selve tegningens papir: "D & C. Blauw IV" med ornamenteret monogram: "D & C. B.", og i bagklædningspapiret: "I. Honig & Zoonen" med bikube (på hvis fod "Honig") i våbenskjold samt monogram: "I. H. & Z. ".

C. F. H. 's Slotskirke, blad 4. Pulpiturplan med loftsdekorationen punkteret ind. Målestoksforhold: 1 fod lig

3,43 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på snitflader, farvepålægning på vinduers, nichers, skorstenes og pulpitur-rækværkers flader, gennemskygning i farve af trapper. De enkelte dele af rummet er nummererede med blyant. Ligeledes med blyant er nogle mål og enkelte notitser om vinduer indskrevet samt nogle rettelser og tilføjelser skitseret ind. Samme snitlinier som på grundplanen er angivet. Mærket i øverste venstre hjørne: "No 4". En fast tektur er klæbet over rummet bagved alternichen. - (95,5 x 61,7 cm).

Vandmærke både i tegningens og i bagklædningens papir. "C. & I. Honig & Zoonen" med bikube i våbenskjold som ved forrige blad.

C. F. H. 's Slotskirke, blad 5. Længdesnit efter linien A-B. Målestoksforhold: 1 fod lig 3,46 mm. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, gennemskygning i tusch og farve af opstalter. Tegningen er i øverste venstre hjørne mærket: "No. 5", og forneden med snitliniens signatur. - (53,6 x 85,6 cm).

Vandmærke i tegningens papir: "I. Whatman", i bagklædningens: "D & C. Blauw IV" med monogram i våbenskjold: "D. & C. B.". Hermed slutter sættet med de approberede tegninger.

C. F. H. 's Slotskirke, blad 6-8. Tre ensartede, samhørende blade. Ingen af dem er signeret. De står på forskellige punkter den endelige bygning nærmere end det approberede sæt, sammenlign for eks. på længdesnittet dekorationerne over de små portaler og om den store rundbue i partiet under kuplen; men attika er stadig bibeholdt. De enkelte blade forestiller som følger.

C. F. H. 's Slotskirke, blad 6. Forsiden. Målestoksforhold: 1 alen lig 10,2 mm, d. v. s. 1:60. Tuschstreg, tuschpålægning på jord, gennemskygning i farve. - (66,5 x 63,5 cm). Omspændt på bagklædningspapir, sikkert af samme art som de følgende blade.

C. F. H. 's Slotskirke, blad 7. Tværsnit, set henholdsvis mod indgang og mod alter. Målestoksforhold: 1 alen lig 10,1 mm, d. v. s. 1:60. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, tuschering af opstalter. - (60,7 x 101 cm). Oplæbet på bagklædningspapir. Vandmærke (i bagklædningspapiret?): "Felix Heinr. Schoeller".

I nyere tid er tilføjet forskelligt i blyant, nemlig en målestok i meter, en rettelse af tambouren med påskriften: "Rettet 1933", samt betegnelsen: "Christiansborg Slotskirke".

C. F. H. 's Slotskirke, blad 8. Længdesnit. Målestoksforhold: 1 alen lig 10,1 mm. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, tuschering af opstalter. - (60 x 100,6 cm). Vandmærke (i bagklædningspapir?): "Schoeller".

C. F. H. 's Slotskirke, blad 9. Ionisk kapitæl til den udvendige søjleforhal. Forsiden. 1:1. Tuschstreg og tuschering samt lidt blyantsskravering; denne sidste er sikkert tilføjet senere, for at danne baggrund. - (90,9 x 91,1 cm).

Vandmærke: "I. Honig & Zoonen", med bikube og på foden af denne: "Honig", samt monogram: "I. H. & Z".

Den punkterede linie betegner den endelige korrektur, sammenlign opmåling i Samlingen af arkitekturtegninger ved August Leth (1922) af Akademiets afstøbning, hvor målene endda er yderligere forøgede. Gennemprækningen er sket for at tage en kalke.

C. F. HANSEN'S CHRISTIANSBORG SLOTSKIRKE

En påbegyndt, blyantstegnet grundplan, sikkert fra nyere tid. - (47 x 67,9 cm).
Intet vandmærke.

C. F. HANSEN'S VOR FRUE KIRKE

Det nederste parti af Frue kirkes forside med søjleforhallen og attika'en derover. Målestoksforhold: 1 alen lig 5/16 tomme, 7,9 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på jord, gennemskygning i farve. - (62,5 x 95,6 cm).

Intet vandmærke.

Papiret gør indtryk af at være angrebet af syre.

De 1811 approberede tegninger til Vor frue kirke var udført 1810; kirken indviedes 1826. Fremstillingen af jomfru Maria med barnet i frontonen tyder på en forholdsvis tidlig tilblivelsestid; Thorvaldsen udførte "Johannes døberens prædiken" 1821-1822.

C. F. HANSEN: HØRSHOLM KIRKE

(Blad 1-5)

Et sæt tegninger, alle i øverste venstre hjørne mærkede: "No. 2". De er undertegnede: "C. F. Hansen inv. 1817", samt påtegnete: "Approberes. Kiøbenhavn d. 7de Junii 1817. Frederik R." Sættet består af følgende tegninger.

C. F. H. 's Hørsholm kirke, blad 1. Grundplan. 1:64. Tuschstreg, tuschpålægning på snitflader, gennemskygning i farve af de på planen viste opstalter. - (62,3 x 40,6 cm).

C. F. H. 's Hørsholm kirke, blad 2. Tværnsnit, set henholdsvis mod alter og mod indgang. 1:64. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, gennemskygning i farve af opstalter. - (62,5 x 41 cm).

C. F. H. 's Hørsholm kirke, blad 3. Længdesnit. 1:64. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, gennemskygning i farve af opstalter. - (40,9 x 62,2 cm).

C. F. H. 's Hørsholm kirke, blad 4. Indgangsside. 1:64. Tuschstreg, tuschpålægning på jord, iøvrigt gennemskygning i farve. - (62,5 x 40,7 cm).

C. F. H. 's Hørsholm kirke, blad 5. Langside. 1:64. Tuschstreg, tuschpålægning på jord, iøvrigt gennemskygning i farve. - (40,8 x 62,5 cm).
Vandmærke i blad 1, 2 og 4: "I. Kool & Comp.", i blad 3 og 5: en løve med et sværd og en knippe lyn. Men papiret ser ud til i begge tilfælde at være det samme; sandsynligvis er løvefiguren firma'ets signatur.

TEGNINGER AF C. F. HARSDORFF

Harsdorff, blad 1. Det Moltke'ske gravkapel ved Karise kirke (1766). "Plafonds af Capellet". Målestoksforhold: 10 alen på $5\frac{1}{2}$ tomme, d. v. s. 1 alen lig 14,3 mm. Tuschstreg, farvepålægning på snitflader, gennemskygning i farve af loft og taggesims. - (43,9 x 56,1 cm).

Intet vandmærke.

Håndskriften kan med sikkerhed bestemmes som Harsdorff's.

Harsdorff, blad 2. Indgangsportalen fra Roskilde Domkirkes søndre sideskib til Frederik V's og Christian VI's kapel. Opstalt. 1:16. Tuschstreg, gennemskygning i farve. - (47,5 x 33,6 cm).

Af vandmærket kan ses et "IV".

FYRSTELIGE SARKOFAGER

Fyrstl. sarkof., blad 1. "Hendes Majestæt Høi salig Dronning Juliane Marie's Kiiste." "Opstalt af Siderne", og "Opstalt af hoved Enden". Målestoksforhold: 1 alen på 2 1/4 tomme. Tuschstreg, gennemskygning i farve. Undertegnet: "Lillie". På bagsiden påtegnet: "aproberet Christian R" samt paraferet: "Frederik, CP". - (46,6 x 31 cm).

Vandmærke: "I. Honig".

Juliane Marie døde 10¹de oktober 1796.

FYRSTELIGE SARKOFAGER

Tegnede af Jørgen Hansen Koch

Fyrstl. sarkof., blad 2a-f. Sarkofag for prins Frederik (Friedrich) Vilhelm Carl Ludvig af Hessen, Philippsthal, Barchfeld, død 30. november 1834.

Fyrstl. sarkof., blad 2a. Løse udkast muligvis til nævnte sarkofag. Lang- og kortsider. Uden målestok. Blyant. - (28,5 x 34,3 cm).

Fyrstl. sarkof., blad 2b. Løse udkast; på det øverste står: "Philippsthal". Lang- og kortsider. Uden målestok. Blyant og pen. - (59,5 x 34,8 cm).

Intet vandmærke.

På bagsiden af bladet forskellige løse udkast, vistnok alle til en sarkofag.

Fyrstl. sarkof., blad 2c. Udkast til den følgende tegning, samt begyndelsen til et alternativ. Lang- og kortsider.

Målestoksforhold: 1 alen lig $2\frac{1}{2}$ tomme (63,5 mm). Blyantsstreg og -gennemskygning. På bagsiden påtegnet: "9 grønne fryndser". - (39,2 x 49,7 cm).

Intet vandmærke.

Det er egentligt på bagsiden af tegningen til en villa, sarkofagen er tegnet.

Fyrstl. sarkof., blad 2d. Ikke benyttet tegning. Overside, langside, kortside. Målestoksforhold: 1 alen lig $2\frac{1}{2}$ tomme (64 mm). Blyantsstreg, for lang- og kortsidens vedkommende tillige gennemskygning i farve. - (47,4 x 68,8 cm).

Vandmærke: "C og I. Honig".

Fyrstl. sarkof., blad 2e. Tegningens rammelinie tyder på, at den har været forelagt til approbation, sandsynligvis sammen med den følgende tegning, den valgte, som den iøvrigt står meget nær. Overside, langside, kortside. Målestoksforhold: 1 alen lig $2\frac{1}{2}$ tomme (64 mm). Blyant og gennemskygning i farve. - (46,3 x 65,7 cm).

Vandmærke: "I. Whatman 1830".

Fyrstl. sarkof., blad 2f. Den endelige tegning. Overside, langside, kortside. Uden målestok, men som foregående tegning. Blyant og gennemskygning i farve. - (46,2 x 65,8 cm).

Vandmærke: "I. Whatman 1830".

Også denne tegning er forsynet med rammelinie.

Med hensyn til Jørgen Hansen Koch som arkitekt, se "Danmarks Kirker, III, Københavns Amt", IV, 1951, side 1942.

Fyrstl. sarkof., blad 3a-c. Sarkofag til Joakim Ludvig Moltke, f.27.febr.1819, d.22. jan.1836. Sarkofagen står sikkert i Karise kirkes kapel. Tegnemåden så vel som samhörigheden med de sikre sarkofager tyder på Jørgen Hansen Koch.

Fyrstl. sarkof., blad 3a. To udkast. Langside og kortside til hvert. Ingen målestok, men forholdet omkring: 1 alen lig $2\frac{1}{2}$ tomme. Blyantsstreg og -gennemskygning. - (44,4 x 49,5 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig".

Fyrstl. sarkof., blad 3 b. To udkast. Langside og kortside til hvert. Ingen målestok, men forholdet omkring: 1 alen lig $2\frac{1}{2}$ tomme. Blyantsstreg og -gennemskygning. - (44,4 x 51,1 cm).
Vandmærke: "C & I. Honig".

Fyrstl. sarkof., blad 3 c. Overside, langside, kortside. Målestoksforhold: 1 alen lig omkr. $3\frac{3}{4}$ tomme (96 mm). Blyantsstreg og -gennemskygning. - (62,1 x 55,7 cm).
Intet vandmærke.
Rammelinien tyder på, at tegningen er den endelige, og en vis sandsynlighed taler for, at det er Joakim Ludvig Moltke's sarkofag.

Fyrstl. sarkof., blad 4 a-r. Frederik VI's sarkofag og katafalk samt ligvogn, ligbåre og vægdekoration. Tegningernes tilhørighed til nævnte sag er bestemt enten ud fra indskrifterne eller ud fra de anvendte former.

Efter deres indhold kan tegningerne deles i tre dele:

Afdeling 1 (blad 4a-g). Udkast til sarkofagen alene.

Afdeling 2 (blad 4h-p). Udkast til katafalken med og uden sarkofag, desuden til ligvogn, ligbåre og vægdekoration.

Afdeling 3 (blad 4q-r). Enkeltheder til sarkofagen.

Den kronologiske rækkefølge er til en vis grad uafhængig af ovenstående inddeling og selv indenfor den enkelte afdeling ret usikker. - Desuden er vedføjet en afdeling trykte bilag.

Afdeling 1. Udkast til sarkofagen alene.

Fyrstl. sarkof., blad 4 a. Udkast til sarkofagens langside og kortside. Ingen målestok, men målestoksforholdet sandsynligvis: 1 alen lig omkr. $2\frac{1}{2}$ tomme (64 mm). Blyantsstreg og -gennemskygning. Ubetydelige skitseringer, delvis sarkofagen uvedkommende (profil af et menneskeligt ansigt), i blyant. - (37,2 x 51,2 cm).

Af vandmærket ses et "IV".

Udkastet er sikkert et af de første; det afviger meget fra det approberede.

Det har senere tjent som grundlag for et af de udkast til Christian VIII's sarkofag, som blev fremlagt til approbation, nemlig det på blad d (inv. nr. 5g, side 115).

Fyrstl. sarkof., blad 4b. Udkast til sarkofagens langside. Ingen målestok, men målestoksforholdet sandsynligvis som foregående tegnings. Blyantsstreg. - (16,5 x 51,3 cm, men bladets underste rand er noget uregelmæssig). Af vandmærket er kun et enkelt bogstav tilbage, muligvis et "C".

Også dette udkast må være et af de første og afviger ligeledes fra det approberede.

Fyrstl. sarkof., blad 4c. Udkast til sarkofagens langside. Ingen målestok, men målestoksforholdet sandsynligvis som på de foregående blade, se blad 4a. Blyant. - (18 x 37,3 cm, men bladets rande lidt uregelmæssige). Intet vandmærke.

Der kan næppe være tvivl om, at dette udkast kommer efter det foregående. Rigsvåbenet, der på blad 4b stikker op som en kulisser foran låget, er her rykket ned på selve sargen, og under denne er kommen vingede sfinksler i stedet for løvefødder. Begge ændringer peger i retning af det approberede udkast.

Fyrstl. sarkof., blad 4d. Udkast til sarkofagens overside, langside, kortsider. Målestoksforhold: 1 alen lig 5 tommer (127 mm). Med en løst tegnet oversigtsplan vistnok til kisten og dens fod på katafalken, muligvis i målestoksforholdet: 1 alen lig 2 engelske eller tyske tommer. Desuden nogle ganske løse skitseringer til enkeltheders profilering. Blyantsstreg. Med målpåskrivning i blæk. På bagsiden skitse til dekoreret af en væg (sml. bladene 4l-n) og to alternative planskitser til samme væg, desuden en del løse skitser og mål og notater. - (62,3 x 98,7 cm). Vandmærke: "C & I. Honig".

Dette blad og de følgende i denne 1ste afdeling er forarbejder til den approberede tegning, blad 4p.

Fyrstl. sarkof., blad 4e. Overside af sarkofagen i fortsættelse af blad 4d, med alternativ til indskrifttavlen. Målestoksforhold: 1 alen lig 2½ tomme (omtrent 64 mm). Blyant. - (33,3 x 21,4 cm). Vandmærke: "X", og derunder: "C & I. Honig".

Fyrstl. sarkof., blad 4f. To alternative udkast til sarkofagens kortsider, meget nær blad 4d. Målestoksforhold:

1 alen lig omkr. $2\frac{1}{2}$ tomme (64 mm). Blyantsstreg. Det ene udkast har samme mål påskrevne som blad 4d. Plintens længde er også angivet forneden med samme mål som på blad 4d. På bagsiden forskellige skitser, mål og en enkelt udregning samt forslag til indskrifter ("Miskundhed og Sandhed skal bevare en Konge og han understøtter sin Throne med Trofasthed") - (31,6 x 39 cm).

Vandmærke: "C. & I. H.", samt "Pro Patria" og billedet af en kriger og en løve, begge bevæbnede, indenfor en indhegning.

Fyrstl. sarkof., blad 4g. Kalke af sarkofagens kortside med indskriftens plads skitseret ind. Ingen målestok, men målestoksforholdet som på de to foregående blade. Blyant. Forneden en påskrift: "indlagt. . . 2 Al. 22". - (en laset lap kalkérpapir: omkr. 18,7 x 11,9 cm).

På grund af papirets skrøbelighed er bladet kun mærket 4f. Men det er lagt i et omslag med den fulde inventarbetegnelse.

Afdeling 2. Udkast og endelige tegninger til katafalken uden og med sarkofag, samt til ligvogn og ligbåre.

Fyrstl. sarkof., blad 4h. Et blad med mange forskellige løse udkast på for- og bagside, muligvis til Frederik VI's sarkofag og katafalk samt til ligvognen. Ingen målestok. Blyant. Enkelte påskrifter og mål. - (21,5 x 33,3 cm).

Vandmærke: en bikube, på hvis fodstykke betegnelsen "Honig", og under denne monogrammet: "I. H. & Z". På grund af de mange udkast på bagsiden er bladet kun mærket "4h"; men det er lagt i et omslag med den fuldstændige inventarbetegnelse.

Fyrstl. sarkof., blad 4i. Udkast til langside af katafalk med sarkofag. Ingen målestok, men målestoksforholdet sandsynligvis: 1 alen lig 11,8 mm (det halve af den følgende tegning, med hvilken denne hører nøje sammen). Blyant. - (33,4 x 30,4 cm).

Spor af vandmærke: "C. & (I. Honig)".

Dette udkast foregriber Christian VIII's sarkofag. Men at det hører til Frederik VI's, viser som nævnt en sammenligning med det følgende blads nederste figur.

Fyrstl. sarkof., blad 4j. Udkast til langside og kortside af katafalk med sarkofag; sarkofagen har forskellig form

på de to figurer. Målestoksforhold: 1 alen lig 23,6 mm. Blyant. Med nogen målpåskrivning. På bagsiden en skitse til Dannebrogordenens ridderkors med Frederik VI's navnetræk og årstallet 1808. Ved siden er påskrevet: "Jorgensen, Cancll." Desuden findes på bagsiden nogle betydningsløse blyantsstreger. - (30 x 30,4 cm).

Vandmærke: "Honig".

Kortsiden af sarkofagen viser, at det drejer sig om Frederik VI's castrum doloris. Det på nederste figur påskrevet breddemål: 1 al 8", viser i samme retning, sml. blad 4m.

Fyrstl. sarkof., blad 4k. Katafalken med sarkofag. Langsiden. Tillige er kandelabre indtegnet. Udkast. Ingen målestok, men målestoksforholdet er som på blad 4 l: 1 alen omkr. 1 3/8 tomme (35,5 mm). Tusch- og blyantsstreg, men delvis ufuldendt. - (39 x 45 cm, bladets rand lidt uregelmæssig).

Intet vandmærke.

Dette udkast afviger kun lidt fra det approberede og slutter sig nær til blad 4 l. Men der er kun ét trin under katafalken, sml. udviklingen på de to nævnte blade og blad 4n.

Fyrstl. sarkof., blad 4 l. Udkast til katafalk med sarkofag. Langside med skitseret angivelse af bagvæggens dekoration samt delvis af kandelabrene. Målestoksforhold: 1 alen lig omkr. 1 3/8 tomme (35,5 mm). Blyant og gennemskygning i farve, de to skitserede kandelabre dog kun i blyantsstreg. - (64,9 x 93,7 cm).

Vandmærke: "C. & I. Honig".

Som på den forrige tegning er der kun et enkelt trin under katafalken.

Fyrstl. sarkof., blad 4m. Et løst planrids vistnok af det rum, hvori castrum doloris stod, og opstalter af de dekorerede vægge. Desuden et udkast muligvis til dekoration af ligvognen. På bagsiden skitse til ligbåren. Ingen målestok. Blyant. - (31,5 x 49 cm, men bladet er noget skævt).

Vandmærke: IV.

Frederik VI's sarkofag blev båret det sidste stykke til Roskilde domkirke af bønder fra Nordsjælland.

Blad 4m kan også være tidligere end det foregående blad 4 l.

Fyrstl. sarkof., blad 4n. Udkast til katafalk med sarkofag, samt kandelabre og taburetter til ordener. Langside. Målestoksforhold: 1 alen lig $1 \frac{3}{8}$ tomme (35,54 mm). Tillige et udkast til bagvæggens dekorerings m. m. På bagsiden en skitse til ligbåren m. m. Blyant. - (31,4 x 48,5 cm; bladet er noget økævt).

Vandmærke: "C & I. Honig", og derover en lilie i et kronet våbenskjold.

Tegningen er åbenbart et forarbejde til det følgende blad. Her er for første gang to trin under katafalken. På grund af det på bagsiden indtegnede er inventarnummeret anbragt i det modsatte hjørne af det sædvanlige.

Fyrstl. sarkof., blad 4 o. Udkast til selve katafalken, med taburetter til ordener. Målestoksforhold: 1 alen lig $1 \frac{1}{2}$ tomme (64 mm). Blyantsstreg og delvis gennemskygning i farve. Med et par løse blyantsskitser til profilering og et enkelt mål og en enkelt notits ("240 Alen, ... Alen..."). Tegningen gør indtryk af at være ladet ufuldendt. - (Et laset ark omkr. 58,4 x 85,2 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig".

Fyrstl. sarkof., blad 4p. Langside og kortsiden af katafalken med sarkofag samt kandelabre. Målestoksforhold: 1 alen lig 35,4 mm (omkr. $1 \frac{3}{8}$ tomme). En beliggenhedsplan i $\frac{1}{4}$ af nævnte målestoksforhold, men ikke helt nøjagtigt tegnet, er tilføjet. Blyantsstreg. Undertegnet: "Koch" og påtegnet: "Approberes med den Forandring at Vaabenet anbringes istedet for Krandsen med F.R. - Kiøbenhavn d. 7de December 1839. Christian R." - (70,7 x 49,1 cm).

Vandmærke: "C & I. Honig".

Der er her kommen tre trin under katafalken. Bladet har rammelinie.

Afdeling 3. Enkeltheder.

Fyrstl. sarkof., blad 4q. Omrids af det væsentlige af sarkofagens kortsiden, sikkert slået op navnligt for indskriftens skyld. 1:1. Blyantsstreg. Med et par påskrifter vedrørende indskriften. - (Et uregelmæssigt ark med største højde og bredde: 96 x 102,2 cm).

Vandmærke: "I. Honig", og "C & I. Honig", med en lilie i et kronet våbenskjold.

Fyrstl. sarkof., blad 4r. Frise af vingede engleho-
veder og valmuefrugter, muligvis til Frederik VI's sarkofag.
1:1. Blyantsstreg. - (omkr. 31,7 x 38,2 cm).

Intet vandmærke.

Tegnet på bagsiden af en sortkridtstegning af et hoved.

Afdeling 4. Trykte bilag vedrørende Frederik VI's begravelse.
5 ark med håndskrevne udkast til indskrifterne på sarkofagen
og katafalken. (Håndskriften er ikke H. P. Holst's).

En i "Brødrene Berlings Etablissement" trykt plakat med over-
skrift "Castrum doloris" og de samme indskrifter. Ornamen-
tal indfatning.

Et hefte med titel: "Ved Hans Majestæt, højsalig Kong Frede-
rik den Sjettes Liigs Hensættelse paa lit de parade og paa
Castrum doloris, samt ved det høje Liigs Henbringelse til og
Bisættelse i Roeskilde Domkirke, (her med en håndskreven
tilføjelse: den 16de Januar 1840, Formiddag Kl. 10½) bliver
følgende allernaadigst approberede Ceremoniel at iagttage.
Kjøbenhavn 1839. Trykt hos A. Seidelin, Hof- og Universitets-
Bogtrykker". (16 sider).

Enkedronning Marie Sophie Frederikke's sarkofag blev udført
mage til Frederik VI's. Enkedronningen døde 21. marts 1852.
Til indskriften "Paa Pladen" på hendes sarkofag findes et
håndskrevet ark, desuden en trykt plakat vedrørende hofsor-
gen.

Fyrstl. sarkof., blad 5 a-m. Christian VIII's sarko-
fag og katafalk.

Fyrstl. sarkof., blad 5 a. Langside. Ingen målestok,
men forholdet omkr.: 1 alen lig 2½ tomme. Blyantsstreg og
-gennemskygning. Med lidt målpåskrivning og en skitsering af
hjørnet. - (22,3 x 51,2 cm, bladets overkant dog noget uregel-
mæssig).

Vandmærke: "C & I. Honig", og derover en lilie i et kronet
våbenskjold.

Sammenlign denne og de nærmest to følgende tegninger med
blad 4 i-j til Frederik VI's castrum doloris. Lågets konvekse
form viser dog hen til Christian VIII's sarkofag.

Fyrstl. sarkof., blad 5b. Langside. Ingen målestok, men forholdet omkr.: 1 alen lig $2\frac{1}{2}$ tomme. Blyantsstreg og for at antyde forgyldningen delvis bemaling. - (35 x 42,7 cm). Intet vandmærke.

Bladet slutter sig nær til det foregående. Profileringen over og under sarkofagkassen er lidt ændret, drapperifelterne gjort højere og rigsvåbenet større.

På bagsiden et løst blyantsudkast til langsiden af en sarkofag.

Fyrstl. sarkof., blad 5c. To udkast til langsiden. Målestoksforhold: 1 alen lig $2\frac{1}{2}$ tomme (64 mm). Blyant. Udfør siderne af det øverste udkast er skrevet: "Indskrift" og "Indskr.", udfør siderne af det nederste udkast: "Indskr." og "Vaab" (d. v. s. Våbenet). - (55 x 30,8 cm; bredden af papiret er dog noget varierende).

Intet vandmærke.

Det nederste udkast betegner en videreudvikling af de to foregående. Imellem selve sarkofagkassen og plinthen er nu kommet et højt profileret led, ligesom frisen foroven er gjort højere og forsynet med indskrifter i stedet for englehoveder og valmuefrugter. Selve låget har foroven på det buede stykke fået en bræmme af hulstave afbrudt på hjørnerne af et ornament, sandsynligvis det her senere anvendte valmuefrugtor-
nement. Endeligt er der over det buede låg kommet et hulkehlsprofil. Dette udkast står så nær det approberede (blad 5e), at det må regnes for et forarbejde dertil. I det store og hele afviger det approberede udkast kun fra dette ved en anden placering af indskrifterne på sarkofagkassens frise og ved udeladelsen af hjørneornamentet i hulstavbræmmen på det buede lågs øverste del; dette sidste ornament dukker dog atter op på arbejdstegningen blad 5i. - Det øverste udkast på samme blad er et forarbejde til det med "c" betegnede blad blandt de til approbation forelagte alternativer (blad 5d-g).

Fyrstl. sarkof., blad 5d-g. Fire blade, mærkede a-d, forestillende i ganske ensartet udstyrelse hvert blad sit alternative forslag til sarkofagen. Udkast "b" bærer påtegningen: "Approberet, Frederik R". På hvert blad er vist en langside og de to kortsider. Målestoksforhold: 1 alen lig $2\frac{1}{2}$ tomme (omkr. 64 mm). Blyantsstreg og -gennemskygning. Hvert udkast er undertegnet: "Januar 1848, Koch". - (Hvert af de fire blades format er: 40,8 x 47,6 cm).

Vandmærke: "J. Whatman 1846".

Alle bladene er forsynet med en tonet, lysegrå bræmme i randen.

Alternativ "a" er senere, i 1863, benyttet til arveprins Frederik Ferdinand's kiste. Se: "Danmarks kirker", III, Københavns amt, IV, 1943, s. 677 (hvor henvisningen til Koch's andel i denne sag dog er forkert, idet denne var fratrådt 1856). Med hensyn til alternativet, mærket "d", saml. Frederik VI's sarkofag, blad 4a.

Fyrstl. sarkof., blad 5h. Katafalk og sarkofag. Til sarkofag er benyttet alternativ "d" i den foregående sag. Langside og kortsider. Målestoksforhold: 1 alen lig 1 3/8 tomme (35 mm). Blyantsstreg og -gennemskygning. Undertegnet: "Januar 1848. Koch". - (67,5 x 51,6 cm).

Intet vandmærke.

Da underskrift og indfatningsbræmme er som på de til approbation fremlagte alternativer, blad 5d-g, er det sandsynligt, at også denne tegning har været det. Til denne tegning hører tillige en blyantsskreven beskrivelse; men i hvert fald indskrifterne er ikke benyttede, sammenlign det trykte blad til castrum doloris.

Fyrstl. sarkof., blad 5i. To udkast til sarkofagens kortsider samt et brudstykke af et vandret snit. Målestoksforhold: 1 alen omkr. 5 tommer (130 mm). Blyant og på opstalterne af kortsiden delvis gennemskygning i farve. Det nederste af de to udkast til kortsiden viser en videre udvikling af det øverste. Foroven på hjørnerne af lågets buede del er således i det nederste udkast rækken af hulkehlstave afbrudt af et rankeslyng med blade og valmuefrugter, en genoptagelse af en tidligere ide (blad 5c). Den stærkt udladende fod på det øverste udkasts venstre side er ændret i dennes højre side, og ændringen er omtrent uforandret - dog med hjørneblad - indført i det nederste udkast. I dette er tillige en astragal og bladværk indført i lågets øverste del, og indskriftsmedajlonen er gjort mindre. Et enkelt mål er indskrevet. På samme blad er tillige tegnet enkeltheder. 1:1. Blyantsstreg og gennemskygning. Udfør lågets øverste afslutning er skrevet "g" og "s" som betegnelser for forgyldning og sort. Enkelthederne svarer omtrent helt til det nederste udkast. - (109,9 x 66,6 cm, men bladet er flosset i kanten).

Intet vandmærke.

På bagsiden påskriften: "Begravelsen vedkommende".

Fyrstl. sarkof., blad 5 j. Den endelige optegning af sarkofagen. Langside og kortside, væsentligt svarende til det nederste udkast på forrige blad. At astragalen mangler på langsiden, kan være en forglemmelse eller et alternativ. Målestok: 1 alen omkr. 5 tommer (130 mm). Blyantsstreg og gennemskygning i farve. Med et alternativ i blyant til en indskrift, sandsynligvis i stedet for stjerner på kortsiden. - (102,2 x 67,3 cm; men bladets rand er flosset).

Vandmærke: "C & I. Honig".

På plinthen er med blyant skrevet: "Th. Zeltner"; denne tegnede hos J. H. Koch.

På bagsiden et utydeligt blyantsrids, muligvis til en sarkofag.

Fyrstl. sarkof., blad 5 k. Enkeltheder til det foregående blad. 1:1. Blyantsstreg samt -gennemskygning i farve af opstalt, kontureret tuschpåtegning på snit. Med mål- påskrivning og en notits om sølvpladerne på endestykkerne. - (110 x omkr. 66,4 cm).

Fyrstl. sarkof., blad 5 l. Muligvis udkast til katafalkens øverste del. 1:16. Blyantsstreg. - (34,2 x 41,5 cm; men papirets rand er uregelmæssig).

Vandmærke: "H & R, samt en bikube med monogram: "MB" på foden, samt indrammet i et ornament.

Fyrstl. sarkof., blad 5 m. Vistnok en opmåling af Frederik VI's og Christian VII's sarkofagers kortsider. Målestoksforhold: 1 alen lig omkr. 35,5 mm. Med en iøvrigt uforståelig målpåskrivning. Forneden på bladet en planskitse med indskrevne mål til en castrum doloris samt en løs planskitse. Blyant. - (53,4 x 54,4 cm).

Intet vandmærke.

Christian VIII's sarkofag stod ved siden af ovennævntes. Kan dette forklare denne tegning?

Et trykt blad: "Castrum doloris". Med indskrifterne på sarkofagen og katafalken. Ornamental indfatning med sørgerand. "Berlingske Bogtrykkeri". (6 eksemplarer).

Et trykt hefte på 12 sider: "Allernaadigst approberet Ceremoniel ved Hans Majestæt, Høisalig Kong Christian den Ottendes Lit de parade og Castrum doloris...". Undertegnet:

"Overhofmarskallatet i Kjøbenhavn, d. 4. Februar 1848.
J.G. v. Levetzau. Overhofmarskal." Parafareret: "Sally".
"Berlingske Bogtrykkeri".

Enkedronning Caroline Amalie:s sarkofag blev udført mæge
til Christian VIII's. Caroline Amalie døde 1881.

FYRSTELIGE SARKOFAGER

Tegnede af Theodor Zeltner

Fyrstl. sarkof., blad 6a-b. Frederik VII's sarkofag
og katafalk.

Fyrstl. sarkof., blad 6a. Langside og kortside af
sarkofagen. Målestok: 1 alen omkr. 2 1/4 tomme. Blyant og
gennemskygning i farve. Undertegnet: "Th. Zeltner. Novbr.
1863". - (46,2 x 69,3 cm).
Intet vandmærke.

Fyrstl. sarkof., blad 6b. Langside og kortside af ka-
tafalk med sarkofag. Målestok: 1 alen omkr. 1 3/8 tomme.
Blyant. Undertegnet: "Th. Zeltner. Novbr. 1863." - (57,4 x
94,2 cm).
Intet vandmærke.

Fyrstl. sarkof., blad 7a-c. Grevinde Danner's sar-
kofag. 1874.

Fyrstl. sarkof., blad 7a. Langside og kortside. På
plinthen er en guirlande-dekoration indtegnet; desuden er skit-
seret en kandelaber. "1/4 størrelse". Blyantsstreg og -gennem-
skygning samt let farvepålægning. Undertegnet: "Th. Zeltner,
23/3 74". - (Et laset blad; største højde og længde omkr.: 65,6
x 106,6 cm).
Intet vandmærke.

Fyrstl. sarkof., blad 7b. Enkeltheder. 1:1. Blyants-
streg. Med påskrifter om forgyldning og et enkelt mål. - (44,4
x 35,7 cm).
Kalkerpapir.

På grund af sin skrøbelige karakter er bladet kun mærket på bagsiden med et: "7b", og iøvrigt lagt i et omslag med den fulde påtegning.

Fyrstl. sarkof., blad 7c. Indskriften på pladen. 1:1 (?).

Blyant. - (41,4 x 29,5 cm).

Intet vandmærke.

På forsiden er noteret: "Candelabre, Piedestalen, Lægter".

På bagsiden er udfor nogle målemærker i randen noteret: "Hvide".

FYRSTELIG(?) SARKOFAG

Fyrstl. sarkof., blad 8. Udkast til en efter alt at dømmes fyrstelig sarkofag. Langside og kortsiden. Ingen målestok, men sandsynligvis forholdet: 1 alen lig omkr. $2\frac{1}{2}$ tomme. Blyantsstreg og -gennemskygning. - (31,6 x 43,6 cm).

Intet vandmærke.

Sarkofagen kunde minde lidt om udkastene til Joakim Ludvig Moltke's sarkofag på blad 3b (Fyrstelige sarkofager). Men det slette papir viser hen til Theodor Zeltner's tid.

LÆGEN HENRICUS (HENRICH ELLER HINRICH) CALLISEN'S GRAVSTEN I PETRI KIRKES GRAVKAPEL

Tegnet af Jørgen Hansen Koch

Tre udkast til opstalter. Målestok: 1:16, d. v. s. 1 fod lig 40 mm. Blyantsstreg og gennemskygning i farve; farvepålægning på baggrunden. Undertegnet: "Koch 1824". Med påskrevne overslag. Forneden til venstre viser en blyantskitse beliggenheden i kapellet. - (Et i to dele iturevet blad: 33,2 x 48,1 cm).

Intet vandmærke.

ROSKILDE DOMKIRKE

Grundplan. Målestok: 1 alen lig omkr. 3,325 mm. Tuschstreg, tuschpålægning på snitflader samt gennemskygning i farve af de på planen viste trapper; desuden er vandåren bagved kirken og

samlebrøndene vist i tuschstreg og farvepålægning. - (53,3 x 41,1 cm).

Vandmærke: "I. Whatman 1818".

FREDERIKSBORG SLOT

Indgangssiden. Målestoksforhold: 1 alen lig 4,65 mm, d. v. s. 7 alen på 1 1/4 tomme. Blyants(?)streg og gennemskygning i farve. - (64 x 93,3 cm).

Vandmærke: "C og I. Honig".

Tegningen stammer fra før branden 1859. Den er sandsynligvis tegnet af Johan Jacob Deuntzer eller Theodor Zeltner for J. H. Koch. Den er upålidelig, dog mere med hensyn til mål end former.

F. I. SEHESTED'S STILSTUDIER

4 blade studietegninger over:

1. Den (romersk)doriske orden
2. Den (romersk)ioniske orden
3. "Volute de Goldmand après Vitruvius" d. v. s. det ioniske kapitæls volute.
4. Den korinthiske søjlebase.

Målestokkene er i moduler.

Snitflader er skraverede i rød farve, opstalter tuscherede.

På blad 4 er et felts grund farvelagt.

Med skrevne forklaringer.

Undertegnede: "F. I. Sehested (på blad 2 "Sested"), d. 21. Feb., 7. Martz, 19. Martz, 31. Marti 1778, Broholm".

(Blad 1: 45,6 x 57,3 cm; blad 2: 40,3 x 51,3 cm; blad 3: 39,9 x 51,5 cm; blad 4: 49,6 x 40 cm).

Vandmærke i blad 1: "I. Honig & Zoonen", med lilie og våbenskjold.

Vandmærke i blad 2-4: samme, men med lilie i kronet våbenskjold og monogram: "I. H. & Z. ".

CHRISTIAN JOSEPH ZUBER: EN TEGNING TIL BROHOLM(?)

Plan over ny-indretning af en gang og et værelse. Målestoksforhold: 1 alen lig omkr. 27,2 mm. Tuschstreg, farvepålæg-

ning på snitflader og på de på planen viste opstalter (ovne, senge, skorstenslysning), på tømmerets snitflader tillige skravering; den røde farve angiver forandringerne. Med rumbetegnelse: "Treppe", og: "H. Kammerjunker von Sehestæds leibt und magen Cabinet". Undertegnet: "Zuber". - (21,5 x 31 cm).

Vandmærke: Bikube i ornament, med "Honig" på Bikubens sokkel.

Tegningen lå sammen med F. I. Sehested, Broholm's stilstudier, se side 120, og en Anders Sehested (den første) var på den tid gårdens ejer.

ET BORGERLIGT ETAGEHUS ELLER EN HERBERGÆS-GÅRD

"Plan af 1ste Etage", d. v. s. stue-etagen, i et fritliggende, borgerligt etagehus eller en herberges-gård; beliggenheden med en have (?) på siden og "entrai" fra denne er ikke almindelig. Målestoksforhold: 1 alen lig omkr. 33,7 mm, d. v. s. 15 alen lig 2 tommer (på målestokken er skrevet "25" for "15" alen). Tuschstreg og farvepålægning på snitflader, samt gennemskygning af trapper og ovne. Med bogstavbetegnelser på rum og en forklaring på disse. - (22,3 x 29,8 cm).

I vandmærket ses et brudstykke af et skjold.

Så vel skrift som indfatning og udførelsesmåde viser hen til tiden omkring 1800.

Det synes at dreje sig om en nybygning.

DE "ROSENBERG'SKE MAPPER"

Gennemgået på Rigsarkivet denne sag vedrørende er først og fremmest Bygningsadministrationens Avance- og Contobøger 1829-1849, begge år indbefattet. Protokollen for 1849 strækker sig tillige et stykke ind i 1850. I reglen er de i disse protokoller nævnte poster slået efter i Journalerne. Avance- og Contobøgernes posteringer bliver dog i løbet af Fyrreerne så omfattende, at dette ikke altid har skønnes nødvendigt efter den rækkevidde, som er givet disse mere orienterende oplysninger. Ifølge samme begrænsning opgaves det at gennemgå de tilsvarende Copibøger efter 1834-1835. Sagen findes

i Avance- og Contobøger opført i den rubrik, der er betegnet: "Tegningers Optagelse over adskillige Kongelige Bygninger". Den samme betegnelse må i emneregistrene til Journaler og Copibøger søges under: "U. - Adskillige Udgivter".

Efter begyndelsen af 1850, med Cancellistyrets afvikling, fortsættes ovennævnte protokoller i ministerialprotokollerne. I modsætning til Cancellistyrets bygningsprotokoller, der findes opførte i den trykte registrant for Rentekammerets arkiv (II, side 227-228, under "D2"), findes ingen i hvert fald for de besøgende tilgængelig registrant over ministerialprotokollerne fra begyndelsen af Halvtredserne.

Den første regning denne sag vedkommende foreligger 1833. Sagen må derfor antages at være begyndt 1832 eller 1833. Til alt uheld mangler Bygningsadministrationens Deliberations-protokoller (forhandlingsprotokoller) fra maj 1832 til april 1837. Sagen er vistnok standset i første halvdel af Halvtredserne. I "Bygnings-Journal" for 1851, side 8 (No. 8), side 26 (No. 20) og side 34 (No. 24e), nævnes den endnu. Desuden er opmålingen af "Den kongelige Mynt og Myntbetienter Vaaning" for alle bladene vedkommende pånær ét tegnet på papir med vandmærke: "I. Whatman 1850". Men i "Bygnings- og Have Journal" for 1855 findes, under Bygningsdirektoratets udgifter, intet vedrørende denne sag, og det er i hvert fald usandsynligt, at den skulde have oversprunget et år.

Langt de fleste tegninger er udført af Carl August Møller, som først benævnes Kunstakademiets elev, d. v. s. at han havde Store sølvmedaille, hvad der svarer til den nuværende afgangseksamen. Fra 1840 efterfølger Møller Bindsbøll som konduktør hos bygningsinspektør og hofbygmester Chr. Bernh. Hornbech og benævnes da "Kongelig Konduktør". 1851 flytter Møller til Odense som konstitueret bygningsinspektør for Fyn og må antages hermed at være ude af denne sag. Andre medarbejdere var arkitekten Georg Nielsen Holgreen og muligvis en arkitekt, murermester Simonsen, en arkitekt Mathiesen, samt arkitekterne Theodor Zeltner og Johan Jacob Deuntzer, de to sidste ansat hos Jørgen Hansen Koch. Det er heller ikke udelukket, at arkitekten Andreas Rosenberg er trådt til i sidste omgang og uvilkårligt givet mapperne deres navn, sml. mappe 21: København. Den kongelige Theaterbygning. Men dette navn kan også tænkes at have tilknytning til en fuldmægtig Rosenberg, der ganske vist ikke var ansat i Bygningsadministrationen, men hvis navn ustandseligt forekommer i

dennes skrivelser.

Forøvrigt betegner ovenstående oplysninger ikke mere end en redegørelse i grove træk. Ved at opøge de regnskabsbilag, som muligvis findes fra Trediverne og Fyrerne, samt ved en nøjere gennemgang af Deliberationsprotokoller, Avance- og Contobøger, Journaler, Copibøger, "Communicerede kongelige resolutioner" fra 1832-33 (men ikke den summarisk førte protokol over kongelige resolutioner) og muligvis C. F. Hansen's arkiv vil der kunne dannes et fyldigere billede af sagens historie før 1850. For tiden efter 1850 vil en gennemgang af Bygningsjournalerne først og fremmest kunne give det år, da sagen standser, sikkert også enkelte andre summariske oplysninger. Derimod vil nok en gennemgang af Finansministeriets anvisningskontors almindelige journaler vanskeligere kunne lønne sig, idet de fleste bilag til de opførte poster blev tilintetgjort ved en kassation i 1945. Muligvis kan Finanslovudvalgets forhandlinger give oplysninger.

I Fr. Weilbach's artikel: "Den kongelige Vogngaard ved Christiansborg", i "Historiske meddelelser om København", 2'den række, 5'te bind, 1931-33, side 304-318, har det med hensyn til denne sag kun værdi, at Weilbach gør opmærksom på mappers eksistens og navn, som den første giver en omtrentlig datering og endeligt henviser til den mulige forbindelse med arkitekten Andreas Rosenberg, omend med for lidt kritisk forbehold.

De "Rosenberg'ske mapper" består af 28 mapper i tværfolio, nogenlunde lige store, ensartet indbundne og indeholdende omtrent de samme figurer. Udførelsen af disse er også den samme: tuschstreg, farvepålægning på snitflader, gennemskygning i farve af opstalter.

For en del mappers vedkommende er på bindets forside klæbet en hvid seddel med påskriften: "B. T. J.", samt henvisning til et sidetal og nummeret på en sag på vedkommende side. "B. T. J." betyder sikkert: Bygnings Tjenestens Journal. Men forøvrigt er denne enkelthed ikke undersøgt.

Mapperne er opført i alfabetisk-topografisk rækkefølge efter hovedordet - eller det første hovedord, hvis der er flere - i betegnelsen for den opmålte bygning.

Mapperne: "De Kongelige Bygninger paa Jægersborg", adskiller sig ved hele sit udstyr så meget fra de "Rosenberg'ske mapper", at den er opført for sig til slut og ikke medregnet i disses antal.

1. "Charlottenlund Slot".

Forreste hvide blad er mærket: (Hefte) "No. 2".

Mappen indeholder 7 blade tegninger, forestillende: Beliggenhedsplan. Målestoksforhold: 100 alen = 8 cm, d. v. s. omkr. 1:720.

Planer. 1:96.

Snit og facader. Målestoksforhold: 1 alen = omkr. 9,9 mm, d. v. s. 1:64.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke i selve tegningernes blade: "C & I. Honig".

Mappens format: 62,5 x 97,7 cm.

Foran er indklæbet et brev af 23/9 1896 fra kammerherre F. Meldahl, hvori denne overdrager (!) fem af de "Rosenberg'ske mapper" til Kunstakademiets bibliotek.

2. "Cronborg-Slot"

Mappen indeholder 5 blade tegninger, forestillende: Planer. 1:192.

Side mod gården af kirkefløjen med snit af de tilstødende fløje samt sydsiden af slottet. 1:128.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke, pånær i bageste hvide blad: "C & I. Honig".

Mappens format: 61,5 x 95,7 cm.

Det er sandsynligt, at ovennævnte tegninger er de, der nævnes i Avance- og Contobog 1844, med henvisning til sag no. 302 i Journal for samme år. De skyldes i så fald en "Architect Mathiesen".

Bag i mappen er indklæbet 5 blade opmålinger m. m. af tårnene samt af loftet i det sydøstre tårn. De stammer fra den tid, F. Meldahl var kongelig bygningsinspektør (1865-1902) og er påtegnet af denne. To blade er tillige underskrevet: "F. Bøttger". Det sidste blad er dateret: "14/11 67". Tegningerne er udført i tuschstreg og med farvepålægning på snitflader; blyant er benyttet til notitser og skitseringer. Der er intet vandmærke i papiret.

3. "Fredensborg og Frederiksborg Slotte for circ. 100 Aar siden".

Kopier efter ældre tegninger.

Til Fredensborg findes 3 blade tegninger, forestillende:

Fugleperspektiv af slottet i sin oprindelige skikkelse, med park og videre omgivelser.

Forskellige snit.

Beliggenhedsplan med indtegnet stueplan samt tilføjede planer af slottets kælder og første sal. Målestoksforhold: 1 Ruthe "dänisch Mass" = 7,3 mm (1 rode lig 10 fod lig 3,13 m). Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Til Frederiksborg findes 1 blad med én tegning, forestillende: Aksonometrisk fremstilling af slottet med omgivelser. Bogstavbetegnelser hentyder til en tabt "explication".

Vandmærker: "C & I. Honig", og "I. Whatman 1847".

Mappens format: 66,7 x 97,5 cm.

På forsiden af bindet er klæbet en seddel med påskrift:

"B. T. J. p. 87 No. 4".

Ifølge Journal for 1849, sag No. 810, skyldes tegningerne til Fredensborg Carl August Møller. Tegningen til Frederiksborg skyldes muligvis Johan Jacob Deuntzer, der som konduktør hos Jørgen Hansen Koch havde en del at gøre med slottet i de år. Regningen for "Indbinding af nogle Copier af Fredensborg og Frederiksborg Slotte" findes under 1850, sag No. 19, i Journal for 1849.

4. "Frederiksberg Slot"

På forreste hvide blad er mappen betegnet: (Hefte) "No. 14".

Til venstre på samme blad findes en påtegning: "ad BJ $\frac{899}{12} 55$ ", d. v. s. en lignende henvisning som ved Frederiksholms arresthus.

Mappen indeholder 13 blade tegninger, forestillende: planer, i 1:120, d. v. s. 1 alen omkr. 4,8 mm, snit og facader i målestoksforhold: 1 alen = omkr. 7,2 mm.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

På planerne er tilskrevet en del blyantsnotitser.

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 62,3 x 96,5 cm.

Frederiksborg slot

Se: "Fredensborg og Frederiksborg slotte".

Kronborg

Se: "Cronborg".

5. København. Amalienborg.

"Hsl. (d. v. s. Højsalig) Kong Christian den Syvendes Palais paa Amalienborg." Medtaget er tillige staldene og Jardins lysthus.

Forreste hvide blad er mærket: "Hefte No. 29."

Mappen indeholder 15 blade tegninger, forestillende: beliggenhedsplan. 1:216 (?), d. v. s. 1 alen = omkr. 2,7 mm, planer, snit, facader. 1:108 (?), d. v. s. 1 alen = omkr. 5,4 mm. Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke: "C. & I. Honig".

Mappens format: 61,5 x 95,3 cm.

På forsiden af bindet er forneden tilhøjre klæbet en seddel mærket: "B. T. J. p. 51-3. Christian den 7des Palais".

Regning, beløbende sig til 60 rdl., indsendes 1849 af C. A. Møller gennem hofbygmester Hornbech (Journal No. 93). Indbinding af mappen, hos Birch, kostede 6 rdl. (Journal No. 280).

6. København. Amalienborg.

"Det af Hds. Maist. Enkedronning Marie beboede Palais paa Amalienborg.", d. v. s. det Schack'ske eller Frederik VI's eller Christian IX's. Udbygninger og Colonnaden er medtaget. Forreste hvide blad er mærket: "Hefte No. 30".

Mappen indeholder 14 blade tegninger, forestillende: beliggenhedsplan. 1:240, d. v. s. 1 alen = 2,7 mm, planer, snit og facader. 1:120, d. v. s. 1 alen = omkr. 5,4 mm.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Til planerne X og Y er skrevet nogle så godt som ulæselige blyantsnotitser. Forskellige blyantsskitseringer hentyder til fire i mappen løst indlagte planer, se nedenfor. Desuden findes andre skitseringer til forandringer.

Vandmærke i de hvide blade fortal og bagtil: "I. Whatman, Turkey mill. 1838". Vandmærke i tegningernes blade: C & I. Honig".

Mappens format: 62,4 x 97,3 cm.

På forsiden af bindet er forneden tilhøjre klæbet en seddel med betegnelsen: "B. T. J. p. 55-1. Frederik d. 6tes Palais".

Sagen findes omtalt i Bygningsadministrationens Journal for 1849, under No. 474, ifølge hvilken "Hornbech, Hofbygmester, anbefaler Bygningsconducteur Møller til et Forskud af 50 Rbd. for Tegningers Optagelse af det af Enkedronning Marie beboede Palais paa Amalienborg."

Indlagt i denne mappe er som nævnt 4 blade, mærkede "Frederik den 6tes Palais", med planer henholdsvis af kælder, 1ste,

2¹den og Mezaninetage. Planerne er i målestoksforholdet: 1 alen lig 3,6 mm, tuschstreg og tuschpålægning samt rød farve til angivelse af nyt. Kælderplan: 61,4 x 84 cm; 1¹ste etage: 61,3 x 82,2 cm; 2¹den etage: 61,2 x 82,4 cm; mezanin: 49 x 64,1 cm.

Vandmærke i de indlagte blade har ikke kunnet konstateres. Disse tegninger vedrører muligvis restaureringen i begyndelsen af Tredserne, inden Christian IX 1865 flyttede ind.

7. København. Børsen ("Den kongelige Børs")

Forreste hvide blad er mærket: (Hefte) "No. 12".

Mappen indeholder 9 blade tegninger, forestillende: planer, snit og facader. 1:144 og 1:72.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 62,2 x 96,5 cm.

Bygningsadministrationens Journal, 1834, No. 21: "Architect Holgreen leverer br. m. (d. v. s. brevi manu, d. v. s. uformelt) en Regning beløbende 120rd Sedler, for Tegninger af Børsen."

Copiebog 1834 Nr. 6 om samme sag: "... Conducteur Holgreen ... for at have opmaalt Børsbygningen og udført tuscherede Tegninger af de tvende Langs-Facader paa samme...".

8. København. "Cancellie og Kammerbygningen"

Forreste hvide blad er mærket: "Hefte No. 23."

Mappen indeholder 7 blade tegninger, forestillende: planer. 1:120, i tyske eller engelske tommer, facader. 1:80, do

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 61,3 x 96,8 cm.

På bindets forside er forneden tilhøjre klæbet en seddel med påtegning: "B. T. J. p. 76-3. Cancellibygningen."

C. A. Møller indsender 1841 regning for denne sag, beløbende sig til 100 rd. sedler. (Journal No. 955).

9. København. "Charlottenborg Slot"

Forreste hvide blad er mærket: (Hefte) "No. 22."

Mappen indeholder 5 blade tegninger, forestillende: planer. 1:160,

snit og facader: 1:80.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 61,5 x 95,8 cm.

10. København. "Chirurgisk Akademi"

Forreste hvide blad er mærket: "No. 3".

Mappen indeholder 4 blade tegninger, forestillende: beliggenhedsplan. Målestoksforhold: 1 alen = 4,5 mm planer. Målestoksforhold: 1 alen = 4,45 mm

snit og facader. Målestoksforhold: 1 alen = 6,7 mm

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke i bladene med tegninger: "C & I. Honig".

Mappens format: 62,5 x 98 cm.

11. København. "Christiansborgs Slots Tilbygninger", d. v. s. Ridebaneanlægget

Forreste hvide blad er mærket: "Hefte No. 21".

Mappen indeholder 7 blade tegninger, forestillende: beliggenhedsplan. 1:640,

planer, snit, facader. 1:256.

Enkelte blyantsnotitser og skitseringer er tilføjet senere.

Nummerering henviser til en tabt "explication".

Vandmærke i alle blade på nær det forreste, hvide blad: "C & I. Honig". I dette: "Van Gelder".

Mappens format: 61 x 96 cm.

På bindets forside er forneden tilhøjre klæbet en seddel med påskrift: "B. T. J. p. 35-5. Christiansborg Slots Tilbygninger."

Ifølge Journal 1840, No. 95, indsender C. A. Møller regning

"for i Tusch at have udført Tegninger af forsk. Bygninger"

d. v. s. "Frederiksborg lærde Skole og Christiansborgs Slots Tilbygninger".

12. København. "Christiansborg Slots Vaskerhus"

Dette lå på det sydøstlige hjørne af Ny Vestergade og Frederiksholms kanal, på det nuværende nr. 14'tens grund.

Forreste hvide blad er betegnet: (Hefte)"No. 7".

Mappen indeholder 5 blade tegninger, forestillende: planer. 1:80,

snit og facader. Målestoksforhold: 1 alen omkr. 11,7 mm, d. v. s. omkr. 1:48.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærker:

i forreste hvide blad: "Jan Kool & Co",

i bladene med tegninger: "C & I. Honig",

i bageste, hvide blad: intet.

Mappens format: 62,2 x 97,3 cm.

13. København. "Endeel til Collegie-Bygningerne hørende og overladte Localer, m. v.",

d. v. s. bygninger på grundene omkring Cancellibygningen bl. a. Slotsholmsgade nr. 6.

Forreste hvide blad er mærket: "Hefte No. 27."

Mappen indeholder 8 blade tegninger, forestillende:

beliggenhedsplan. 1:320,

planer, snit og facader af de pågældende bygninger og rum.

Målestoksforhold for figurerne N-Q: 1:72, i tyske eller engelske tommer. Målestoksforhold for figur M: 1 alen omkr.

5,6 mm, d. v. s. omkr. 1:96. Målestoksforhold for figur A-H: omkr. 1:72.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 61,8 x 96 cm.

På bindets forside er forinden tilhøjre klæbet en seddel, mærket: "B. F. J. p. 76-4." ("F" er sandsynligvis skrivefejl for "T").

Regning for denne sag, beløbende sig til 80 rdl., indsendes 1847 af C. A. Møller (Journal No. 845). Sagen benævnes "nogle til Kammer og Cancelliebygningen henhørende Localer". Indbindingen, hos Birch, beløb sig til 6 rdl. (Journal No. 781).

14. København. "Frederiksholms Arresthus".

Det lå for enden af "Philosofgangen", den nuværende Vester-voldgade, på den østlige side og kaldtes almindeligt "Blaa-taarn". I 1804 blev bygningen forlænget mod syd til omtrent dobbelt længde, og der påbyggedes en etage. Udbygningen med arrestforvarerens bolig er vist på Geddes kort 1757. Arresthuset blev nedrevet omkr. 1848 pånær en stump, som står endnu. Det var fængsel for Københavns amt, samt for "Hofetaten", i denne indbefattet det kongelige teaters personale.

Foran i mappen er indklæbet en fortegnelse med overskrift: "Hefte No. 15 indeholder Frederiksholms Arresthuus, i følgende tegninger: . . . ". Til fortegnelsen over de enkelte blades figurer er desuden føjet en "Explication" over de enkelte rum.

Mappen indeholder 6 blade tegninger, forestillende: beliggenhedsplan med indtegnet grundplan af udbygninger, planer af selve arresthusets kælder, stue, første og anden etage (d. v. s. sal) samt af arrestforvarerens bolig på loftet over udbygningen,

tværsnit og facader af arresthuset.

Beliggenhedsplan og etageplaner er i målestoksforholdet: 7 alen på 4 tommer, d. v. s. 1:42.

Tværsnit og facader er i målestoksforholdet: 8 alen på 3 tommer, d. v. s. 1:64.

Vandmærke: "C & I. Honig", undtagen i det bageste hvide blad, hvor intet vandmærke har kunnet konstateres.

Mappens format: 61,3 x 95,7 cm.

Den foran indheftede fortegnelse har forneden en påtegning, skreven med en anden hånd: "ad I. 3^{die} Dep. B. J. 1855 No. 16, 6.", d. v. s.: Ad Indenrigsmin. 's 3^{die} Departement, Bygnings- og Havejournal 1855, No. 16, 6. Sagen, der findes i nævnte journal, side 13, vedrører et forlangende fra Københavns amtsråd om at få del i købesummen "for det bortsolgte saakaldte Blaataarn".

København. Gule palæ.

Se: København. "Palaiet Nr. 123 i Amaliegade med Garderstalden".

København. Holsteins palæ.

Se: København. "Det kongelige naturhistoriske Museum."

15. København. "Det Kongelige Geheime-Archiv", i Tøjhusgade.

Det var dannet dels ved ombygning af Proviantgårdens nordre ende, dels ved tilbygning 1715-1720 mellem denne og det oprindelige kongelige bibliotek, nu Rigsarkivet (oplysninger af kgl. bygningsinspektør Thomas Havning).

Forreste, hvide blad har påtegning: (Hefte) "No. 11".

Mappen indeholder 6 blade tegninger, forestillende:

planer, tvær- og længdesnit, facader. 1:48, d. v. s. 1 alen = omkr. 12,9 mm.

Nogle blyantsindskrevne mål og blyantsskitseringer på Første sals plan stammer ganske sikkert fra en langt senere tid. Nummerering på planerne hentyder til en tabt "explication". Vandmærke i forreste og bageste, hvide blade: "I. Whatman 1835".

Vandmærke i bladene med tegninger: "C & I. Honig".

Mappens format: 62,2 x 96,5 cm.

På bindets forside er forneden tilhøjre klæbet en seddel med påtegningen: "B. T. J. p. 73-1. Geheime-A(rchivet)."

16. København. "De kongelige Korn tørrings Magaziner"

De to pakhuse lå på "Larsens plads" bag den lange bygning, der afsluttede Skt. Annæ plads' nordlige side, altså i begyndelsen af den senere Ny Toldbodgade.

Forreste, hvide blad er betegnet: (Hefte) "No. 6".

Mappen indeholder 7 blade tegninger, forestillende: planer, snit, facader. Målestoksforhold: 1 alen = omkr. 5,04 mm.

Foran er indklæbet fortegnelse og explication til "De Kongelige Korn tørrings- og Oplagsmagaziner".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappeformat: 61,7 x 96,8 cm.

17. København. "Den kongelige Mynt og Myntbetienter Vaaning",

beliggende ved Nyhavn.

Forreste, hvide blad er mærket: "Hefte No. 30".

Mappen indeholder 9 blade tegninger, forestillende: beliggenhedsplan. 1:192, d. v. s. 1 alen = omkr. 3 mm, planer. 1:96, d. v. s. 1 alen = omkr. 6 mm, snit og facader. 1:48, d. v. s. 1 alen = omkr. 12,1 mm.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke i alle bladene på nær blad A: "I. Whatman 1850".

I blad A: "I. Whatman. Turkey mill. 1848."

Mappens format: 63,2 x 96,8 cm.

18. København. "Det kongelige naturhistoriske Museum", d. v. s. Holsteins palæ, Stormgade nr. 10.

Forreste, hvide blad er mærket: (Hefte) "No. 9".

Mappen indeholder 7 blade tegninger, forestillende: beliggenhedsplan. Målestoksforhold: 1 alen lig 5,7 mm, planer. 1:80, snit og facader. Målestoksforhold: 1 alen lig 11,7 mm, d. v. s. 1:48.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 61,8 x 96,4 cm.

19. København. "Den kongelige Skrædersal", d. v. s. den af E. D. Häusser 1737 opførte Slotsholmsvagt mellem Børsen og Lerches gård. I øverste etage var en skrædersal, hvor de kongelige liberier blev syet. Nedrevet 1870. Forreste, hvide blad er mærket: (Hefte) "No. 4".

Foran er tillige indheftet en fortegnelse med overskrift: "Hefte No. 4 indeholder den Kongelige Skrædersal i følgende Tegninger." Fortegnelsen afsluttes med en "Explication" over de enkelte rum.

Mappen indeholder 3 blade tegninger forestillende: planer. Målestoksforhold: 1 alen = $3/8$ tysk eller engelsk tomme,

tværsnit og facader. Målestoksforhold: 1 alen = omkr. 13,3 mm, d. v. s. 1:48.

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 62,3 x 97,5 cm.

20. København. "Den kongelige Staldbetjent-Bygning ved Christiansborg Slot", d. v. s. Staldmestergården.

Forreste, hvide blad er mærket: (Hefte) "No. 5".

Mappen indeholder 7 blade tegninger forestillende: beliggenhedsplan. Målestoksforhold: 10 alen = $1\frac{1}{2}$ tomme, planer, snit, facader. Målestoksforhold: 1 alen = omkr. 5,8 mm, d. v. s. 1:96.

Nummerering henviser til en tabt "explication".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 62,3 x 97,3 cm.

Regning for dette arbejde indsendes 1846 af C. A. Møller (Journal No. 909).

21. København. "Den kongelige Theater-Bygning"

Mappen indeholder 5 blade tegninger forestillende: planer og tværsnit, set mod tilskuerrummets bagside. 1:80. Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Bladenes betegnelse med bogstaver og mappe-ryggens tilstand viser, at i hvert fald de fire første blade er gået tabt; sml. nedenfor.

Vandmærke: 'C & I. Honig'.

Mappens format: 61,3 x 96 cm.

Løst indlagt i mappen er kopier af de fire manglende blade: A-D. Ifølge påskrifter på bagsiderne er kopierne udførte imellem 1937 og 1940 af arkitekt Carl F. Petersen "for Indenrigsministeriet ved Christiansborg Slotsforvaltning". Ligeledes oplyser en påskrift, dateret 14/10 1949, ved daværende direktør for Statens Bygningsdirektorat Ove Larsen, at de har været ophængt i Teaterhistorisk museum indtil oktober 1947, da de blev udskiftet med originalerne.

De fire blade forestiller: facade mod Kongens nytorv; langside mod Holmens kanal; tværsnit set mod scenen; længdesnit. Målestoksforhold og udførelse er som på de i mappen indeholdte blade.

Formater.

A: 52,5 x 62,5 cm

B: 54,5 x 89 cm

C: 52,5 x 62,5 cm

D: 54,6 x 89,6 cm.

Vandmærke har ikke kunnet konstateres.

Sml., at de i Teatermuseet ophængte tegninger er tilskrevet Andreas Rosenberg (Weilbachs Kunstnerleksikon). Det kunde tyde på, denne, måske i sidste omgang, var knyttet til foretaget. Men det er også muligt, at en forveksling med fuldmægtig Rosenberg eller en anden Rosenberg har givet anledning til samme misforståelse som den, Frederik Weilbach gjorde sig skyldig i.

22. København. "Den kongelige Vogngaard og Theater-Malersals Bygning"

Forreste, hvide blad er mærket: (Hefte) "No. 8".

Mappen indeholder 7 blade tegninger, forestillende:

planer. Målestoksforhold: 1 alen = omkr. 6,7 mm,

snit og facader. Målestoksforhold: 1 alen = omkr. 8,35-8,5 mm.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 61,7 x 96,5 cm.

Se Fr. Weilbach: "Den kongelige Vogngård ved Christiansborg", i "Historiske Medd. om København", 2. række, bind V, 1931-33, s. 304-318.

23. København. "Den forrige lerchiske Gaard"

Forreste, hvide blad er mærket: "Hefte No. 26".

Mappen indeholder 8 blade tegninger, forestillende:

beliggenhedsplan, indbefattet det tilstødende kvarter ned mod Christiansborg slot. Målestoksforhold: 1 alen = 1,98 mm, d.v.s. omkr. 1:300,

planer. Målestoksforhold: 1 alen = omkr. 5,6 mm, snit og facader, 1:72, i engelske eller tyske tommer.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærker: "C & I. Honig" og "I. Whatman 1845".

Mappens format: 61,3 x 95,1 cm.

På bindets forside er fornedet tilhøjre anbragt en seddel, mærket: "B. T. J. p. 76-2. Den Lercheske Gaard".

Hornbech fremsender 1847 "en Regning fra Conducteur Møller for at have opmaalt og i Tusch udført Tegninger af den forrige Lerchiske Gaard". Betalingen var 100 rd. (Journal No. 489).

24. København. "Palaiet Nr. 123 i Amaliegade med Garderstalden", d.v.s. Det gule palæ.

Forreste, hvide blad er mærket: "Hefte No. 28".

Mappen indeholder 8 blade tegninger, forestillende:

planer. Målestoksforhold: 1 alen = 7,2 mm,

snit og facader. Målestoksforhold: 1 alen = omkr. 10,7 mm,

1 alen = omkr. 11,8 mm, og 1 alen = omkr. 14,3-14,4 mm

(NB: målestokken til snittet af Det gule palæ er fejlt tegnet).

Vandmærke: C & I. Honig".

Mappens format: 62,8 x 99 cm.

På bindets forside er fornedet tilhøjre anbragt en - nu noget havareret - seddel, mærket: "B. T. J. p. 67... Palaiet No. 123...".

Ifølge Journal 1848 No. 160: "Hornbech Hofbygmester leverer b.m. ("brevi manu", d.v.s. uformelt) en Regning beløbende 90 rd for udførte Tegninger af det Kongl. Palais i Amaliegade No. 123." Ifølge Avance- og Contobog 1847 er regningen fra "Bygn. Conduct. Møller".

25. København. "Rosenborg Slot"

Forreste, hvide blad er mærket: "Hefte No. 24".

Mappen indeholder 8 blade tegninger, forestillende: planer. omkr. 1:60.

snit og facader. omkr. 1:120.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke, undtagen i sidste, hvide blad: "C & I. Honig".

Mappens format: 61,7 x 96,8 cm.

På bindets forside er forneden tilhøjre klæbet en seddel, mærket: "B. T. J. p.45-1. Rosenborg Slot".

C. A. Møller indsender 1846 regning, beløbende sig til 300 rdl. "for udførte Tegninger af Rosenborg Slot og dets Bygninger". (Journal No. 727). Bagl er indklæbet 3 blade opmålinger fra en senere tid (Meldahl's?): en facade og to jerngittere.

26. København. "Forskjellige til Rosenborg Slot henhørende Bygninger"

Forreste, hvide blad er mærket: "Hefte No. 25".

Mappen indeholder 15 blade tegninger, forestillende:

- 1) En beliggenhedsplan over Kongens have med omgivelser. 1:800.
- 2-4) Kommandantboligen med den tilstødende mur og port samt udhus. Planer, tværsnit, facader omkr. 1:60.
- 5 & 7) Portbygningen. Planer, to langsider og et lodret profilsnit omkr. 1:60, i tyske eller engelske tommer.
- 6 & 7) En nu forsvunden, enétages bygning (køkkenbygning?). Planer, langside, lodret profilsnit. omkr. 1:60.
- 8-10) Den to-etages bygning ved Nørre Vold. Planer, tværsnit og forside, omkr. 1:60.
- 11-12) Den lange, en-etages længe ved Nørre Vold (gartneri-bygning). Planer, tværsnit og forside, omkr. 1:60.
- 13&15) Herkulespavillonen. Planer, tværsnit og facader. omkr. 1:60.
- 14&15) Gitteret mod Kronprinsessegade med pavillonerne og de to porte. Planer og opstalter. omkr. 1:60.

Nummerering af de forskellige dele af terrainet og af bygningerne hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 61,5 x 96,7 cm.

På bindets forside er forneden tilhøjre klæbet en seddel med påskrift: "B. T. J. 45-2. Forskjel(lige til) Rosenborg Slot hø-

rende Bygninger."

Vedrørende C. A. Møller's regning, se ovenfor under mappe 25.

27. København. "Salt-Compagniets Pakhuus".

Dette lå for enden af Strandgade på Frederikskirkens grund.

Forreste, hvide blad er mærket: (Hefte) "No. 18".

Mappen indeholder 5 blade tegninger, forestillende:

grund- og loftsplan, tværsnit og facader. 1:120.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 61,5 x 96,3 cm.

København. Slotsholmsvagten i Børsgade.

Se: København. "Den kongelige Skrædersal".

København. Staldmestergården.

Se: København. "Den kongelige Staldbetjent-Bygning..."

28. Roskilde. "Det Kongelige Palais i Roeskilde".

Forreste, hvide blad er mærket: (Hefte) "No. 17".

Mappen indeholder 8 blade tegninger, forestillende:

plan af stue-etage og sals-etage. Over disse er anbragt påklæ-

bede stykker af kalkerpapir med samme planer for hovedbyg-

ningens vedkommende, indeholdende nogle ændringer. Måle-

stoksforhold: 1 alen omkr. 4,9 mm, d. v. s. 1:120,

snit og facader. Målestoksforhold: 1 alen omkr. 7,3 mm.

Nummerering hentyder til en tabt "explication".

Vandmærke: "C & I. Honig".

Mappens format: 61,2 x 96,5 cm.

På bindets forside er forneden tilhøjre anbragt en seddel med

påskrift: "B. T. J. p. 103-2. Roeskilde Palais."

"DE KONGELIGE BYGNINGER PAA JÆGERSBORG"

Mappen indeholder 8 blade tegninger, forestillende:

"General-Plan". 1:600.

"Tab. 1-7". Planer af de forskellige bygninger. Målestoksforhold: 1 alen = omkr. 4,6 mm.

Tuschstreg og farvepålægning.

Alle tegningernes figurer har betegnelser for rum og arealers størrelse.

Hvert blad har forneden til venstre en påtegning, henholdsvis:

"a/. ad Litr. F. No. 1309. -", o. s. v. indtil "h".

Tegningerne er udført på løse ark af forskellig størrelse, der er indklæbet på mappens sider.

På enkelte af planerne findes nogle notitser og skitseringer i blyant.

Vandmærke i mappens papir er: "C & I. Honig, IV" med kronet våbenskjold med lilie, eller "I. Honig & Zoonen".

Vandmærket i tegningerne er en løve med sværd i den ene klo, derunder "Honig" og "I. H. & Z".

Formatet af mappen, der er indbundet i hellæder med guldsnit, er: 53 x 73,8 cm.

Trods den ganske afvigende udstyrelse er der dog måske en vis forbindelse imellem denne sag og De "Rosenberg'ske Mapper". I en fortegnelse over "Kongelige Slotte" og "Andre Kongl. Bygninger", der er indlagt i Avance- og Contobog for 1849 nævnes "Jægersborgs Bygninger" sammen med en mængde af dem, til hvilke der findes opmålinger i De "Rosenbergske Mapper".

Foreløbige arkivregistraturer. Ny serie

- Nr. 1   Politikeren Andreas Frederik Krieger, 1969.
4, 45 kr.
- Nr. 2   Statsminister Niels Neergaard, 1854-1936, 1973.
10 kr.
- Nr. 3   Private personarkiver i Rigsarkivet, 1972.
20 kr.
- Nr. 4   Oversigt over nyere arkiver i Rigsarkivet, I.
Ved C. Rise Hansen, 1972. 20 kr.
- Nr. 5   Politikeren C. Berg og hustru Maren Bergs
privatarkiv samt politikeren Sigurd Bergs privat-
arkiv, 1973. 10 kr.
- Nr. 6   Politikeren Lars Dinesens privatarkiv, 1973.
10 kr.
- Nr. 7   Ingeniørkorpsets arkiv 1697-1848, I. 1973.
20 kr.
- Nr. 8   Slægten Hegermann-Lindencrone, ca. 1742-1951,
1974. 10 kr.
- Nr. 9   Slægten Glahn, 1750-1965, 1974. 10 kr.
- Nr. 10   Det radikale Venstre 1903 - ca. 1959. 1975.
15 kr.
- Nr. 11   Historikeren Aage Friis, 1975. 20 kr.
- Nr. 12   Statens civile Bygningsadministration.
Tegningssamlingen. 1976. 20 kr.

Priserne er uden moms

DIS-Danmark

1 2 1 1 6 8